П'ятниця, 28 березня 2003 року. № 60 (3060)

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

ГОСТІ РЕДАКЦІЇ

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

«Недитяча» розмова з дітьми

До редакції «Голосу України» з неофіційним, але напрочуд дружнім візитом завітали запорізькі гості з обласного парламенту дітей. У делегації, очолюваній директором центру при АТ «Мотор Січ» Світланою Вагнер, були також працівники обласної газети для школярів «Вместе». Попри свій вік (майбутні, хочемо сподіватися, парламентарії та журналісти — учні 9—11 класів), діти виявили не по роках зрілу зацікавленість роботою нашої редакції. Самі лише теми, що обговорювалися під час зустрічі з працівниками газети, цілковито спростовують усталені стереотипи про молодь, її ерудицію, вміння аналізувати ситуацію. Діти чітко знають, чого вони хочуть, небайдужі до майбутнього нашої країни і, що відрадно, ладні працювати заради цього майбутнього. Як стверджували гості, зустріч у парламентській газеті збагатила їх інформацією і зміцнила в думці про правильність вибору. І хоча офіційних документів за її підсумками не підписано, ми очікуємо від запоріжців матеріалів з регіону про життя-буття школярів і не тільки.

«Від двостороннього співробітництва — до асоційованого членства»

Рим вважає Україну одним із ключових елементів європейської структури. Про це йшлося під час зустрічей української парламентської делегації на чолі з Головою Верховної Ради Володимиром Литвином з главами верхньої та нижньої палат італійського парламенту Марчелло Перо і П'єром Фернандо Казіні, міністром закордонних справ Італії Франко Фраттіні, представниками політичної еліти цієї країни. На переговорах сторони підкреслювали, що важливою складовою україно-італійських відносин є співробітництво на міжпарламентському рівні.

(Закінчення на 2-й стор.).

Геннадій ВАСИЛЬЄВ, Перший заступник Голови Верховної Ради України

Конституційний аспект політичної реформи

Комісію зобов'язано доопрацювати проекти законів України (реєстраційні № № 0998 та 0999) з урахуванням в установленому порядку поданих до Верховної Ради законопроектів стосовно змін до Конституції України, щодо текстів яких надано висновки Конституційним Судом, а також з урахуванням зауважень та пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи і внести на розгляд Верховної Ради України.

(Закінчення на 6—7-й стор.).

Як торгувати будемо?

У Києві триває перше засідання україно-киргизької комісії з торгово-економічного співробітництва під головуванням прем'єрів Віктора Януковича та Миколи Танаєва, який перебуває в Києві з офіційним візитом. Сторони обговорять можливості співпраці в торгівлі, агросекторі, авіаційній галузі, а також у гуманітарній сфері. За результатами переговорів буде підписано низку двосторонніх документів. Під час зустрічі Віктор Янукович висловив своєму колезі співчуття у зв'язку з трагедією, що сталася на його батьківщині. Учора в Наринській області в результаті пожежі в пасажирському автобусі з 50 пасажирів загинули 17, решта дістали травми різної тяжкості.

БАТАЛЬЙОН, НА ВИХІД!

Тривога війни заполонила світ і Україну. Мій трирічний син уже знає з телевізора, що таке Багдад, і коли показують бомбардування з яскравими червоними спалахами й гуркотом, він плаче й просить переключити на іншу програму.

(Закінчення на 26-й стор.)

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У НОМЕР

Сказано — зроблено

Під час проведення днів «Голосу України» на Луганщині народний депутат України по 111-му виборчому округу Геннадій Астров-Шумілов через рік після обрання до Верховної Ради звітував про виконання своїх передвиборних обіцянок. На зустрічі з директорами шахт і структурних підрозділів державних холдингових компаній «Ровенькиантрацит» і «Свердловантрацит», розміщених на території його виборчого округу, депутат наголосив, що в парламенті насамперед намагається обстоювати інтереси вугільної галузі.

(Закінчення на 4-й стор.).

«Єврокар» розширює присутність

Вісім місяців тому налагоджено складання автомобілів різних модифікацій «Шкода» на підприємстві «Єврокар». Спорудили його на території спеціальної економічної зони «Закарпаття» неподалік Чопа. Попри підводні рифи та бар'єри нашого законодавства, торік тут складено 1990 автомобілів. Нинішнього року ЗАТ «Єврокар» планує збільшити випуск удвічі-втричі. Найближчим часом підприємство перейде на двозмінну роботу, бо ринок споживання зростає. Якщо торік протягом місяця на «Єврокарі» складали приблизно 300 авто, то на квітень нинішнього року замовлено 700, **повідомляє наш власний кореспондент Іван ГУДЗОВАТИЙ**.

Не стріляйте птахів

Низка екологічних громадських організацій, зокрема «Зелене досьє», «Зелене майбутнє», екологічних друкованих видань вимагають заборони весняного полювання на птахів. Про це вони заявили на засіданні пресклубу, яке відбулося в Національній спілці журналістів України. Тут-таки наводилися й цифри стосовно кількості потенційних «убивць» птахів і звірів. Нині в Україні зареєстровано 480 тисяч мисливців, з яких 260 тисяч мають дозвіл на полювання. А загалом на руках у країні нібито є три мільйони одиниць мисливської зброї. Учасники засідання були задоволені тим, що до них пристало й Міністерство екології та природних ресурсів, яке подало до Верховної Ради проект поправки до чинного законодавства про вилучення із правової бази нашої держави поняття «весняне полювання» взагалі, **повідомляє наш кореспондент Яків ГАЛЬЧЕНКО**.

Таких результатів не чекав ніхто

23 березня в Чечні відбувся референдум. Як населення республіки відгукнулося на цей перший крок до миру, як усе відбувалося насправді? З такими запитаннями ми звернулися до керівника інформаційного управління представництва Чеченської Республіки в Москві **Едді Ісаєва**.

— Пане Ісаєв, скільки людей прийшло на референдум, і з яким настроєм вони йшли голосувати?

— Незважаючи на похмуру і сніговий погоду того дня, настрій у людей був гарний. І хоч офіційно референдум починався о восьмій ранку, о пів на шосту народ уже почав збиратися біля виборчих пунктів.

(Закінчення на 9-й стор.).

В Україні сівбу розпочато в Криму, в Одеській і Закарпатській областях

«Від двостороннього співробітництва — до асоційованого членства»

(Початок на 1-й стор.).

«Ми домовилися з Головою Сенату, що і з їхнього боку буде активне сприяння групам дружби, — поінформував представників ЗМІ Володимир Литвин. — І ми на рівні цих груп визначимо чіткий план роботи, щоб перевести її в практичну площину для реалізації того меморандуму, який було підписано між главами Верховної Ради та італійського Сенату 1997 року». Голова Верховної Ради також запросив Марчелло Перо, другу після Президента країни людину в структурі державної влади Італії, відвідати Україну найближчим часом. Як повідомив «ГУ» глава групи дружби «Україна—Італія» Ігор Осташ, до неї входять 35 депутатів. Тоді як в Італії група «Друзі України» налічує 80 депутатів. Це свідчить про безперечний інтерес італійців до нашої держави. «Для нас важливо напередодні початку з 1 липня головування Італії в Євросоюзі звернути особливу увагу на україно-італійські відносини, на співробітництво України та ЄС», — наголосив депутат, додавши, що 2 червня, в день національного свята Італії, плановано провести «День Італії у Верховній Раді».

Сьогодні Італія дуже важлива як економічний партнер України. Вона посідає друге після Німеччини місце серед європейських країн з товарообороту з нами. Вектор нашого співробітництва, за словами Ігоря Осташа, дуже широкий. Від космічного до сільськогосподарського, від телекомунікацій до автомобілебудування.

Як було заявлено в МЗС Італії, Рим вбачає в Україні партнера в рамках ЄС і під час свого головування зробить усе можливе, щоб скоротити наш шлях до СОТ. При цьому італійці чекають активніших дій від України, поглиблення реформ, щоб ми нарешті реалізували те, про що так давно кажемо. Стосовно Євросоюзу Володимир Литвин в Римі заявив, що українці в певному сенсі розчаровані статусом сусіди. Україна інакше бачить свій шлях до об'єднаної Європи: «Від двостороннього співробітництва до асоціації в ЄС».

На всіх зустрічах наших депутатів, що відбулися цими днями в італійській столиці, незмінно порушувалося питання війни в Іраку, обговорювалися можливі шляхи виходу з кризи, повоєнне майбутнє цієї країни. Нагадаю, що Палата депутатів італійського парламенту схвалила позицію уряду з іракської кризи. До речі, у вихідні в Римі пройшли мільйонні демонстрації протесту: 90 відсотків населення країни виступає проти війни.

Коментуючи журналістам підсумки першого дня переговорів, Володимир Литвин особливо зазначив обговорювані у зв'язку з війною в Іраку роль і місце Європи та України в сучасному світі: «Я почув запевнення і від глави Сенату, і від міністра закордонних справ, що Італія розглядає Україну як важливий чинник європейської безпеки. Як країну, що має бути присутня в Європі. І ми домовилися, що без Києва не можна вести мову про повноцінну об'єднану Європу, котра активно впливатиме на політичні процеси у світі». На зустрічі з Франко Фраттіні депутати також обговорили бачення майбутнього ООН. «Повинні бути дійові інструменти цього світового об'єднання для того, щоб рішення, які воно приймає, були реалізовані. Інакше втрачається авторитет ООН», — підкреслив глава ВР.

І ще однією темою обговорення парламентаріїв стала нелегальна міграція наших громадян до Італії. «Це проблема надто болюча для України», — заявив «ГУ» Голова Верховної Ради. Італія звертає увагу не лише на нелегалів, а й на проблеми, пов'язані з усиновленням італійськими громадянами українських дітей. Вона посідає сьогодні друге місце після США з усиновлення наших сиріт. Італійська позиція дуже чітка. Італійці пропонують певний пакет: питання нелегальної міграції пов'язують з угодою про реадмісію (повернення на батьківщину) та угодою про усиновлення. Тобто їм важливо мати певні гарантії, котрі створять умови для реадмісії. Щодо підписання цієї угоди, то, як заявив Ігор Осташ, вона вже готова і проходить експертизу в ЄС. Після того, як цей пакет буде підписано, італійці підуть на угоду про тимчасове працевлаштування. Стосовно українців, які тимчасово виїжджають на заробітки, то, за офіційною оцінкою, їх 100—150 тисяч, що не відповідає, на думку Володимира Литвина, справжньому стану речей: можна казати і про 500 тисяч осіб, які працюють і отримують тут гарні оцінки. Їх перебування тут, вважає В. Литвин, треба легалізувати, як це зроблено в Португалії, «щоб люди почувалися захищеними, щоб вони знали, що про них турбується держава, а ще ліпше — разом подумати про те, що інвестиції мають активніше приходити в Україну, щоб у людей була робота на Батьківщині».

Яна СТАДІЛЬНА.

Рим.

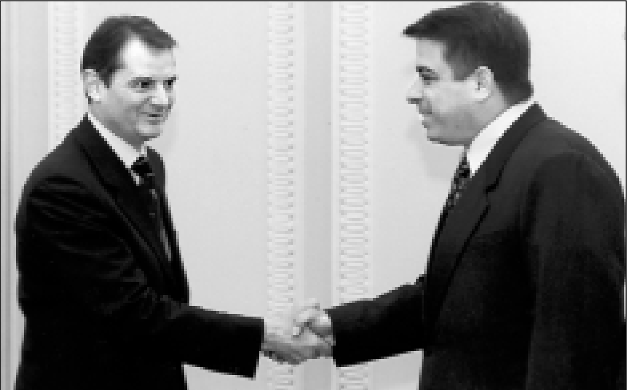

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Товарообіг зменшився удесятеро

Товарообіг між Кубою та Україною з 1996 року зменшився удесятеро. Про це на зустрічі з міністром закордонних справ Куби Феліпом Пересом Роке заявив Перший заступник Голови Верховної Ради Геннадій Васильєв. Водночас Г. Васильєв висловив упевненість у тому, що цей візит надасть істотного імпульсу розвитку україно-кубинських відносин. Цьому передусім сприятимуть підписана паном Роке під час візиту конвенція про уникнення подвійного оподаткування, а також угода про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах. Крім того, у Верховній Раді створено міжпарламентську україно-кубинську групу, до якої ввійшли 20 українських депутатів. Перший заступник Голови ВР подякував кубинському міністру за «особисту участь у програмі оздоровлення на Кубі українських дітей, які постраждали від аварії на ЧАЕС». За його словами, за останні десять років Куба прийняла майже 19 тисяч дітей. На зустрічі йшлося і про внутрішньополітичну ситуацію в Україні. Зокрема, Г. Васильєв заявив, що конституційну реформу слід закінчити «якомога швидше, до наступних виборів Президента», які відбудуться 2004 року.

Сильна фігура, арбітр нації і влади

Президент України Леонід Кучма провів традиційну прес-конференцію, на якій розповів про своє ставлення до міжнародних подій, законодавчого процесу, про результати роботи, недоліки влади і шляхи їх подолання.

Ми проти війни

«Ми проти війни як способу розв'язання міжнародних проблем», — сказав на прес-конференції Президент України Леонід Кучма, говорячи про позицію нашої країни.

За його словами, сьогодні там гинуть люди, але «дипломатичні механізми, на жаль, виявились недієві». Президент України наголосив, що він «промовчить» і не коментуватиме звинувачення Сполучених Штатів Америки на адресу Росії стосовно поставок зброї до Іраку. «Я займу таку позицію, яку зайняла Росія, коли звинувачували Україну в продажу «Кольчуг» Іраку — я промовчу», — додав Л. Кучма. Він упевнений, що Україна братиме участь у відновленні Іраку після закінчення війни, бо «Україна хоче і може» це.

Політична реформа

Президент України переконаний, що ставлення опозиції до керівництва держави не має впливати на хід політичної реформи. Політична еліта і суспільство мусять знайти компроміс.

А базовою пропозицією змін у Конституції є формування парламентської більшості і її відповідальності. «Відповідальності парламенту не існує, і це наша головна біда», — резюмував Л. Кучма.

Глава держави вважає, що Кабінет Міністрів має відповідати за соціальну і економічну політику, а Президент — контролювати питання національної безпеки і зовнішньої політики. «Президент повинен бути в Україні сильною фігурою. Арбітром нації. Не тільки нації, а й влади», — заявив глава держави.

Гарант Конституції переконаний, що підготовлена програма діяльності уряду буде ухвалена парламентом, про що свідчать настрої у Верховній Раді. Документ, на думку Президента України, ненабагато кращий, але і ненабагато гірший за всі попередні програми.

Економічні проблеми

Президент України вітає прийнятий Верховною Радою законопроект «Про податок з доходів фізичних осіб», що передбачає зниження прибуткового податку з громадян. На його думку, зниження податку сприятиме виведенню «із тіні виплати зарплати».

Крім того, він закликає уряд і Національний банк звернути увагу на темпи зростання інфляції. (За два місяці нинішнього року вона становила 2,6 відсотка, проте в бюджеті закладено інфляцію на рівні 6 відсотків річних.)

Леонід Кучма вважає, що під час підписання угод, що стосуються доступу вітчизняних товарів на європейські ринки, український уряд припустився низки «огріхів», що призведуть до втрат українських виробників. Глава держави зазначив, що уряду треба «вміти захищати свої національні інтереси і проаналізувати підписані угоди та внести корективи».

Леонід Кучма впевнений, що в країні достатньо зерна до нового врожаю. За його словами, ситуація на ринку зерна за рахунок держрезерву стабілізувалася, але той, хто допустив таку ситуацію, має відповідати. Президент переконаний, що Україна стане повноправним членом СОТ, і він «підтримує цей рух і сприяє цьому процесу», як і позитивному розв'язанню всіх проблем, пов'язаних з діяльністю майбутнього міжнародного газотранспортного консорціуму.

Вл. інф.

Висловлюємо щире співчуття народному депутатові України, членові Комітету Верховної Ради України у закордонних справах Івану Миколайовичу Рішняку у зв'язку з тяжкою втратою — смертю його батька

Миколи Федоровича РІШНЯКА.

В. ЛИТВИН, Голова Верховної Ради України, Г. ВАСИЛЬЄВ, Перший заступник Голови Верховної Ради України, О. ЗІНЧЕНКО, заступник Голови Верховної Ради України, В. ЗАЙЧУК, керівник апарату Верховної Ради України.

Депутатська фракція Аграрної партії України у Верховній Раді України висловлює щирі співчуття членові фракції, народному депутатові України Рішняку Івану Миколайовичу та його рідним і близьким у зв'язку з тяжкою втратою дорогої людини — батька

Миколи Федоровича РІШНЯКА.

Комітет Верховної Ради України у закордонних справах висловлює щире співчуття членові комітету Рішняку Івану Миколайовичу з приводу тяжкої втрати — смерті його батька

Миколи Федоровича.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Державний Гімн України

Стаття 1. Державним Гімном України є національний гімн на музику М. Вербицького із словами першого куплету та приспіву твору П. Чубинського в такій редакції:

«Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.
Приспів:
Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду».

Стаття 2. Встановити, що урочисті заходи загальнодержавного значення розпочинаються і закінчуються виконанням Державного Гімну України.

Музичне виконання Державного Гімну України здійснюється під час проведення офіційних державних церемоній та інших заходів.

Стаття 3. Наруга над Державним Гімном України тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

Стаття 4. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ, 6 березня 2003 року.
№ 602-IV.

ФОТОФАКТ

Більш як 80 проектів нормативно-правових актів розглянуто на черговому засіданні Кабінету Міністрів України.

На знімку: Перший віце-прем'єр-міністр України Микола Азаров і голова Держкомітету з питань регуляторної політики та підприємництва Олександра Кужель перед початком засідання.

Фото Володимира РЕПІКА (Укрінформ).

ФОТОФАКТ

В Одесі в рамках Днів грецької культури підписано договір про побратимські зв'язки між одеською Маріїнською гімназією і музичною школою міста Волоса (Греція).

На знімку: директор музичної школи міста Волоса Петру Євантія **(ліворуч)** вручає директору одеської гімназії Світлані Бацевич пам'ятну медаль.

Фото Олександра СЕРОГО (Укрінформ).

ОФІЦІЙНО

Постанова
Верховної Ради України

Про дострокове припинення повноважень народного депутата України Стецько Я. Й.

Відповідно до пункту 5 частини другої статті 81 Конституції України Верховна Рада України **постановляє**:

Припинити достроково повноваження народного депутата України СТЕЦЬКО Ярослави Йосипівни, обраної в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі, виборчий блок політичних партій «Блок Віктора Ющенка «Наша Україна», у зв'язку із смертю.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

м. Київ,
20 березня 2003 року.
№ 634-IV.

Постанова
Центральної виборчої комісії

Про визнання Чечеля М. Й. обраним народним депутатом України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі

Верховна Рада України постановою від 20 березня 2003 року № 634-IV достроково припинила повноваження народного депутата України Стецько Ярослави Йосипівни, обраної 31 березня 2002 року в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі від виборчого блоку політичних партій «Блок Віктора Ющенка «Наша Україна», у зв'язку з її смертю.

Враховуючи зазначене та результати виборів народних депутатів України, внесених до протоколу Центральної виборчої комісії від 15 квітня 2002 року «Про результати виборів народних депутатів України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі 31 березня 2002 року», відповідно до частини восьмої статті 76, частини першої статті 81 Закону України "Про вибори народних депутатів України", керуючись статтями 11, 12 Закону України "Про Центральну виборчу комісію", Центральна виборча комісія **постановляє**:

1. Визнати обраним народним депутатом України в багатомандатному загальнодержавному виборчому окрузі Чечеля Миколу Йосиповича, 1946 року народження, освіта вища, проживає в м. Києві, генерального директора товариства з обмеженою відповідальністю «Олчем», безпартійного, включеного до виборчого списку кандидатів у народні депутати України від виборчого блоку політичних партій "Блок Віктора Ющенка «Наша Україна» під № 72.

2. Цю постанову опублікувати в газетах «Голос України» та «Урядовий кур'єр».

Заступник Голови Центральної виборчої комісії
М. ДЕМЯНЕНКО.

м. Київ,
26 березня 2003 року.
№ 17.

Постанова
Верховної Ради України

Про обрання Голови Комітету Верховної Ради України у закордонних справах

Відповідно до частини першої статті 89 Конституції України Верховна Рада України **постановляє**:

Обрати народного депутата України СТАШЕВСЬКОГО Станіслава Телісфоровича, позафракційного, за рахунок квоти депутатської фракції політичних партій Промисловців і підприємців України та "Трудова Україна" Головою Комітету Верховної Ради України у закордонних справах, увільнивши його від обов'язків члена Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

м. Київ,
20 березня 2003 року.
№ 635-IV.

Постанова
Верховної Ради України

Про обрання судді Вищого господарського суду України

Відповідно до пункту 27 статті 85, частини першої статті 128 Конституції України Верховна Рада України **постановляє**:

Обрати безстроково суддею Вищого господарського суду України Гоголь Тамару Григорівну.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

м. Київ,
20 березня 2003 року.
№ 644-IV.

Всенародне обговорення планує адміністрація

Після обнародування Указу Президента України «Про винесення на всенародне обговорення проекту закону України «Про внесення змін до Конституції України» у Кам'янець-Подільському районі на Хмельниччині відбуваються масові заходи з ініціативи районної держадміністрації: наради-семінари з участю голів сільських та селищних сільрад, дні інформування. Планують збори громадян на виборчих округах, у трудових колективах. Їх завдання — донести до мас питання про конституційну реформу.

Як повідомив голова хмельницького обласного осередку Комітету виборців України Юрій Ануфрієв, жодних ініціатив з цього приводу з боку самого населення, рядових виборців чи громадських організацій КВУ, який веде спостереження згідно з програмою демократичного моніторингу, в регіоні не зафіксовано.

Віра ШПИЛЬОВА.

Хмельницька область.

АКТУАЛЬНО

До акцій протесту готуються і бюджетники

Критичної межі сягнула соціальна незахищеність працівників освіти та науки, охорони здоров'я, культури. Посадові оклади і ставки заробітної плати більшості з них менші за прожитковий мінімум. Деформовані міжпосадові співвідношення в оплаті праці, має місце зростання заборгованості із заробітної плати. Значна частина працівників культури змушена працювати неповний робочий день. Виникла загроза масового скорочення працюючих. Окрім того, у нинішньому році призупинено низку чинних положень законодавчих актів, що мають соціальну спрямованість.

На цьому наголошували у своїх доповідях голови центральних комітетів профспілок: охорони здоров'я Таміла Казаріна, культури — Людмила Перелигіна, освіти та науки — Леонід Сачков на спільному засіданні, яке відбулося днями у Федерації профспілок України. Вони й інші промовці закликали до необхідності вироблення спільних дій профспілок та всіх працівників соціальної сфери.

Міністри Василь Кремень, Андрій Папієв, Юрій Богуцький наводили заходи з порушених питань, котрі планує влада, але вони не переконали присутніх, що плановане може бути реалізованим і вичерпним.

У прийнятій спільній заяві учасники засідання зазначили: їм не зрозуміле зневажливе ставлення урядових структур до працівників галузей, які є потужним інтелектуальним і духовним потенціалом суспільства, до виконання власних зобов'язань, що не раз висловлювалося під час переговорів з профспілками. Висунута вимога терміново запровадити умови оплати праці працівників бюджетної сфери на основі єдиної тарифної сітки. Це вимушений захід на період зупинення в нинішньому році чинності окремих положень законів у названих галузях із встановленням ставки працівників першого тарифного розряду в розмірі, не меншому від законодавчо визначеної мінімальної заробітної плати, без запровадження коефіцієнтів коригування.

Голова ФПУ народний депутат України Олександр Стоян підтримав вимоги профспілок цих бюджетних галузей. Він запевнив також присутніх, що сприятиме розв'язанню порушених питань у Кабінеті Міністрів, Верховній Раді. У разі коли там не прислухаються до його голосу, він готовий очолити акції протесту.

А якщо до 5 квітня н. р. не буде запроваджено умови оплати праці на основі єдиної тарифної сітки, то учасники спільного засідання проведуть 15 квітня у Києві Всеукраїнську акцію протесту працівників гуманітарної сфери. Водночас буде підтримано працівників професійно-технічних училищ, котрі запланували на цю дату свій протест.

У роботі спільного засідання взяли участь голова Комітету Верховної Ради з питань науки та освіти Станіслав Ніколаєнко.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.
Петро ШВЕЦЬ.

Шлях до відродження цензури?

До Київської Спілки журналістів потрапив документ, який спричинив неоднозначну реакцію журналістів, що працюють у різних педагогічних виданнях. Ідеться про документ (за підписом заступника держсекретаря Г. Науменка, 1/9-11, від 14.01.03 р.), який називається «Про надання грифів Міністерства освіти та науки України науково-методичним журналам». Далі читаємо: «З метою більш широкої популяризації новітніх педагогічних технологій навчання, досвіду роботи закладів освіти України з питань ефективних форм і методів організації навчально-виховного процесу та їх впровадження в практику загальноосвітніх навчальних закладів надати гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наступним фаховим науково-методичним журналам»... І йде перелік 42 видань, які отримали це «благословіння», значна частина яких має засновником... Міносвіти України.

Безумовно, можна лише вітати спробу Міністерства освіти покласти край безладдю, яким вирізняється освітянська (і не тільки вона!) література, де поряд зі справді новаторськими, сучасними віянням технологіями пропагуються «досягнення», після яких можна просто забути про такі поняття, як освіта та культура. Згоден: сучасному вчителю часто-густо важко зорієнтуватися в розбурханому морі новацій, і першочергове завдання Міносвіти — допомогти йому. Чи не станеться так, що одного разу отримавши «гриф», той чи інший журнал вважатиме себе незаперечним законодавцем моди, істиною в останній інстанції? Така небезпека існує насправді, особливо в перехідний період, який нині переживає і народна освіта. Але ж це просто може завести нашу освітянську науку та практику на помилковий шлях. Хотіли автори документа чи ні, але таким чином «гриф» відвертає увагу від інших журналів та газет, які вже користуються повагою серед вчительства і де працюють фахові журналісти, які шукають та знаходять шляхи до вчителів та батьків школярів. А якщо згадати все ще непереборене поважне ставлення до будь-яких документів від «начальства», що збереглося з радянських часів, то результат від цієї акції легко передбачити наперед.

Постає принаймні кілька запитань, на які журналісти хотіли б отримати відповідь:

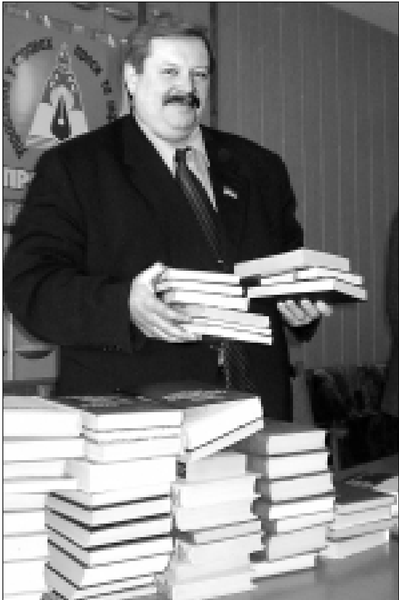
1. Чи взагалі доцільно надавати грифи не книжкам чи посібнику, а періодичному виданню? Чи є в Міносвіти спеціальна Рада, яка буде (і зможе!) рецензувати кожне число журналів?

2. Чи не є такий документ НАКАЗОМ для освітян, які видання слід читати та передплачувати, а які — ні?

3. Чи не є такий документ ЛОБІЮВАННЯМ інтересів видань, які не в змозі самостійно пробитися до кишені освітян?

Ігор ЗАСЄДА,
голова Київської Спілки журналістів.

ФОТОФАКТ

Фото Сергія ПАВЛЕНКА.

Народний депутат України Олег Петров у рамках програми «Сільська глибинка» передав до придеснянських бібліотек 3000 книг. Нещодавно новими українськими виданнями поповнилася книгозбірня села Чорнотичі Сосницького району Чернігівської області.

На знімку: Олег Петров з подарунком для сільської бібліотеки.

ФОТОФАКТ

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

В агропідприємстві імені Богдана Хмельницького, що в Кам'янсько-Бузькому районі на Львівщині, готують техніку до весняних польових робіт.
На знімку: механізатори Ярослав Гунька та Михайло Фарасей завершують ремонт трактора.

Київ буде туристичним центром європейського рівня

Нещодавно у Києві відбулося виїзне засідання Міжвідомчої міської ради з туризму та екскурсій, яке відзначалося деякою нетрадиційністю.

Робота ради почалася на площі Центрального залізничного вокзалу, а продовжити її запропонували, проїхавши на автобусі екскурсійним маршрутом по Києву. Під час подорожі учасники оглянули основні об'єкти туристичного показу, під'їзні шляхи, схили, місця паркування та відпочинку киян і гостей міста. Адже, за словами заступника голови Київської міської державної адміністрації, голови ради Івана Даньковича, Київська держадміністрація розглядає туризм як невід'ємну складову розвитку економіки та соціально-культурної сфери столиці України, з розумінням ставиться до вирішення нагальних проблем туристичного бізнесу і докладає чимало зусиль для перетворення Києва на центр туризму європейського рівня.

Після оглядової екскурсії учасники засідання Міжвідомчої ради з туризму та екскурсій продовжили дискусію в Київському університеті туризму, економіки і права. Головну увагу, зокрема, було зосереджено на питаннях, пов'язаних із потребою консолідації зусиль на виконання Державної програми розвитку туризму на 2002—2010 роки, Указу Президента України «Про деякі заходи щодо розвитку туристичної та курортно-рекреаційної сфери України», Програми розвитку туризму в Києві на період 2003—2010 рр., модернізації інфраструктури міста, залучення вітчизняних та іноземних інвестицій в туристську галузь міської економіки і підготовці висококваліфікованих кадрів. Сподіваємося, що саме завдяки таким оглядовим екскурсіям у сфері туристського бізнесу відбудуться позитивні зрушення спочатку в Києві, а вже потім у цілому в Україні.

Сказано — зроблено

(Початок на 1-й стор.).

З такими обіцянками — працювати на вугілля і шахтарів — Геннадій Астров-Шумілов, котрий до обрання депутатом очолював ДХК «Ровенькиантрацит», і йшов на вибори. За рік роботи в парламенті депутат підготував і вніс на розгляд ВР сім поправок до чинних законів щодо соціальних гарантій шахтарям. Це, зокрема, зміни до статті 43 Гірничого закону, до законів про соціальні гарантії інвалідів, до законодавства, що регулює виплату регресних позовів. Нині ці законопроекти перебувають на розгляді у профільних комітетах парламенту. Г. Астрову-Шумілову вдалося відстояти надання з резервного фонду Кабміну 1,5 млн. грн. на реконструкцію міського каналізаційного колектора у Ровеньках. На території його виборчого округу відремонтовано лікарню, школи, три селищні будинки культури, введено в дію другу чергу профілакторія-санаторія, розпочато капітальний ремонт стадіону, плавального басейну, телефонізовано село Благовка тощо.

На жаль, представникам шахтарських регіонів не вдалося відстояти надання із держбюджету-2003 тієї суми, яку передбачено державною програмою «Українське вугілля». Фінансування вугільної галузі залишилося на рівні минулого року — 2,8 млрд. грн. Однак ці кошти, зазначив народний депутат, почали надходити вже з перших днів нового року і їх отримують холдинги та шахти. А отже, з'явилася й надія на краще.

Шахтарів на зустрічі зі своїм депутатом хвилювало багато питань. Одне з них — чи не призведе нинішня реформа вугільної галузі до ще більшого її занепаду. Скажімо, нині Мінпаливенерго має намір об'єднати два холдинги — «Ровенькиантрацит» і «Антрацит». Перший працює успішно, а другий має значні проблеми, зокрема, 185 млн. грн. кредиторської заборгованості. Тож шахтарі бояться, що об'єднання сильного холдингу зі слабшим призведе до перерозподілу коштів, до чергових закриттів шахт, а отже й нової соціальної напруженості в шахтарських селищах. Г. Астров-Шумілов повідомив, що нині паливно-енергетичним комітетом ВР підготовлено проект парламентської постанови, яка передбачає зупинити дію нормативних актів щодо реорганізації керівництва галуззю, тому що вони не відповідають чинному законодавству, законам про підприємства тощо, а також створити спеціальну комісію за участю народних депутатів, представників міністерств, наукових установ, шахтарських профспілок, щоб виробити ту реформу, яка принесла б користь шахтарським регіонам. «А те, що треба сьогодні реформувати вугільну галузь, ні в кого не виникає сумнівів, — наголосив депутат. — Треба шукати інвестиції, дієві способи управління».

Г. Астров-Шумілов, а разом із ним і творчий десант «ГУ», відвідав шахти, спілкувався з мешканцями шахтарських селищ. Започаткована нашою газетою разом із депутатською групою у ВР «Народний вибір» акція «Голос України» — інвалідам Великої Вітчизняної війни» також знайшла шахтарську підтримку.

Юліана ШЕВЧУК.
Київ—Луганськ—Ровеньки.

Бюджет хороший, але дуже маленький

Уперше в історії Севастополя доходна частина бюджету зросла на 25 відсотків порівняно з минулим роком. Такого зростання не має жоден регіон України. Пріоритет надано соціально-економічним питанням.

Під час розподілу бюджетних коштів депутати особливо виважено підійшли до вирішення питань охорони здоров'я. На придбання медикаментів заплановано на 2 мільйони гривень більше, ніж торік. На 32 відсотки збільшено норми на харчування дітей у дошкільних закладах, дитячих будинках і школах-інтернатах. У повному обсязі закладено до бюджету Севастополя кошти на підвищення мінімальної зарплати бюджетникам.

Проте на розв'язання найгостріших проблем Севастополя 287 млн. бюджетних гривень недостатньо. Саме тому, коли на порядок денний VIII сесії було винесено програму соціально-економічного розвитку міста, де визначалися конкретні гроші для конкретних об'єктів, у залі здійнялася справжня буря. Кожен тягнув ковдру на себе.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.
Севастополь.

Виявлено, знищено...

Наряд патрульно-постової служби Кіровограда на одній з вулиць знайшов мішок, у якому було три 122-міліметрові артилерійські снаряди. Куди й навіщо хтось ніс чи віз їх, а потім чомусь вирішив позбутися небезпечного вантажу, правоохоронцям, певно, з'ясувати не вдасться. А от навіщо вчитель однієї із шкіл Олександрівського району тримав в шухляді свого робочого столу бойову гранату Ф-1, мабуть, з'ясують.

ВІСТІ З ЧЕРНІВЦІВ

Доріг нема — є тільки напрямки?

Чернівчани насторожено ставляться до руху ґрунтів у місті, особливо коли під землю починають провалюватися дороги.

У всіх на пам'яті, як кілька років тому посунулася вулиця Одеська. Зсув зруйнував корпуси лікарні й житлові будинки, мешканці яких залишилися без даху над головою. А в січні 1993 року на вулиці Ірини Вільде, 5 утворилася гігантська воронка радіусом 12 метрів і глибиною до 40 метрів. Той обвал мало не затягнув під землю корпус обласної державної телерадіокомпанії та житловий будинок навпроти. Потужні вантажівки тиждень засипали провалля. Причини встановити не вдалося.

...Щойно зійшов сніг, який чернівецькі комунальники через відсутність техніки прибирали неохоче, як на дорожньому полотні знову з'явилися провали. Цього разу «ведмежі ями», як їх охрестили чернівецькі таксисти, утворилися на кількох вулицях.

Голова облдержадміністрації Теофіл Бауер на останній нараді піддав гострій критиці чернівецьких самоврядовців за нинішній стан доріг у місті й бездіяльність міських шляховиків, а також заявив, що у Чернівцях сьогодні доріг нема — є тільки напрямки, й доручив обласним шляховим службам вивчити можливості залучення до ремонту міських доріг коштів і механізмів області.

А дівчинка насправді була...

Прокуратурою Чернівців встановлено, що начальник медичної частини міського клінічного пологового будинку, аби приховати факт смерті немовляти, свідомо сфальсифікувала документи про народження близнят.

Породілля К. народила двох дівчаток. Через кілька днів, як стверджують медики, через недоношеність одна дитина померла. Щоб уникнути відповідальності за смерть дівчинки, начмед пологового будинку переписала історію ведення пологів, згідно з якою другої дитини нібито й не було.

За фактом зловживання порушено кримінальну справу.

Сергій СУЛИМА.

МІЛІЦЕЙСЬКІ ІСТОРІЇ: РЕЗОНАНС

«Орли»-перевіряльники не на висоті

Від імені членів профспілки — працівників столичної державтоінспекції висловлюю щиру подяку газеті та особисто Станіславу Седих за об'єктивну статтю «Вірити наказано в те, що не перевірено» (ГУ, 27 лютого 2003 року).

Ця стаття — чи не найперша на пам'яті співробітників ДАІ, в якій неупереджено висвітлюється образ даішника-хабарника, створений не в останню чергу і чиновниками-людоловами з Департаменту ДАІ МВС України в гонитві за показниками при проведенні операції «Чисті руки» чи інших подібних операцій.

Подібні випадки мали і, на жаль, мають місце і в столиці. Найбільш далекоглядні державтоінспектори за власні кошти змушені купувати недешеві диктофони, щоб фіксувати діалоги з «орлами»-перевіряльниками. От тільки відеокамерами салон службової автомашини не обладнаєш і «орли» спокійно можуть підкинути до салону мічені купюри...

Складається враження, що ті, кому держава довірила і доручила організацію ефективної діяльності державної автомобільної інспекції, свідомо чи несвідомо самі дискредитують працівників ДАІ в очах населення, в першу чергу водіїв.

Сподіваюся, згадана стаття — лише перша ластівка з серії об'єктивних публікацій на болючу тему внутрішніх проблем системи МВС України.

Профспілка атестованих працівників завжди відстоювала права своїх спілчан. Приємно, що відтепер ми маємо підтримку шанованої в державі газети «Голос України».

З повагою,
Василь ШКОЛЬНИЙ,
голова профкому атестованих працівників полку ДПС ДАІ ГУМВС України в м. Києві.

Крим не так сіє, як пересіває

Пізній початок сівби ярих уже призвів до втрат третини врожаю. Звичний старт весняного засіву зсунувся більш як на місяць. Загинула чверть площ озимих: в основному ячменю і 15 відсотків пшениці, за останніми підрахунками — на 167 млн. грн.

Найбільше вимерзли лани в Сакському, Красногвардійському та Ленінському районах. Щоб компенсувати збитки, до десятого квітня належить засіяти 105 тисяч гектарів ярових. Особливо постраждалим від стихії господарствам допомогли насінням, та темпи сівби стримує брак запчастин і дизпалива. Після оцінки всього насіннєвого фонду його заборонено вивозити за межі півострова.

Віктор ХОМЕНКО.

Зміна поглядів не мода, а запорука успіху

Один із ключових аспектів перетворення «пострадянського» підприємства на бізнес-одиницю, яка здатна генерувати прибутки, — це застосування на підприємстві сучасної практики та досвіду управління.

Сьогодні ситуація на більшості українських підприємств, що у 90-х роках пройшли шлях приватизації, дуже схожа: хронічна нестача оборотних коштів, недосконала організаційна структура, нерозвинені функції маркетингу та збуту, відсутність мотивації у співробітників — перелік може бути ще довгим.

Нерідко керівники єдиний рятівний засіб, що може сприяти виходу із такого стану, вбачають у залученні інвестицій чи кредитних коштів. Однак не кожному підприємству під силу залучити, а потім скористатись цими коштами. Поточні проблеми та питання, що залишаються нерозв'язаними протягом років, зводять нанівець усі спроби покращити фінансово-економічний стан. Прогресивні керівники розуміють, що без зміни психології бізнесу — передовсім через реструктуризацію діяльності підприємства та організаційну перебудову — розімкнути це коло неможливо.

Реструктуризація діяльності підприємства включає: розробку та впровадження заходів, які спрямовані на розвиток в умовах нестабільних ринків та обмежених ресурсів; оцінку інвестиційного потенціалу та можливостей його використання; нарощування ринкового потенціалу та покращення фінансового стану підприємства.

Для сприяння розвитку українських підприємств у країні з 2003-го по 2007 рік здійснюватиметься спеціальна програма Світового банку — Проект «Розвиток приватного сектору». Для його фінансування СБ надасть позику в 30 млн. доларів США. Відповідну угоду підписано в листопаді минулого року у Вашингтоні, а в квітні цього — розпочнеться її реалізація.

Втілення Проекту покладено на Український центр реструктуризації підприємств та розвитку приватного сектору (УЦРП). У його впровадженні активну участь бере Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва і його голова Олександра Кужель.

Два основних компоненти Проекту — реструктуризація підприємств та навчання управлінського персоналу методам ефективного ведення бізнесу. Ці кроки реально допоможуть підприємствам-учасникам оптимізувати діяльність та покращити фінансово-економічний стан.

На відміну від звичайного кредитування підприємств, котрі здебільшого не готові ефективно засвоювати залучені кошти, у Проекті передбачено фінансування заходів, реалізація яких сприятиме кращому використанню наявних активів та ресурсів підприємств. Інвестиції допоможуть тільки тоді, коли повністю використано внутрішні ресурси. При цьому досвід багатьох підприємств, на яких реструктуризація за участю консультаційних компаній пройшла успішно, свідчить про те, що «погляд збоку» може бути надзвичайно корисним.

■ ■ ■

«Підприємства, які пережили перехідний період від соціалістичної економіки та хочуть успішно працювати в умовах ринкової, не можуть обійтися без реструктуризації своєї діяльності. Але керівництву для цього бракує часу. Тому кращий вихід — працювати разом із зовнішніми консультантами, як це робимо ми з консультантами УЦРП»

■

За попередні півтора року в підготовчому етапі взяли участь вісім підприємств різних галузей. Першими учасниками Проекту «Розвиток приватного сектору» стали підприємства: ВАТ «Нововолинський ливарний завод», ВАТ «Волиньрибгосп» (Волинська область), ТОВ ВКФ «Чернівецький меблевий комбінат», ВАТ «Кварц», ВАТ «Денисівка» (Чернівецька область), ВАТ «Крок», ВАТ «Завод огороджувальних конструкцій» (Житомирська область), ВАТ «Камет-ТАС» (Київ).

■ ■ ■

Два основних компоненти Проекту «Розвиток приватного сектору» — реструктуризація підприємств та навчання управлінського персоналу методам ефективного ведення бізнесу

■

За зведеними показниками, у період впровадження проектів реструктуризації кредиторська заборгованість по підприємствах скоротилася в середньому на 35%, дебіторська — на 25%. На 29% було знижено обсяги бартерних операцій, а сума сплачених обов'язкових відрахувань до бюджетів різних рівнів зросла на 13%. Керівники підприємств високо оцінили роботу консультантів Українського центру реструктуризації підприємств та розвитку приватного сектору. На їхню думку, завдяки участі у Проекті вони отримали важливий досвід ведення бізнесу в умовах ринкової економіки.

Голова правління ВАТ «Денисівка» Віктор Харабара вважає, що «підприємства, які пережили перехідний період від соціалістичної економіки та хочуть успішно працювати в умовах ринкової, не можуть обійтися без реструктуризації своєї діяльності. Але керівництву для цього бракує часу. Тому кращий вихід — працювати разом із зовнішніми консультантами, як це робимо ми з консультантами УЦРП».

Успіх підготовчої стадії обумовив подальше розширення Проекту. Віднині участь у ньому на умовах конкурсного відбору зможуть узяти підприємства областей, що їх було обрано як пілотні, — Волинської, Житомирської, Хмельницької та Чернівецької. Згодом можуть бути залучені й нові регіони.

Є низка критеріїв, яким підприємство має обов'язково відповідати. Серед них — форма власності (приватне чи приватизоване підприємство, частка державної власності не може перевищувати 25%), кількість працюючих (не повинна перевищувати 1000 осіб), сфера діяльності (виробництво або надання послуг), можливість співфінансувати якнайменше 10% від загальної вартості консультаційних послуг та послуг із впровадження проекту реструктуризації. І найголовніше — це здатність та бажання здійснювати необхідні заходи з реструктуризації підприємства.

Особливий акцент робиться на активній участі управлінського персоналу у впровадженні змін та нових технологій управління. Для роботи на підприємствах за результатами тендерного відбору за процедурами МБРР буде запрошено провідні міжнародні консультаційні компанії, які разом з українськими фахівцями із бізнес-консалтингу проведуть діагностичний аналіз підприємства та визначать і впровадять основні заходи з реструктуризації.

Для найкращого розуміння заходів Проекту передбачено ряд семінарів та тренінгів. Мало того, керівникам та спеціалістам підприємств буде надано можливість відвідати зарубіжні компанії, щоб на місці отримати досвід ведення бізнесу в ринкових умовах та встановити ділові контакти.

Олена ГЕТЬМАНЕНКО.

ЗАКОНоДАВець

Запроваджується інститут захисту цивільних прав

Нова норма: Верховна Рада України ухвалила новий Цивільний кодекс України (далі — ЦК).

Це означає, що по-новому врегульовано особисті немайнові та майнові відносини в нашій країні. На зміну чинному нині Цивільному кодексу Української РСР, який було прийнято 18 липня 1963 р. і набрав чинності з 1 січня 1964 р., рівно через 40 років приходить нове цивільне законодавство з багатьма принципово іншими засадами, новими інститутами, докладнішим і ширшим правовим регулюванням цивільних правовідносин.

Для порівняння: якщо ЦК 1963 р. містив усього 572 статті, то новий ЦК — уже 1 308 статей.

Новий ЦК складається з шести книг, у яких сформульовано загальні положення цивільного законодавства (книга перша), а також положення про особисті немайнові права фізичної особи (книга друга), права власності та інші речові права (книга третя), права інтелектуальної власності (книга четверта), зобов'язальне право (книга п'ята) та спадкове право (книга шоста).

Новий ЦК істотно розширює можливості регулювання цивільних відносин не актами цивільного законодавства, а в інший спосіб.

По-перше, сторони в цивільному праві мають право укладати договори, які не передбачені актами цивільного законодавства, але відповідають загальним засадам такого законодавства. До таких засад ст. 3 нового ЦК відносить, зокрема, неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя людини, свободу договору, неприпустимість позбавлення власності, крім випадків, установлених Конституцією та законом, справедливість, добросовісність та розумність.

По-друге, у таких договорах сторони можуть врегульовувати свої відносини, які не врегульовані актами цивільного законодавства.

По-третє, сторони взагалі можуть відступити від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Звісно, лише в тій частині, яка не суперечить закону.

По-четверте, цивільні відносини регулюватимуться звичаєм або за аналогією. Так, звичаєм є правило поведінки, яке не встановлене актами цивільного законодавства, але є усталеним у певній сфері цивільних відносин. Таким звичаєм закон, зокрема, називає звичай ділового обороту. Окрема глава нового ЦК присвячена питанням захисту цивільних прав та інтересів (у старому ЦК цим питанням було присвячено лише дві статті). Правовою основою такого захисту є положення, відповідно до якого кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання. Новий ЦК передбачив значно ширше коло способів такого захисту, установивши, що право на захист (отже, і вибір його способу) особа здійснює на власний розсуд.

Новелою українського цивільного законодавства стане інститут самозахисту цивільних прав. Відповідно до ст. 19 ЦК особа наділяється правом на самозахист свого цивільного права та права іншої особи від порушень і протиправних посягань.

Самозахистом вважається застосування особою засобів протидії, які не заборонені законом і не суперечать моральним засадам суспільства. Визначено, що способи самозахисту мають відповідати змісту порушеного права, характеру дій, якими воно порушене, а також наслідкам, до яких призвели ці порушення. Способи самозахисту можуть визначатися законом чи договором або обиратися самою особою, виходячи із зазначених обставин порушення цивільного права.

Звертаємо увагу на нові аспекти відшкодування майнової та моральної шкоди. Закріплюючи право особи на відшкодування збитків (і реальних збитків, і упущеної вигоди) внаслідок порушення її цивільного права, ЦК визначає обсяг, порядок та способи такого відшкодування. Зокрема, встановлюється, що коли порушник цивільного права одержав таким чином певні доходи, то розмір упущеної вигоди, яка має відшкодовуватися потерпілому, не може бути менший від зазначених доходів порушника.

Уперше визначено зміст моральної шкоди, яка полягає: 1) у фізичному болю та стражданнях від ушкодження здоров'я; 2) душевних стражданнях, спричинених протиправною поведінкою стосовно неї чи її близьких родичів, а так само знищенням чи пошкодженням майна; 3) приниженні честі, гідності та ділової репутації особи.

Встановлено також певні критерії визначення розміру грошового відшкодування моральної шкоди, який залежить, зокрема, від характеру правопорушення, глибини страждань, погіршення здібностей потерпілого, ступеня вини винного. Закон вказує, що під час визначення розміру відшкодування враховуються вимоги розумності та справедливості.

Причім за новим ЦК моральна шкода відшкодовується незалежно від майнової шкоди, яка підлягає відшкодуванню, та не пов'язана з розміром такого відшкодування.

Для довідки: новий ЦК ухвалено парламентом 16 січня 2003 р. Він набирає чинності з 1 січня 2004 р. З повним його текстом можна ознайомитися у «Голосі України» за 12 та 13 березня ц. р.

Ведучі рубрики нагадують норму ст. 68 Конституції України: **«Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності»**

Микола МЕЛЬНИК, кандидат юридичних наук.

Анатолій БЕНЬ, оглядач «Голосу України».

▼

КОНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Геннадій ВАСИЛЬЄВ, Перший заступник Голови Верховної Ради України, співголова тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з доопрацювання проектів законів про внесення змін до Конституції України

(Початок на 1-й стор.).

Проект № 0998 було внесено на розгляд Верховної Ради 1 липня 1999 року і повторно зареєстровано 14 травня 2002 року. Конституційним Судом 14 березня 2001 року ухвалений висновок щодо відповідності положень даного законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України, згідно з яким із 14 текстуальних змін (доповнень) до Конституції, які містяться у проекті, такими, що відповідають вимогам статей 157 та 158 Конституції, визнано лише чотири. З огляду на вимоги статті 159 Конституції Верховна Рада України може здійснити попереднє схвалення лише цих чотирьох положень законопроекту.

16 жовтня 2002 року Конституційний Суд ухвалив висновок щодо відповідності вимогам статей 157 та 158 Конституції України іншого законопроекту про зміни до Конституції (реєстраційний № 0999), положення якого передбачають радикальніші корективи Основного Закону, а в цьому контексті положення проекту № 0998 певною мірою втрачають актуальність. До того ж у законопроекті № 0999 такими, що відповідають вимогам статей 157 та 158 Конституції, визнано майже всі його положення.

З огляду на зазначене, попереднє схвалення законопроекту № 0998 (фактично начальні лише чотири його положення) не є доцільним. Водночас у разі начальної необхідності окремі положення цього законопроекту, що визнано Конституційним Судом як прийнятні, могли б бути приєднані до тексту законопроекту № 0999 і попередньо схвалені разом з цим законопроектом. 23 лютого 2001 року до Верховної Ради було подано проект закону України «Про внесення змін і доповнень до Конституції України». Згідно з вимогами статті 159 Конституції Верховна Рада своєю постановою від 22 березня 2001 року направила згаданий проект Конституційному Суду для надання висновку щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Висновком від 16 жовтня 2002 року Конституційний Суд України визнав, що проект закону України «Про внесення змін і доповнень до Конституції України» відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції, крім пункту десятого проекту, конституційне провадження щодо якого припинено, оскільки позицію стосовно питання, про яке йдеться у цьому пункті (надання парламентським комітетам права здійснювати контроль), Конституційний Суд України висловив раніше.

Підкреслю, що цим відкрито шлях до реального реформування системи державної влади в Україні, створення владного механізму, характерного для парламентсько-президентської республіки.

Разом з тим і в Рішенні КСУ, і у висновках, які були запропоновані експертними службами парламенту, відзначалося, що прийняття зазначених проектів у незмінному вигляді, без уважного змістовного їх доопрацювання може створити певні колізійні ситуації, уникнути яких у майбутньому можна буде лише за рахунок внесення нових змін до Конституції.

Ідеться про те, що законопроектом № 0999 визначено випадки припинення повноважень Кабінету Міністрів України достроково і з ініціативи Верховної Ради — прийняття нею резолюції недовіри, і внаслідок прийняття відставки Кабінету Міністрів Президентом України. До того ж в обох випадках передбачено, що Кабінет Міністрів, який пішов у відставку, продовжує виконувати свої повноваження до початку роботи новосформованого, але не довше 60 днів.

Крім того, законопроектом передбачено, що повноваження Кабінету Міністрів припиняються і внаслідок складення ним повноважень перед новообраною Верховною Радою України в день її першого сесійного засідання. Проте зазначеної норми стосовно продовження в цьому випадку виконання попереднім складом Кабінету Міністрів своїх повноважень до початку роботи новосформованого в законопроекті немає. За таких умов на практиці виникне ситуація, коли з дня складення Кабінетом Міністрів повноважень перед новообраною Верховною Радою і до дня початку роботи його нового складу Кабінет Міністрів, на який згідно зі статтею 116 Конституції України покладено, зокрема, повноваження щодо забезпечення державного суверенітету, виконання Конституції та вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, фактично буде відсутній, оскільки продовження виконання повноважень попереднім складом Кабінету Міністрів стає неконституційним.

Отже, текст законопроекту не усуває істотну прогалину, на що, зокрема, і звернув увагу КСУ. Не виключено, що в майбутньому наявність саме таких прогалин і колізій може стати приводом для чергової конституційної кризи, усунути яку можна буде лише шляхом внесення змін до Конституції України. Саме щоб не опинитися у стані безупинного перекроювання конституційних положень, було прийнято рішення взятися за доопрацювання зазначених законопроектів з тим, щоб уже найближчим часом повторно внести їх до КСУ в максимально опрацьованому та погодженому вигляді.

Було запропоновано об'єднати в один законопроект положення проектів законів про внесення змін і доповнень до Конституції України (реєстраційні № № 0999 і 0998), які Конституційним Судом визнано такими, що відповідають вимогам статей 157 і 158 Конституції, і попередньо схвалити його, як це передбачає статтю 155 Конституції України. Зазначений проект, в якому викладено положення щодо внесення змін і доповнень до Конституції, можливість прийняття яких випливає з висновку Конституційного Суду від 16 жовтня 2002 року та пропозицій суб'єктів законодавчої ініціативи, потрібно буде направити до Конституційного Суду для надання висновку щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України та просити Конституційний Суд розглянути законопроект за процедурою невідкладного провадження.

Ми усвідомлюємо всю небезпеку довільних експериментів з Конституцією, розуміємо доцільність внесення лише тих змін, яких настійливо вимагає життя, зокрема проголошений курс на створення демократичної моделі державної влади європейського взірця.

Нарешті, ситуація з розглядом конституційних законопроектів принципово змінилася після того, як Президент України 6 березня цього року вніс до Верховної Ради для попереднього вивчення і обговорення свій законопроект про внесення змін до Конституції та оприлюднив свій указ про всенародне обговорення зазначеного законопроекту.

Глава держави виходив з того, що оскільки цим законопроектом передбачаються істотні зміни Основного Закону, його положення стосуються засад конституційного ладу держави, зачіпають інтереси всіх верств українського суспільства, проект виноситься також на всенародне обговорення, яке має тривати до 15 травня цього року.

Це зайвий раз підтверджує те, що питання конституційної реформи є не внутрішньою проблемою влади, а проблемою всього громадянського суспільства. Його позиція вирішальним чином має вплинути на суть майбутніх конституційних змін.

І лише після того, як всі пропозиції і зауваження до президентського законопроекту буде вивчено, узагальнено, а ті, які заслуговують на увагу і підтримку, включено до доопрацьованого тексту законопроекту, його буде подано Президентом на розгляд Верховної Ради України в установленому Конституцією порядку.

При цьому з розгляду не знято законопроект про внесення змін до Конституції України, який вже пройшов перевірку в КСУ. Отже, вимальовувалося два шляхи опрацювання конституційних змін: 1) парламентський; 2) запропонований Президентом — всенародне обговорення проекту і лише після того — його безпосередній розгляд і прийняття парламентом, після чого — винесення на Всеукраїнський референдум (законопроект передбачає внесення змін до розділу третього Конституції України, що й зумовлює необхідність проведення референдуму). У зв'язку з цим виникає питання, чи повинні зазначені процеси рухатися паралельно, чи їх слід комбінувати.

Вочевидь, що в разі паралельного розгляду і опрацювання законопроектів може виникнути ситуація, коли пропонуватимуться фактично різнотипові моделі змін державної влади, в результаті чого жоден з них не отримає необхідної підтримки в сесійній залі.

У разі комбінування законопроектних ініціатив неодмінно виникне питання щодо доцільності об'єднання законопроектів в один з метою уникнення неузгодженостей і прогалин, а також для заощадження часу парламенту на розгляд відповідних конституційних змін. Очевидно, як з погляду економії часу і прискорення процесу опрацювання документів, так і з погляду законодавчої техніки саме другий підхід здається оптимальнішим. Водночас він вимагає концептуальної визначеності щодо того, який із законопроектів має бути покладено в основу узгодженого варіанта конституційних змін —парламентський чи президентський.

Курс до парламентсько-президентської республіки: альтернативи змін

Тож саме парламент має визначитися стосовно того, які ідеї слід закласти в тексті конституційних змін, якою буде модель парламентсько-президентської республіки.

Звісно, так само, як і в тексті чинної Конституції, у пропонованих змінах до неї не буде безпосередньо зазначено, якою саме — президентсько-парламентською чи парламентсько-президентською республікою має стати Україна. Та й зарубіжний досвід вказує на те, що така система зазвичай не позначається в текстах основних законів. У тих же випадках, коли вона безпосередньо зазначається в тексті конституції, існують, як правило, вагомі розходження між конституційно закріпленою та реально існуючою моделлю державного правління.

Усе це вказує на те, що та чи інша модель республіканського правління складається і працює як рівнодіюча двох чинників — відповідних конституційних норм і реально існуючої практики організації та здійснення державної влади. Саме поєднання цих двох елементів дає змогу говорити про ту чи ту модель, до того ж в аспекті її реальної динаміки. Адже практика здійснення державної влади є надзвичайно рухливим елементом політичної системи і, в свою чергу, залежить від багатьох чинників.

Виникає у зв'язку з цим інше питання: які конституційні норми ми мусимо брати до уваги, визначаючи моделі державного правління?

До останнього часу прийнято було вважати, що основою такого визначення має бути специфіка відносин між президентом, парламентом і урядом, змодельована у відповідних конституційних положеннях. На наш погляд, тут має враховуватися вся сума чинників, що в сукупності становлять систему стримувань і противаг у державі, а також особливості її реального функціонування. Не враховуючи останній чинник, не можна буде підійти до чіткої відповіді на питання, яка саме модель парламентсько-президентської республіки нам потрібна.

Адже якщо ми аналізуватимемо наявні напівпрезидентські форми правління, то побачимо, що жодна з них не відповідає тим типам, які зазвичай аналізують на теоретичному рівні. Тобто практика конституційної творчості та державного будівництва більш багата, аніж ті теоретичні узагальнення, на які ми так часто бездумно спираємося і якими послуговуємося під час розв'язання конкретних питань державного устрою.

Якщо вести розмову про ширший і, як мені здається, більш адекватний підхід, то тут мусимо враховувати не лише відносини в трикутнику президент — парламент — уряд, але також вагу судової влади, прокуратури, їх специфіку у поділі державної влади. Адже вони виступають певними обмежувачами повноважень відповідних владних гілок. Без цього неможливо уявити реальний баланс влади, а відтак і реальний механізм функціонування держави за тієї чи іншої моделі правління.

Положення, що їх містять проекти № 0999 і пропозиції Президента України, мають багато в чому альтернативний характер. І парламентаріям доведеться чимало попрацювати над тим, щоб знайти прийнятний для обох сторін компроміс.

Актуальним у плані посилення відповідальності парламенту є питання про характер і ступінь впливу парламенту на формування і діяльність уряду України. Прийняття норм, що допускають функціонування лише відповідального парламенту з діючою парламентською більшістю, неминуче викликає таке запитання: в який спосіб можна забезпечити ефективне функціонування державного механізму, якщо погляди, думки, наміри і програмні засади парламентської більшості, а відтак і всього парламенту, не збігатимуться з поглядами та намірами уряду?

Вочевидь, що коли вже Конституція вимагатиме від парламентаріїв обов'язкового формування більшості і передбачатиме певні санкції у разі її відсутності, то необхідним є і подальше узгодження роботи державних інституцій. Зокрема, виключення ситуації, за якої уряд не користується підтримкою більшості і діє на власний розсуд, без узгодження своїх кроків з парламентом.

Чинна Конституція не дає парламенту достатніх важелів впливу на формування та діяльність уряду. Можливо, для сьогоднішньої ситуації це і виправдано. Проте політично структурований і відповідальний парламент, звичайно, повинен мати такі важелі. Їх створення і відображення у Конституції також є важливим завданням конституційної реформи.

З другого боку, надання парламентові права формувати уряд передбачатиме істотні зміни в його діяльності. Зокрема, обов'язкову наявність стабільної парламентської більшості, відповідальної за формування і діяльність уряду. Це також допоможе реалізувати ідею коаліційного уряду, яку нині активно дискутують.

Вартим обговорення в цьому контексті є запровадження конституційної моделі постійно діючої парламентської більшості. В усіх зарубіжних країнах, де уряд формується парламентом, таке поняття є, але в жодній з них воно не міститься в тексті конституції. Рішення ж більшості стають офіційними рішеннями державної влади лише тоді, коли вони відповідно до встановленої процедури ухвалені парламентом як органом державної влади. З огляду на це жодної потреби вводити до Конституції України поняття більшості, що в певних аспектах може підмінити собою парламент, немає. Організаційні аспекти утворення і діяльності більшості можна врегулювати в звичайних законах, передусім у законі про Регламент Верховної Ради.

У зв'язку з цим треба критично оцінити і додаткові підстави для розпуску Державних зборів, зокрема, якщо протягом одного місяця у них не сформовано

Закінчення. Початок у № 59 від 27 березня ц.р.

ПОЛІТИЧНОЇ РЕФОРМИ

постійно діючу парламентську більшість. Очевидно, що коли ми покладаємо відповідальність за формування уряду на Державні збори, то підставою розпуску має бути неспроможність цієї палати парламенту протягом певного терміну сформувати уряд, але аж ніяк не несформування більшості. Мабуть, варто в самій же Конституції записати імперативну норму, яка зобов'язувала б Президента України вносити на розгляд парламенту ту кандидатуру прем'єр-міністра, котру буде запропоновано найчисленнішою парламентською фракцією, та визначити термін, протягом якого фракції можуть визначатися з кандидатурою прем'єр-міністра.

Водночас право парламенту на формування уряду має супроводжуватися переданням деяких інших кадрових повноважень від Президента Верховній Раді України.

Гадаю, що істотного реформування потребує також здійснення законодавчого процесу, зокрема усунення недоліків, пов'язаних з процедурою вето. Комісія пропонує, скажімо, зменшити кількість депутатів, голоси яких потрібні для подолання президентського вето. А пропозиції Президента містять доволі ускладнену процедуру подолання вето: двома третинами кожної з палат парламенту.

Зміцнення позицій виконавчої влади передбачає як обов'язкову умову вплив уряду на формування та діяльність місцевих державних адміністрацій. Це сприятиме більшій відповідальності нижчих органів виконавчої влади перед вищими та надасть додаткового стимулу проведенню адміністративної реформи. Натомість у проекті Президента України подано пропозицію залишити за главою держави право призначати голів місцевих адміністрацій.

Як переконана комісія, варто всебічно вивчити і питання безпосереднього закріплення в Конституції України моделі виборчої системи. Адже пропонується безпосередньо на рівні Основного Закону зафіксувати пропорційну виборчу систему при виборах народних депутатів (у варіанті, поданому Президентом України, вноситься пропозиція зафіксувати пропорційну виборчу систему як спосіб обрання лише депутатів нижньої палати парламенту — Державних зборів). На сьогодні жодної практичної потреби фіксувати сам тип виборчої системи на рівні Конституції нема. Мало того, проти цього заперечує й зарубіжна конституційна практика: як правило, в текстах конституцій тип виборчої системи не зазначається.

Можна, звичайно, зрозуміти прагнення певних політичних сил до «проштовхування» саме пропорційної системи. Проте навряд чи в цьому випадку слід вдаватися до крайніх заходів —робити жорсткими відповідні норми, підносячи правове регулювання згаданого питання безпосередньо на конституційний рівень. Та й із суто правової точки зору, як переконують дослідження авторитетних фахівців, пропорційна система не має незаперечних переваг, принаймні за нинішніх умов. Мало того, навіть прибічники її запровадження вбачають у ній недосконалий виборчий механізм, який на перше місце ставить не виборця, а партії.

Ідея бікармелізму в контексті конституційної реформи

Члени комісії вважають, що окремо слід розглянути і ідею запровадження двопалатності українського парламенту. Питання про засади створення і функціонування другої парламентської палати надзвичайно складне і потребує насамперед прискіпливого науково-правового осмислення. Нагадаємо, що аналогічну ініціативу Президент України виявляв у 2000 році за результатами Всеукраїнського референдуму за народною ініціативою, що відбувся 16 квітня 2000 року.

Можна також відзначити, що хоча ми вже сьогодні маємо законопроект, внесений Президентом України, з формулюваннями конкретних положень, які описують склад, порядок формування та компетенції другої палати парламенту, поспішність у цьому питанні навряд чи доречна. Крім того, як зазначив і сам глава держави, висловлені в його проекті пропозиції попередні й вноситимуться як законопроект в установленому Конституцією порядку лише після їх всенародного обговорення. Тож і це питання як одне з вагомих і принципових у проекті відкрите для обговорення та всебічного осмислення.

Очевидно, що основна, хоч і не єдина, функція верхньої палати, за задумом глави держави, має полягати в тому, щоб повторно розглядалися проекти, прийняті нижньою палатою, і створювалися доцільні перепони на шляху надмірно імпульсивної, емоційної і невиваженої законотворчості, чимало прикладів якої ми маємо за всі роки роботи однопалатного парламенту.

З огляду на це, в основу президентських пропозицій щодо запровадження бікамеральної структури українського парламенту було покладено декілька принципів, які, з точки зору глави держави, мають стати визначальними в законодавчій роботі над конституційними нормами про другу палату. По-перше, ця палата (Палата регіонів) буде верхньою палатою, і за чисельністю має бути значно менша, аніж нижня палата (Державні збори). По-друге, члени цієї палати мають обиратися всенародно, так само як і депутати нижньої палати. По-третє, від кожного регіону має обиратися однакова кількість членів верхньої палати, бо інакше вона стане простим повтором нижньої палати і тоді її існування буде позбавлене і політичного, і правового сенсу. По-четверте, депутати і верхньої, і нижньої палати мають обиратися на один і той самий термін, що даватиме змогу говорити про цілісність парламенту як органу державної влади. По-п'яте, повноваження Верховної Ради України слід буде розподілити на три групи:

1) повноваження ВР України як цілісного державного органу (тобто сферу сумісної компетенції обох палат);

2) повноваження верхньої палати;

3) повноваження нижньої палати.

Думається, розв'язуючи порушену проблему, слід виходити насамперед із того, наскільки вагомі аргументи на користь бікамералізму, зокрема треба дати відповідь на питання, чи підвищиться у разі запровадження двопалатного парламенту ефективність законодавчої роботи, роботи парламенту в цілому, чи здатний він буде більшою мірою відповідати суспільним очікуванням. При цьому, звичайно, слід буде враховувати і сучасний стан розвитку парламентаризму та президентства, і перспективи їх еволюції.

Передусім варто нагадати, що бікамералізм притаманний державам, по-перше, переважно федеративним, по-друге, тим, які мають відповідні традиції бікамералізму, хоча самі є унітарними (Велика Британія, Франція, Італія, Іспанія). На підтвердження тези про відповідність федеративним державам саме бікамеральної структури можна навести такі цифри: лише у 26 відсотків унітарних держав діють двопалатні парламенти, тоді як 82 відсотка федерацій мають парламент з двома палатами. Отже, унітарність гірше сумісна з бікамералізмом, хоча цілком така можливість і не виключається конституційною практикою зарубіжних країн.

Прикметна і така деталь: переважна більшість держав, що виникли протягом останніх 20 років, обрали однопалатну модель. Це також певною мірою може свідчити про тенденцію конструювати саме однопалатні парламенти в процесі сучасного етапу державного будівництва в зарубіжних країнах. Проте це лише тенденція, не враховувати яку ми не маємо права, хоча також не маємо права й заперечувати альтернативний підхід.

Розгляньмо аргументи на користь бікамералізму та спробуймо відповісти на запитання, наскільки вони справді вагомі й заслуговують на увагу та прийняття.

В унітарних державах, до яких належить і Україна, доцільність двопалатного парламенту здебільшого доводять такими аргументами:

1) верхня палата потрібна як додатковий важіль рівноваги під час прийняття рішень парламенту;

2) запобігання монополізації законодавчого процесу представниками популістськи налаштованої нижньої палати, уникнення необгрунтованих, невиважених рішень, продиктованих кон'юнктурними міркуваннями, такими, що мають тимчасовий характер;

3) потреба забезпечення представництва територіальних структур країни (територіальних колективів), надання регіоналізації держави певного законодавчого і представницького оформлення;

4) звичність, усталеність другої палати за консерватизму конституційної системи і політичної практики, що не дає підстав для відмови від бікамералізму.

Запропоновані докази, окрім третього, негативні й до того ж такі, що вкрай залежать від політичного процесу та його традицій. За українських умов політичний процес дуже складний, динамічний, мінливий, і той вибір, який, здавалося, був правильним учора, може виявитися хибним завтра. Принаймні у цій сфері.

Україна, якщо виходити з нашого історичного досвіду, вільна від традицій бікамералізму. Очевидно також, що четвертий аргумент стосується саме збереження бікамеральної парламентської структури, а не її запровадження. Тому його не можна вважати доцільним в українських умовах.

А стосовно забезпечення прав регіонів, то в Україні вони не такі різні, щоб для цього спеціально створювати другу палату в парламенті. Їх права значно ефективніше захищати за допомогою економічних важелів, бюджетної та податкової політики, аніж специфічними конституційними засобами, які можуть лише політизувати діяльність парламенту та сприяти відцентровим тенденціям.

І тепер щодо аргументів проти бікамералізму.

По-перше, ще класики парламентаризму (зокрема, І. Бентам) вказували на те, що двопалатна структура парламенту корисна там і тоді, де і коли вона зберігає існуюче, а не там, де потрібен швидкий рух до нового. Тобто вона доцільна за умов порівняно стабільного суспільного і державного життя, за відсутності потреби проводити великомасштабні реформи у тих чи тих сферах. Тому очевидно, що Україну сучасну і Україну найближчого майбутнього з великими сумнівами можна віднести до таких держав.

По-друге, створенням другої палати і наданням їй права ветувати закони, прийняті нижньою палатою за умови збереження права вето і за Президентом (а саме така модель законодавчого процесу передбачена президентським проектом) — виникне ситуація, коли законодавчий процес істотно ускладнюється і сповільнюється. Звичайно, за українських умов є багато нарікань щодо кількості та якості прийнятих законів. Проте навряд чи з аргументом подвійного вето можна погодитися безапеляційно. Принаймні це питання потребує окремого дослідження, урахування закономірностей зарубіжної конституційної практики.

По-третє, за бікамеральної структури — за різних умов обрання представників верхньої і нижньої палат — може виникнути ситуація, коли більшості у нижній палаті протистоятиме меншість, репрезентована верхньою палатою. Знову-таки виникає можливість блокування рішень більшості меншістю. Тому постає закономірне запитання: чи повинен парламент іти на таке розширення прав меншості, які у вирішальні моменти законодавчого процесу перевищували б права більшості? Навряд чи в цьому є потреба —принаймні за нестабільної партійної системи і неструктурованого суспільства. А ще зазначене, у сукупності з правом вето щодо законів, прийнятих нижньою палатою, ускладнить і без того непрості відносини з главою держави та виконавчою владою.

І, зрештою, четверте — суто організаційне питання. Відповідно до чинної Конституції Верховна Рада України має діяти на підставі закону про Регламент ВР. Проте з 1996 року цього документа так і не було прийнято. Чинним залишається схвалений постановою ВР Регламент від 27 липня 1994 року, який, щоправда, має силу закону. Парламент України протягом 1996—2003 років не раз повертався до проблеми належного, згідно з Конституцією, унормування організації своєї власної роботи. Адже проблем у цій сфері так багато, що їх навіть важко перелічити. Але зрушити справу з мертвої точки дотепер так і не вдалося. Натомість за умов існування двопалатного парламенту фактично має йтися про створення трьох регламентів — регламенту діяльності верхньої палати, регламенту діяльності нижньої палати і прийняття закону про Регламент ВР як цілісного державного органу.

Важко збагнути, чому ВР, яка в однопалатному складі не спромоглася розв'язати проблему закону про Регламент, у двопалатному складі зможе швидко і безболісно розв'язати проблему належної організації своєї роботи і у межах окремих палат, і в межах всього парламенту. Адже не виключена і така ситуація, коли одна з новообраних палат прийняла Регламент, інша також, а ось закону про Регламент ВР їм ухвалити не вдалося. Діяльність Верховної Ради за таких умов буде паралізовано: вона просто не зможе виконувати низку важливих функцій, і насамперед — законодавчу. Як за таких умов діяти Президенту України? Якщо базуватися на положеннях внесеного главою держави проекту, то питання залишається відкритим.

Аналіз аргументів «за» і «проти» запровадження двопалатного парламенту в Україні, з урахуванням наявного конституційного досвіду та відповідних законопроектних ініціатив народних депутатів і Президента України, дає змогу зробити попередній висновок щодо недоцільності створення другої палати в парламенті принаймні найближчим часом.

Утім, остаточні висновки можна буде зробити лише після грунтовнішого опрацювання відповідних законопроектів, а також після вивчення всіх пропозицій, які надійдуть за результатами всенародного обговорення. Час покаже, який вибір моделі державної влади буде здійснено і народом, і парламентом. Важливо тільки пам'ятати, що тут ми маємо бути вкрай обережні й максимально зважені, маємо діяти за принципом: «не зашкодь». Адже йдеться про питання величезної державної ваги. Маємо всебічно врахувати власний досвід, багато в чому драматичний і надзвичайно повчальний.

Добре прислужитися цій меті можуть підсумки проведених у Верховній Раді на початку квітня парламентських слухань «Реформа політичної системи в Україні: мета і концептуальні засади конституційних змін». Нині думки, оприлюднені з трибуни слухань, вивчаються, аналізуються, узагальнюються.

Телефонуйте, пишіть, заходьте

І насамкінець хотілося б від тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради з доопрацювання законопроектів про внесення змін до Конституції України сказати таке. Ми діємо з цілковитою відкритістю. Розширюємо й поглиблюємо роботу в міру наближення намічуваних етапних періодів реалізації політичної реформи. Добре було б, аби в комісію ще активніше зверталися з пропозиціями й намірами всі, кому не байдуже, яким має стати в Україні державна управлінська система через п'ять чи десять років.

Слід виходити з того, що будь-які зміни до Основного Закону мають поліпшувати ситуацію в державі, працювати на добробут наших співгромадян, нинішнього і прийдешніх поколінь. Лише за такої умови конституційна реформа відбудеться, а всі позитивні напрацювання буде втілено у добротному документі, який з повним правом стане органічною частиною Конституції України, прийнятої 28 червня 1996 року.

▼

Побудова соціальної держави — загальне національне завдання

Конституція України проголошує Україну соціальною державою. Фактично це зобов'язує уряд здійснювати політику, спрямовану на забезпечення достойного рівня життя людини, задоволення основних життєвих потреб усіх соціальних верств і груп населення, на утвердження в суспільстві соціальної справедливості.

Мистецтво управління

Ідея соціальної держави, де соціальні пріоритети висуваються на перший план і створюються стартові можливості для всіх громадян, безумовно, має перевагу серед населення країни і може бути визнана як об'єднувальна. Досі залишається відкритим питання, на якій основі можлива стала консолідація держави. Українське суспільство вкрай неоднорідне, політичні й економічні інтереси соціальних груп відрізняються один від одного. Зусилля влади повинні зводитися до того, щоб усі верстви населення на власному досвіді відчули зрушення на краще. Сильна соціальна політика у поєднанні зі становленням громадянського суспільства, демократичних інститутів, посиленням соціальної відповідальності на всіх рівнях суспільства і влади має стати передумовою і реальним пріоритетом збалансування інтересів і консолідації суспільства на основі надійних соціальних гарантій, безпеки, гідного рівня життя населення.

У теорії суспільного вибору складно знайти однозначну й остаточну відповідь, яка б сприймалася одностайно якщо не всіма, то більшістю населення. Тому особливе значення тут набуває проблематика взаємоузгодженості структурних елементів, що входять у поняття соціальної держави. На кожному етапі розвитку треба знаходити такі інструменти, які можуть ефективно виконувати функції інтеграції й комунікації суспільства. Це не тільки наукове завдання, а й певною мірою мистецтво управління.

У постпатерналістський період, у якому доводиться жити і працювати і де соціально-економічні зв'язки ще не встоялися, люди пов'язують свою надію із забезпеченням соціальних гарантій саме з державою. У свідомості громадян держава повинна бути домінуючим суб'єктом соціальних функцій у суспільстві.

Довготривалий час держава мала великий вплив на регулювання доходів населення, що зумовлювало їхню транспарентність і практично виключало тіньові надходження. Соціальній поведінці населення були властиві впевненість у завтрашньому дні, розвинуте почуття соціальної справедливості, колективістський спосіб життя і, що особливо характерно, відчуття надійності державного потенціалу в організації соціального устрою суспільства на основі рівності. Це не тільки якість соціальної парадигми дореформеного періоду, а й певною мірою традиції православної етики, «генетично» притаманні психології особистості. Така особливість часу, з якою треба рахуватися політикам і державним керівникам.

Соціологічні моніторинги 2002 р. поведінки населення свідчать, що 75,4 його відсотка вважають доцільним повернутися до державного керівництва економікою і поєднати особисту ініціативу та відповідальність із плановим управлінням. Підвищення ролі соціальних функцій держави стає настільки очевидним і актуальним, що виникає необхідність у фіксації цієї нової якості. Проблема тут, звичайно, не у простому значенні слів, хоча представники різних економічних шкіл трактують функціональне призначення соціальної держави з неоднакових позицій, і питання неточності й неузгодженості існує. Для трансформаційної економіки України постановка та обговорення поняття соціальної держави уявляється досить складним, що й примушує розглядати його не тільки з соціальної точки зору, а й як наукову та політичну проблему.

Характеристика і визначення соціальної держави як категорії повинні відповідати вимогам доцільності, корисності і змістової чіткості. З'ясування дефініції виявиться достатньою категоріальною ознакою, якщо не нехтувати практичним підходом.

У Конституції України наводяться найзагальніші риси завдань соціальної держави. Однак у теоретичному і практичному плані країна ще далека від реалізації цілей соціальної держави. Стислість конституційного формулювання дозволяє широко трактувати її зміст. Тому для полегшення просування до соціальної держави необхідно перейти до розробки програмних рішень щодо концептуальної моделі і механізмів функціонування такої держави. Проте функції, зміст і функціонування соціальної держави досі залишаються нез'ясованими. Тож соціальна політика являє собою комплекс заходів, які демонструють реакцію уряду на кризову ситуацію, виникли під впливом економічних чинників. Головна увага зосереджується на окремих ланках соціальної сфери: пенсіях, грошових допомогах, індексації, мінімальних соціальних стандартах. Така соціальна політика характеризується некомплексністю і безадресністю, що знижує її ефективність.

Соціальні стандарти

Конкретно це проявляється в неузгодженості основних макроекономічних показників. Останні два роки політика уряду зосереджувалася на випереджувальному зростанні заробітної плати порівняно з ВВП. Дійсно, динаміка середньої заробітної плати була вища за динаміку валового продукту. У 2002 р. середня заробітна плата зросла на 18,4 відсотка, а ВВП — на 4,1. У 2001 р. картина була аналогічною. Динаміка заробітної плати становила 19,3, а ВВП — 9,1 відсотка. Разом з цим спостерігалося зниження заробітної плати у структурі валового внутрішнього продукту відносно 1990 р., коли розпочалися радикальні реформи. У 1990 р. оплата праці найманих працівників у ВВП становила 53,1 відсотка, у тому числі заробітна плата — 46,7 відсотка. У 2001 р. вона дорівнювала відповідно 43,0 і 27,4 відсотка. 2002 року частка заробітної плати у структурі ВВП підвищилася на два процентні пункти, але залишилася значно нижчою від дореформеного рівня.

Перехід до соціальної ринкової економіки і демократичного суспільства радикально повинні змінювати форми участі держави в розробці та здійсненні соціальної політики. У період, коли держава втрачає свій патерналістський характер, це вкрай необхідно. Однак їх перегляд практично не розпочинався. Замість цього держава емпірично регулює соціальну політику.

Жодний соціальний закон не використовується повною мірою, а окремі коригуються відповідно до бюджетної ситуації. Непослідовність соціальної політики, яка постійно балансує між прискоренням реформ і необхідністю дотримання соціальних стандартів, посилюється зростаючою і небезпечною диспропорцією між працею і капіталом. Із втратою заробітною платою основних функцій під загрозою опинилася стабільність основного доходу. У 2002 р. заробітна плата в сукупних доходах зменшилася з 55,2 % до 42,5 %, одночасно зросли соціальні трансферти. Фактично держава заповнює прогалини у правовому полі соціальної політики, часто без системи, некомплексно і без врахування перспективи. Суспільство звикає жити за мінімальними соціальними стандартами, призначення яких — підтримка життєвого рівня в кризовий період.

Моделі соціальної держави

Для визначення соціальної держави доцільно звернутися до досвіду західноєвропейських країн. Термін соціальної держави, або держави добробуту, вживається у Західній Європі з кінця 40-х років. Завдання соціальної держави поширюються на систему соціального захисту, соціальне страхування, охорону здоров'я, освіту, сімейну і житлову політику. Соціальне законодавство розвинутих країн постійно розширюється і оновлюється відповідно до змін в умовах життя населення.

У наукових працях і соціальній практиці стали загальновизнаними три моделі соціальної держави: - ліберальна, або англосаксонська; - скандинавська, або соціально-демократична; - континентально-європейська (консервативна).

Перша модель, яка застосовується, наприклад, у Великій Британії, передбачає державні обов'язки з соціального захисту для найбільш уразливих верств населення. Решта громадян повинна забезпечувати себе самостійно.

Характерними для ліберальної моделі є перевірка нужденності, обмеження розмірів універсальних трансфертів, програм соціального страхування. Відповідно до ліберальної доктрини необхідно спрощувати функції соціальної держави. У системі соціального забезпечення перевага віддається трудовій мотивації громадян, чому сприяють напівавтоматичні механізми фінансування гарантованого мінімального рівня доходів. Для забезпечення потреб найменш захищених верств населення поширені в основному методи прямого (цільового) перерозподілу через податкову систему і бюджет. Відмічається тенденція посилення ролі приватних і регіональних (муніципальних) служб соціального забезпечення для надання адресної допомоги. Майбутнє ліберальної моделі соціальної держави визначає глибоке усвідомлення, що люди здатні власною працею поліпшити свій добробут.

Друга модель, класичним прикладом використання якої є Швеція, надає базове забезпечення усім громадянам країни за рахунок державного і місцевих бюджетів, сформованих із податків. Скандинавський тип соціальної держави характеризується універсалізмом і перерозподілом доходів за допомогою прогресивної системи оподаткування населення. Вона спрямована на недопущення бідності і забезпечення усім зайнятим громадянам достойного рівня життя.

Соціал-демократична концепція відстоює інтервенціоністську модель соціальної держави і виключає потенційну можливість ринку задовольнити потреби усіх груп населення. Основна мета державної соціальної політики, яка реалізується соціал-демократами, полягає у проведенні випереджувальних і профілактичних заходів у соціальній сфері. Однак незважаючи на ідеологічну схильність соціал-демократів до універсалізму в соціальному забезпеченні, спостерігається певний рух у бік розширення платності соціальних послуг.

Третя модель основана на системі соціального страхування з пайовим відрахуванням внесків працюючими і роботодавцями. Боротьба з бідністю поєднується з підтримкою високих стандартів життя усіх громадян. Ринок праці, зайнятість регулюється соціальними партнерами.

Континентально-європейська модель ототожнюють із центристським і консервативним підходом до визначення моделі соціальної держави. Високий соціальний потенціал цієї моделі полягає в поєднанні традиційних цінностей універсалізму і перерозподілу з забезпеченням економічної мобільності відповідальності. У консервативній моделі приватні форми соціального страхування відіграють допоміжну роль. Пріоритет надається обов'язковим. Прагматизм консерваторів підтримується їх втручанням у соціальні процеси тільки у випадках, коли ринок неспроможний забезпечити добробут громадян.

Усі вищеназвані моделі виникли на основі розподілу і перерозподілу доходу з метою досягнення соціальної стабільності в державі. З економічним зростанням функції соціальної держави постійно ускладнювалися і розширювалися.

При цьому соціальна держава не ставить перед собою завдання досягнення абсолютної соціальної справедливості. Вона покликана забезпечити соціальну компенсацію, яка дає можливість уникнути конфліктів внаслідок нерівномірного розподілу ресурсів. Головна мета, що випливає з сутності соціальної держави, — обмежити і нейтралізувати потенційно деструктивну природу ринку щодо лінійної залежності багатства країни і відносного рівня соціальних витрат.

За ознаками, ліберальна модель соціальної держави застосовується в англомовних країнах: США, Великій Британії, Канаді, Австралії; консервативна модель — в Австрії, Німеччині, Франції, Італії, Греції; соціал-демократична соціальна держава — у Швеції.

В умовах перехідного періоду як узагалі, так і в Україні соціальна політика відзначається аморфністю і протиріччями. Сьогодні в Україні неможливо чітко визначити тип соціальної держави. Соціальна політика поєднує всі три основоположні ознаки сучасної соціальної держави: реформується соціальна сфера і простежується тенденція до селективної підтримки населення (ліберальна модель); має місце центристський підхід до надання державних послуг і схильність до соціального планування шляхом впровадження програмно-цільового методу формування консолідованого бюджету (консервативна модель); орієнтується на соціальну інтеграцію і високий рівень перерозподільчих відносин (соціал-демократичний підхід).

Соціальні державні функції

Становлення соціальної держави повинно мати результатом формування соціальних державних функцій. Через виконання функцій виявляється сутність і зміст соціальної держави, притаманні їй системоутворювальні властивості. Функції соціальної держави еволюціонують і по-різному проявляються в різних країнах, не змінюючи свою принципову основу й цільову орієнтацію. Сформульовано ряд функцій такої держави, які мають характерні для сучасного періоду риси і властиві для всіх країн, у т. ч. й України. До основних функцій соціальної держави належать: компенсаційна, інвестиційна, емансипаторська, розподілу та перерозподілу.

Компенсаційна функція забезпечує соціальне відшкодування економічного потенціалу громадян. Вона характеризується рядом моментів, пов'язаних із ситуацією на ринку праці.

Збільшується чисельність економічно активного населення, розширюється зайнятість у різних сферах послуг з одночасною диференціацією оплати праці. Частина працюючих має статус самозайнятих. Сума заробітку, з якого сплачуються внески, обмежена. Складаються умови для мінімальної участі в системі соціального страхування або уникнення від сплати внесків. Тому завдання держави полягає в розробці і впровадженні таких податкових і фінансових механізмів, які дають можливість повномасштабного відшкодування коштів.

Інвестиційна функція спрямована на розвиток соціальної інфраструктури, модернізації невиробничих галузей: освіти, охорони здоров'я, науки. Інвестиції в соціальну сферу належать до стратегічних напрямів діяльності держави. Від них залежать темпи і якість майбутнього розвитку держави.

В Україні, за словами Президента, є всі підстави для переходу від вирішення економічних проблем до вирішення соціальних. На думку уряду, поліпшити життя людей не можна без надійного інвестиційно-інноваційного підґрунтя. За допомогою міжнародних організацій створено Фонд соціальних інвестицій. Законом України «Про інноваційну діяльність» встановлено форми стимулювання державою інноваційних процесів у соціальній сфері, зокрема освіті, науці.

Емансипаторська функція (звільнення від залежності) полягає в захисті працівників від соціальних ризиків, що в умовах ринкової економіки потенційно можливі у зв'язку з функціональною залежністю матеріального становища громадян від заробітної плати. Соціальна держава має брати на себе відповідальність за соціальну безпеку громадян, що передбачає широкий комплекс заходів з індивідуального розвитку людини.

Розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту зберігає своє значення як центральний момент при формуванні соціальної політики країни. Через регулювання процесів розподілу, де провідна роль належить державі, реалізується принцип соціальної справедливості.

Джерелами перерозподілу є кошти найманих працівників і роботодавців. У майбутньому з розвитком інноваційної економіки, зниженням трудомісткості й підвищенням капіталоємності виробництва пріоритетне значення набуватиме перерозподіл коштів, які надходитимуть від роботодавців. Активна функція держави з розподілу й перерозподілу ВВП зафіксована у Конвенції МОП № 117 «Про основні цілі та норми соціальної політики», які зобов'язують державу «вживати всі заходи для забезпечення такого рівня життя, включаючи їжу, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також освіту, які необхідні для підтримки здоров'я та

добробуту». Значні зміни формаційного порядку викликають необхідність вирішення складних проблем із трансформації моделі розподілу.

Логічно зафіксувати серед функціональних завдань держави виконання державної інтегративної функції.

Посилення поляризації населення України за рівнем доходів набуло сталого і загрозливого характеру. Воно спричиняє фрагментацію єдиної соціальної структури суспільства на численні автономії та ізольовані верстви і групи, знижує рівень соціальної солідарності, що в кінцевому підсумку видавлює окремі категорії з суспільного виробництва на периферію економічного та соціального життя. Тому соціальній державі має бути притаманна функція, яка забезпечує політичну, економічну та соціальну інтеграцію всього населення у систему державних інститутів. Тим самим політика соціальної держави є інструментом для дійсної реалізації рівності прав, доступності до соціальних благ, вирішення багатоаспектної проблеми людського розвитку, регіонального вирівнювання, гендерних питань, а особливо для розвитку депресивних районів.

Усі вищеозначені функціональні напрями характеризують соціальну державу як державу суспільного договору. Вона бере на себе відповідальність за соціальну справедливість, соціальну рівність, добробут громадян, гарантує надання соціальної допомоги на рівні встановлених стандартів, впроваджує прогресивні форми організації соціальної сфери.

Принципом функціональної діяльності держави є соціальність. Саме цей принцип припускає обов'язок держави здійснювати політику, спрямовану на забезпечення гідної праці, задоволення основних життєвих потреб усіх соціальних груп, орієнтує на універсальність показників рівня життя і розподіл фінансових коштів з урахуванням відповідальності держави за досягнення цілей соціальної справедливості. Із філософсько-гуманітарної точки зору, соціальна держава — це шлях до симетричного розвитку суспільства та індивіда за такими компонентами життєдіяльності, як морально-етичні, психологічні та релігійно-конфесійні відносини.

Вплив глобалізації

Останнім часом у теоретичному плані спостерігається відхід від концепції соціальної держави. Про виникнення нової постановки соціальної проблематики свідчить неадекватність методів регулювання соціальних проблем і переміна природної сутності соціальної держави та держави загального добробуту. Сьогодні у багатьох розвинених країнах із ринковою економікою, крім гострих проблем фінансування соціальних витрат, під сумнів поставлені організаційні принципи суспільної солідарності і сама концепція соціальних прав.

У сучасній динаміці соціальної держави спостерігаються дві протилежні тенденції — до звуження і до розширення функцій. Мобільність транснаціонального капіталу дедалі більше обмежує свободу дій держави в економічній сфері, що примушує її перебудовувати стратегії соціального захисту заради збереження конкурентоспроможності. Проводиться думка, що соціальна держава у принципі не поєднується з глобалізацією. Прихильники протилежної позиції доводять, що німецька і шведська моделі стабільно демонструють високий рівень соціальної захищеності населення. Реалізація державного політичного настановлення підкреслює стійкість німецької системи соціальних гарантій, яка довела свою здатність пристосовуватися до різних умов функціонування. Більше того, німецькі економісти відстоюють, виходячи з практичних міркувань, точку зору, що економічне зростання спостерігається, насамперед, у тих країнах, де економіка зорієнтована на вирішення соціальних проблем. Якщо працівники — отримувачі соціальної допомоги перетворяться на ефективних платників податків і платників страхових внесків, можна домогтися підвищення темпів економічного зростання.

Разом із тим глобалізація та ряд інших факторів підштовхують усі країни до зменшення динаміки соціальних витрат.

Зростаючий розрив між доходами та витратами у країнах Європи знижує ефективність системи перерозподілу соціальних благ і рівень захисту від соціальних ризиків. Традиційна страхова концепція відшкодування ризиків переглядається. Змінюються роль і функції соціальної держави і формується нова ідеологія соціальної допомоги.

Проте сутність соціальної держави не ставиться під сумнів. Мова йде про її реформування і адаптацію до нових реалій та проведення активної соціальної політики.

Зростаючий дефіцит економічних ресурсів, посилення диференціації суспільства, ускладнення демографічної ситуації, намагання держави стимулювати економіку за рахунок зниження обов'язкових внесків призведе до атрофії страхових соціальних фондів і, як наслідок, до соціальної незахищеності, поширення бідності, маргінальності і посилення агресивності.

У критичних умовах держава бере на себе відповідальність за фінансування фондів соціальної підтримки, що викривлює принцип солідарності і трансформує його та замінює принципом відшкодування. Поступово коригуються джерела фінансування у бік особистих доходів, виникає плутанина пріоритетів, що викликає кризу легітимності соціальної держави. Вона поступово трансформується в соціальну державу, що функціонує на принципах ринкового лібералізму.

Українські реалії

Дана констатація принципово нових аспектів у сутності соціальної держави тему не вичерпує. Для України, яка формує соціальну політику на страхових принципах і моделях адресного захисту малозабезпечених домогосподарств, виникає багато проблем теоретичного і практичного значення. Однак не підлягає сумніву, що головна з них — підвищення оплати праці найманих працівників. Вона має бути поставлена в центр усієї соціальної проблематики. Базовим елементом усієї конструкції розподільчих відносин стає визначення розмірів і порядку відрахувань у соціальні фонди. Паритетність внесків, яка існує в західних країнах, виходить з брутто-доходів громадян і підприємців. В Україні механізми розподілу виходять з нетто-доходів населення. Звичайно, в умовах подальшої лібералізації економічного життя буде важко витримати об'єктивність у формуванні джерел фінансування соціальних потреб населення.

Отже, на нашу думку, майбутня соціальна страхова модель має бути гнучкою, враховувати загальні трансформаційні тенденції до лібералізації економічних і розподільчих процесів. Практично це означає відповідність фонду оплати праці зміні динаміки і структури джерел фінансування соціальних потреб.

Функції і властивості держави у межах доктрини соціально ринкової економіки набули в розвинутих державах деякої асиметричності. Проте проект соціальної держави у перехідних економіках, зокрема в Україні, може бути розроблений на період великої структурної та інституціональної перебудови. Разом з цим необхідно рахуватися з економічною політикою, на яку впливають не тільки процеси глобалізації, а й технологічні регулювання, викликані дефіцитністю фінансових і матеріальних ресурсів, необхідністю забезпечити конкурентоспроможність суб'єктів господарювання. У перехідних економіках проблема вибору між соціально орієнтованою і ліберальною економікою, соціальною державою і ліберальною соціальною державою поки що залишається без чіткої відповіді. На практиці ж спостерігається набуття українською економікою ліберальних рис.

Отже, і соціальна політика може бути адекватною у своїх пріоритетах, насамперед у сфері доходів населення й оплаті праці.

Розробка моделі соціальної держави з метою здійснення ефективного реформування соціальної сфери потребує, враховуючи складність і неоднозначність проблематики, створення відповідної робочої групи фахівців і вчених. Масштабність і актуальність цієї роботи потребує авторитетного керівництва, президентського патронату.

Порушуючи тему соціальної держави, необхідно висловити ряд попередніх пропозицій:

- концептуальні положення соціальної держави мають бути інкорпоровані у новий трудовий кодекс (Кодекс праці);
- варіант соціальної держави повинен мати ознаки повної зайнятості, ефективної системи угод між найманими працівниками та роботодавцями, високої ролі тарифного регулювання.

Також важливо передбачити:

- створення дієздатних державних органів, що гарантують соціальну стабільність і захист населення від соціальних ризиків;
- здійснення контролю за фінансово-грошовими потоками і зменшення рівня тінізації економіки;
- впровадження недержавних комерційних соціальних структур;
- посилення цільової орієнтації соціальних програм, їх фінансової компенсації.

За планами уряду, модель соціальної держави набиратиме повноцінності поступово:

- до 2006 р. слід вирішити найгостріші соціальні проблеми, у першу чергу, підвищення середніх рівнів забезпечення соціальних гарантій;
- до 2011 р. досягти, в основному, кількісних індикаторів рівня життя, що відповідають рівням 1990 р.;
- до 2015 р. реалізувати цілі розвитку України, затверджені Україною на Саміті тисячоліття (Йоганнесбург, 2002 р.) Декларацією тисячоліття, підписаною 180 країнами — членами ООН;
- до 2020 р. наблизитися до європейських кількісних стандартів соціального розвитку.

Сьогодні надзвичайно важливо визначити соціально-економічний зміст, особливості, шляхи і механізми становлення соціальної держави в Україні. Прийняті на сучасному етапі рішення стосовно якісного реформування соціальної сфери будуть, на наш погляд, визначати ефективний розвиток України і в довготерміновій перспективі.

Враховуючи домінуючі настрої в суспільстві щодо вирішення соціальних питань, строки і пріоритетність етапів реалізації соціальної політики країни мають визначатися не тільки економічними, а й соціально-політичними факторами, усвідомленням гостроти і болісності соціальних проблем, що повинно підштовхнути суспільство до прискорення здійснення необхідних кроків у становленні соціальної держави.

Назрілість ідеї соціальної держави активізувала наукову розробку цієї проблематики. У відділі соціальної сфери, доходів та рівня життя населення Інституту економіки НАН України (д. е. н., проф. В. Новіков) здійснюються дослідження із сутності, функцій і становлення в Україні соціальної держави. В інших установах —Інституті економічного прогнозування НАН України, Інституті реформ — проводиться розробка з аналогічних питань.

Розуміючи важливість цієї проблеми, Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці на своєму засіданні розглянув питання «Про проблеми, шляхи й етапи розбудови в Україні соціальної держави» і прийняв відповідне рішення.

Враховуючи необхідність у здійсненні ефективного реформування соціальної політики в Україні з обов'язковою її синхронізацією із розвитком економіки, спрямованості економіки на вирішення соціальних проблем, Комітет звернувся до Президента України з проханням створити робочу групу, до складу якої ввійшли б керівники відповідних структурних підрозділів адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, інститутів Національної академії наук України, галузевих науково-дослідних інститутів та профспілок за участю народних депутатів України — членів Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці для опрацювання викладених вище пропозицій щодо обґрунтування найбільш прийнятної для України моделі становлення соціальної держави, розробки схеми її реалізації.

Ми дуже сподіваємося на зацікавленість Президента і Кабінету Міністрів у вирішенні даної фундаментальної проблеми. Не можна допустити думки про формальне ставлення до пропозиції комітету, яка продиктована вимогами Конституції України і часом.

Василь ХАРА,
голова Комітету з питань соціальної політики та праці Верховної Ради України;

Віктор НОВІКОВ,
зав. відділом соціальної сфери, доходів і рівня життя населення Інституту економіки НАН України, доктор економічних наук, професор, експерт ПРООН.

У НОМЕР

Таких результатів не чекав ніхто

(Початок на 1-й стор.).

Загалом, і в Грозному, і в районах вибори проходили дуже активно. За підрахунками, участь у референдумі взяло понад 540 тис. осіб. Загальний підсумок голосування такий: 96% тих, хто проголосував, підтримали Конституцію, за президентські вибори та вибори до парламенту проголосувало 95 і 96 відсотків відповідно. Чесно кажучи, таких результатів не чекав ніхто.

У першому пункті щойно прийнятої Конституції записано, що Чечня є суб'єктом Російської Федерації. Чеченський народ зробив цей крок свідомо. Люди втомилися від війни і хочуть жити в мирі.

— Міжнародні спостерігачі були на референдумі?

— Так. У Чечні перебувало 47 міжнародних спостерігачів із 24 держав. Усі вони мали вільний доступ до регіонів. Після завершення референдуму вони були одностайні: вибори відбулися демократично і без грубих порушень.

— А біженці голосували?

— Так. Декілька тисяч осіб прибули безпосередньо до Чечні. Близько тисячі проголосували в Дагестані, де було організовано штаб із забезпечення референдуму. Віддати свої голоси прийшло і російськомовне населення Чечні.

Всім іменинникам і тим, хто голосував цього дня вперше, вручали подарунки. Така акція відбувалася не лише в Грозному, а й у всіх районах.

Наступного дня, після закінчення референдуму, в Гудермесі відбувся великий концерт. 23 березня віднині вважатиметься у нас національним святом — Днем Конституції Чеченської Республіки.

— Як забезпечували охорону виборчих пунктів, і чи були спроби зірвати референдум?

— Ні, таких спроб не було. Для охорони мобілізували п'ять тисяч місцевих міліціонерів і чотири тисячі працівників МВС Російської Федерації. Як бачимо, їм вдалося повністю убезпечити населення.

Телефонний зв'язок був з усіма районами республіки. Треба віддати належне засобам масової інформації — висвітлення референдуму було об'єктивне, неупереджене.

І, мабуть, символічно те, що напередодні референдуму 46 бойовиків на чолі з командиром склали зброю і здалися владі.

— Які плани республіки на найближче майбутнє?

— На недавній нараді Володимир Путін дав розпорядження всім міністерствам Росії розробити конкретну програму з відбудови економіки і соціальної сфери Чечні. Орієнтовно в травні нинішнього року планово укласти договір між Росією і Чечнею, де ці проблеми посядуть чільне місце.

Нині відбудовуємо житло. Закінчується будівництво будинку для уряду республіки. Незабаром почнемо готуватися до виборів Президента, а потім і до парламентських виборів.

Вела розмову
Олена ГОРБУНОВА.

P. S. 23 березня в Чеченській Республіці на світ з'явилося 103 немовлят. За розпорядженням глави чеченської адміністрації Ахмадхаджі Кадирова всім матерям надано одноразову матеріальну допомогу в розмірі 10 тисяч рублів, вручено квіти й подарунки.

Життя повертається.

На фото: Едді Ісаєв, керівник інформуправління представництва Чеченської Республіки в Москві.

АКТУАЛЬНО

Усе для нас: і струм, і газ

Неподалік села Марковичі введено в дію другу чергу Локачинського газопромислу. Так завершилося шестирічне освоєння тутешнього родовища блакитного палива із запасами у понад сім з половиною мільярдів кубометрів блакитного палива.

Через забрудненість газу сірководнем досі експлуатували лише три з 20 свердловин. Однак, як зазначив голова правління НАК «Нафтогаз України» Юрій Бойко, з пуском спеціальної установки комплексного очищення та підготовки газу відтепер на родовищі з усіх свердловин щорічно видобуватимуть 240 мільйонів кубометрів палива. Відходи від очистки природного газу стали сировиною для роботи міні-електростанції потужністю п'ять мегават на годину.

Видобувники пообіцяли впродовж трьох років стовідсоткою газифікувати усі села району — нині голубий вогник палає лише в трьох населених пунктах. Відтак, місцеві мешканці одержали від родовища газ, струм і майже сотню нових робочих місць.

Роман ЖИЖАРА.

Волинська область.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами»

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести до Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 10, ст. 44; із змінами, внесеними законами України від 26 грудня 2002 року № 380-IV і № 397-IV) такі зміни:

1. У преамбулі:

перший абзац після слів «з податків і зборів (обов'язкових платежів)» доповнити словами «включаючи збір на обов'язкове державне пенсійне страхування та внески на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»;

у третьому абзаці слово «процедури» замінити словами «судові процедури».

2. У статті 1:

у пункті 1.3 слова «узгоджене платником податків або встановлене судом» замінити словами «самостійно узгоджене платником податків або узгоджене в адміністративному чи судовому порядку»;

у пункті 1.11 слова «та за формою, встановленими» замінити словом «встановлені»;

у третьому реченні пункту 1.17 слова «невиконання забезпеченого податковою заставою податкового зобов'язання» замінити словами «непогашення забезпеченого податковою заставою податкового боргу»;

доповнити пунктами 1.18—1.20 такого змісту:

«1.18) звичайна ціна — ціна, визначена звичайною за правилами, встановленими Законом України «Про оподаткування прибутку підприємств»;

1.19) операційний (банківський) день — частина робочого дня, протягом якої приймаються документи на переказ. Дні визначаються для банків робочими за правилами, встановленими відповідною постановою Національного банку України;

1.20) апеляційне узгодження — узгодження податкового зобов'язання у порядку і строки, які визначені цим Законом за процедурами адміністративного або судового оскарження».

3. У пункті 2.1 статті 2:

у підпункті 2.1.1 слова «ввізного та вивізного мита, акцизного збору, податку на додану вартість» замінити словами «акцизного збору та податку на додану вартість (з урахуванням випадків, коли законом обов'язок з їх стягнення або контролю покладається на податкові органи), ввізного та вивізного мита»;

у підпункті 2.1.2 слово «установи» замінити словом «органи», слова «внесків до Пенсійного фонду України» замінити словами «збору на обов'язкове державне пенсійне страхування»;

підпункт 2.1.3 викласти у такій редакції:

«2.1.3) органи фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування — стосовно внесків на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, у межах компетенції цих органів, встановленої законом».

4. У першому реченні підпункту 3.1.1 пункту 3.1 статті 3 слова «податкових зобов'язань» замінити словами «податкового боргу».

5. У статті 4:

а) у пункті 4.1:

підпункт 4.1.2 викласти у такій редакції:

«4.1.2. Прийняття податкової декларації є обов'язком контролюючого органу. Податкова декларація приймається без попередньої перевірки зазначених у ній показників через канцелярію, чий статус визначається відповідним нормативно-правовим актом. Відмова службової (посадової) особи контролюючого органу прийняти податкову декларацію з будь-яких причин або висування нею будь-яких передумов щодо такого прийняття (включаючи зміну показників такої декларації, зменшення або скасування від'ємного значення об'єктів оподаткування, сум бюджетних відшкодувань, незаконного збільшення податкових зобов'язань тощо) забороняється та розцінюється як перевищення службових повноважень такою особою, що тягне за собою її дисциплінарну та матеріальну відповідальність у порядку, визначеному законом.

Якщо службова (посадова) особа контролюючого органу порушує норми абзацу першого цього підпункту, платник податків зобов'язаний до закінчення граничного строку подання декларації надіслати таку декларацію поштою з описом вкладеного та повідомленням про вручення, до якої долучається заява на ім'я керівника відповідного контролюючого органу, складена у довільній формі, із зазначенням прізвища службової (посадової) особи, яка відмовилася прийняти декларацію, та/або із зазначенням дати такої відмови. При цьому декларація вважається поданою в момент її вручення пошті, а граничний десятиденний строк, встановлений для поштових відправлень підпунктом 4.1.7, не застосовується.

Платник податків може також оскаржити дії службової (посадової) особи контролюючого органу з відмови у прийнятті податкової декларації у судовому порядку.

Незалежно від наявності відмови у прийнятті податкової декларації платник податків зобов'язаний погасити податкове зобов'язання, самостійно визначене ним у такій податковій декларації, протягом строків, установлених пунктом 5.3 статті 5 цього Закону.

Податкова звітність, отримана контролюючим органом від платника податків як податкова декларація, що заповнена ним всупереч правилам, зазначеним у затвердженому порядку її заповнення, може бути не визнана таким контролюючим органом як податкова декларація, якщо в ній не зазначено обов'язкових реквізитів, її не підписано відповідними посадовими особами, не скріплено печаткою платника податків. У цьому випадку, якщо контролюючий орган звертається до платника податків з письмовою пропозицією надати нову податкову декларацію з виправленими показниками (з зазначенням підстав неприйняття попередньої), то такий платник податків має право:

надати таку нову декларацію разом зі сплатою відповідного штрафу;

оскаржити рішення податкового органу в порядку апеляційного узгодження»;

в останньому абзаці підпункту 4.1.4 слова «слід розуміти податковий період» замінити словами «слід розуміти перший податковий період звітного року»; доповнити словами «зокрема календарний квартал для цілей оподаткування прибутку підприємств»;

в абзаці першому підпункту 4.1.5 слова «робочий день» замінити словами «операційний (банківський) день»;

доповнити підпунктами 4.1.6 і 4.1.7 такого змісту:

«4.1.6. Якщо згідно із законом з питань окремого податку, збору (обов'язкового платежу) податковий період не встановлено, то податкова декларація подається та податкове зобов'язання сплачується у строки, передбачені цим пунктом для місячного базового податкового періоду, крім випадків, коли подання декларації не передбачено таким законом.

4.1.7. Платник податків має право не пізніш ніж за десять днів до закінчення граничного строку подання декларації, визначеного згідно з підпунктом 4.1.4 цього пункту, надіслати декларацію (розрахунок) на адресу податкового органу поштою з повідомленням про вручення.

У разі втрати або зіпсуття поштового відправлення чи затримки його вручення контролюючому органу відповідальність за неподання або несвоєчасне подання податкової декларації несе оператор поштового зв'язку у порядку, передбаченому законодавством, при цьому платник податків звільняється від будь-якої відповідальності за неподання або несвоєчасне подання такої податкової декларації.

Платник податків протягом п'яти робочих днів з дня отримання повідомлення про втрату або зіпсуття поштового відправлення зобов'язаний надіслати поштою або надати особисто (за його вибором) контролюючому органу другий примірник податкової декларації.

Порядок оформлення зазначених поштових відправлень, а також нормативи їх обігу визначаються Кабінетом Міністрів України.

Незалежно від факту втрати або зіпсуття такого поштового відправлення чи затримки його вручення платник податків зобов'язаний сплатити суму податкового зобов'язання, самостійно зазначену ним у такій податковій декларації, протягом строків, установлених пунктом 5.3 статті 5 цього Закону»;

б) у пункті 4.2:

підпункт «в» підпункту 4.2.2:

після слів «контролюючий орган» доповнити словами «внаслідок проведення камеральної перевірки»;

доповнити абзацом другим такого змісту:

«Камеральною вважається перевірка, яка проводиться контролюючим органом виключно на підставі даних, зазначених у податкових деклараціях, без проведення будь-яких інших видів перевірок платника податків»;

в) у пункті 4.4:

у підпункті 4.4.1 слова «у межах апеляційного узгодження» виключити;

у підпункті 4.4.2:

у підпункті «а» після слова «надаються» доповнити словами «контролюючими органами»; слова «Кабінетом Міністрів України» замінити словами «відповідним центральним (керівним) органом контролюючого органу»;

у підпункті «б» слова «підпункту 4.4.2 цього пункту» замінити словами «цього підпункту»;

у підпункті «в» слова «підпункту 4.4.2 цього пункту» замінити словами «цього підпункту»;

у підпункті «г» слова «уповноваженими на це контролюючими органами» замінити словами «контролюючими органами у межах їх компетенції»; останнє речення замінити чотирма реченнями такого змісту: «Податковими роз'ясненнями вважаються будь-які відповіді контролюючого органу на запити зацікавлених осіб з питань оподаткування. Податкове роз'яснення, надане контролюючим органом вищого рівня, має пріоритет над податковими роз'ясненнями підпорядкованих йому контролюючих органів. Податкове роз'яснення центрального податкового органу має пріоритет над податковими роз'ясненнями, виданими іншими контролюючими органами. Податкове роз'яснення не має сили нормативно-правового акта»;

перше речення підпункту «д» викласти у такій редакції: «не може бути притягнутим до відповідальності платник податків, який діяв відповідно до наданого йому податкового роз'яснення (за відсутності податкових роз'яснень з цього питання, що мають пріоритет) або узагальнюючого податкового роз'яснення, тільки на підставі того, що у подальшому таке податкове роз'яснення чи узагальнююче податкове роз'яснення було змінено або скасовано, чи надано нове податкове роз'яснення такому платнику податків або узагальнююче податкове роз'яснення, що суперечить попередньому, яке не було скасовано (відкликано)»;

абзац перший підпункту «є» викласти у такій редакції:

«є) центральний (керівний) орган контролюючого органу проводить періодичне узагальнення податкових питань, які стосуються значної кількості платників податків або значної суми податкових зобов'язань, та затверджує узагальнюючі податкові роз'яснення, які підлягають оприлюдненню з дотриманням правил комерційної та банківської таємниці»;

у підпунктах «є», «ж» та «з» слова «центральний податковий орган» в усіх відмінках замінити словами «центральний (керівний) орган контролюючого органу» у відповідних відмінках;

підпункт «и» виключити;

у підпункті «і»:

у першому реченні слово «контролюючого» замінити словами «центрального (керівного) органу контролюючого»;

в абзаці другому слова «абзацу першого підпункту «і» виключити;

доповнити підпунктом «ї» такого змісту:

«ї) форма податкової декларації (розрахунку) встановлюється центральним (керівним) органом контролюючого органу за узгодженням з комітетом Верховної Ради України, що відповідає за проведення податкової політики.

У такому ж порядку встановлюються форми податкових декларацій (розрахунків) з місцевих податків і зборів, що є обов'язковими для застосування їх платниками (податковими агентами)».

6. У статті 5:

а) у пункті 5.1:

друге речення абзацу другого викласти у такій редакції: «Якщо у майбутніх податкових періодах (з урахуванням строків давності, визначених статтею 15 цього Закону) платник податків самостійно виявляє помилки у показниках раніше поданої податкової декларації, такий платник податків має право надати уточнюючий розрахунок»;

доповнити абзацом третім:

«Платник податків має право не подавати такий розрахунок, якщо такі уточнені показники зазначаються ним у складі податкової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені. Форма уточнюючих розрахунків визначається у порядку, встановленому для податкових декларацій»;

б) у пункті 5.2:

в абзаці першому підпункту 5.2.5 слово «позовної» виключити;

підпункт 5.2.6 доповнити абзацом другим такого змісту:

«Порушення кримінальної справи за будь-якими приводами та підставами стосовно платника податків або його службових (посадових) осіб не може бути підставою для зупинення провадження у справі або залишення без розгляду скарги (позову) такого платника податків, поданої до суду у межах процедури апеляційного узгодження»;

в) у пункті 5.3:

у підпункті 5.3.1:

в абзаці другому слово «десяти» замінити словом «тридцяти»;

доповнити абзацом третім такого змісту:

«У разі визначення податкового зобов'язання контролюючим органом за підставами, зазначеними у підпунктах «а» — «в» підпункту 4.2.2 пункту 4.2 статті 4, платник податків зобов'язаний погасити нараховану суму податкового зобов'язання протягом десяти календарних днів від дня отримання податкового повідомлення, крім випадків, коли протягом такого строку такий платник податків розпочинає процедуру апеляційного узгодження»;

доповнити підпунктом 5.3.3 такого змісту:

«5.3.3. Якщо останній день зазначених у цьому пункті строків припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем кожного з таких строків вважається наступний за вихідним або святковим робочий операційний (банківський) день».

7. У підпункті «г» підпункту 6.4.1 пункту 6.4 статті 6 слова «податковий борг» замінити словами «податкові зобов'язання (крім податкового боргу)»; слово «нього» замінити словом «них».

8. У статті 7:

а) у пункті 7.1:

абзац другий підпункту 7.1.1 викласти у такій редакції:

«Погашення податкових зобов'язань або податкового боргу платника податків може бути здійснено шляхом проведення взаєморозрахунків непогашених зустрічних грошових зобов'язань відповідного бюджету перед таким платником податків, що виникли згідно з нормами податкового або бюджетного законодавства чи цивільно-правових угод, строк погашення яких настав до моменту виникнення податкових зобов'язань платника податків. Така оплата (погашення) здійснюється на підставі заяви платника податків за спільним рішенням податкового органу та органу Державного казначейства України. Порядок проведення взаєморозрахунків визначається центральним податковим органом за погодженням з Державним казначейством України»;

ОФІЦІЙНО

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. В абзаці третьому частини першої статті 11 Закону України «Про ветеринарну медицину» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 8, ст. 62) слово «стандартам» замінити словами «вимогам, встановленим відповідно до закону».

2. Пункт 1 статті 2 Декрету Кабінету Міністрів України від 8 квітня 1993 року № 30—93 «Про державний нагляд за додержанням стандартів, норм і правил та відповідальність за їх порушення» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 23, ст. 247; 2000 р., № 27, ст. 213) доповнити абзацом третім такого змісту:

«Нагляд за додержанням ветеринарно-санітарних вимог, встановлених відповідно до закону, здійснюють державні органи ветеринарної медицини».

3. Пункт 3 статті 15 Декрету Кабінету Міністрів України від 10 травня 1993 року № 46—93 «Про стандартизацію і сертифікацію» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 27, ст. 289) доповнити реченнями такого змісту: «Результати випробувань, проведених зазначеними лабораторіями (центрами), у подальшому не потребують підтвердження іншими акредитованими випробувальними лабораторіями (центрами). Повторні випробування за визначеними характеристиками цієї продукції не проводяться, крім випадків, коли відповідно до законодавства встановлена недостовірність результатів випробувань. Сертифікації продовольчої сировини та харчових продуктів тваринного походження здійснюються після проведення ветеринарно-санітарної експертизи та видачі відповідних ветеринарних документів».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 лютого 2003 року.
№ 540-IV.

у підпункті 7.1.2:

перше речення доповнити словами «яка здійснюється виключно у грошовій формі»;

друге речення доповнити словами «які підпадають під податкову заставу та підлягають продажу за правилами, визначеними цим Законом»;

б) у підпункті 7.2.1 пункту 7.2:

після слова «стягнення» доповнити словами «які є виконавчими документами»;

після слів «будь-які активи платника податків» доповнити словами «(його філій, відділень, інших відокремлених підрозділів)»;

слова «законодавчими актами» замінити словом «законами»;

в) підпункт «б» підпункту 7.3.1 пункту 7.3 після слів «що надається платнику податків» доповнити словом «як»;

г) у пункті 7.4:

у підпункті 7.4.1:

у першому реченні слова «у тому числі прав вимоги боргу, включаючи кошти, розміщені платником податків у вклад (депозит)» замінити словами «або сума заборгованості інших осіб перед платником податків, право на вимогу якої переводиться на орган стягнення, включаючи право на отримання основної суми депозиту або кредиту, а також доходу за ними»;

друге речення викласти у такій редакції: «Продаж або стягнення таких активів не зупиняє дію таких цивільно-правових договорів до кінця строків їх дії (крім депозитних договорів), а покупець таких активів набуває прав та обов'язків платника податків за такими договорами, у тому числі права на отримання доходу за ними»;

у підпункті 7.4.3 слова «податкового зобов'язання або» виключити;

д) пункт 7.7 викласти у такій редакції:

«7.7. Рівність бюджетних інтересів

Податковий борг погашається попередньо погашенню податкових зобов'язань, які не є податковим боргом, у порядку календарної черговості його виникнення, а в разі одночасного його виникнення за різними податками, зборами (обов'язковими платежами) — у рівних пропорціях».

9. У статті 8:

а) у пункті 8.3 слова «в державному реєстрі застав нерухомого майна» замінити словами «у відповідному державному реєстрі застав»;

б) у пункті 8.6:

у підпункті «а» підпункту 8.6.1 слово «продажу» замінити словами «купівлі чи продажу», а слова «за їх звичайними цінами» замінити словами «за цінами, що не є меншими за звичайні»;

у підпункті 8.6.4 слово «умисне» виключити;

у підпункті 8.6.5:

слова «цивільно-правової операції» замінити словами «операції на підставі відповідної цивільно-правової угоди»;

доповнити абзацом четвертим такого змісту:

«Податковий керуючий має право здійснювати перевірку стану збереження активів, які перебувають у податковій заставі, провадити опис (виділення) активів для їх продажу у випадках, передбачених цим Законом, одержувати від боржника повну інформацію про операції із заставленими активами, а в разі їх відчуження без згоди податкового органу (за умови коли наявність такої згоди має бути обов'язковою згідно з нормами цього Закону) отримувати пояснення від платника податків або його службових (посадових) осіб»;

в) у пункті 8.7:

у підпункті 8.7.1:

у підпункті «ж» слова «податкового боргу» замінити словами «податкових зобов'язань (крім податкового боргу)»;

у підпункті «з» слово «відповідного» замінити словом «окремого».

10. У підпункті «а» підпункту 9.1.2 пункту 9.1 статті 9 цифри «8.5» замінити цифрами «8.6».

11. У статті 10:

а) у пункті 10.1:

у підпункті 10.1.1:

у першому абзаці слово «узгодженої» виключити;

третій абзац після слова «стягнення» доповнити словом «безготівкових»; доповнити словами «а при стягненні готівкових коштів — у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України»;

б) після підпункту 10.3.2 пункту 10.3 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«10.3.3. Центральний податковий орган щомісячно оприлюднює інформацію про наслідки кожного продажу активів платника податків відповідно до цієї статті, якщо розмір продажу перевищує один мільйон гривень, із зазначенням загального опису таких активів, ціни їх продажу».

У зв'язку з цим підпункт 10.3.3 вважати підпунктом 10.3.4;

в) підпункт 10.4.1 доповнити реченням такого змісту: «Податковий керуючий має право здійснювати періодичні перевірки стану збереження активів, які перебувають у податковій заставі, отримувати від платника податків інформацію та документи про операції із заставленими активами, пояснення в разі відчуження таких активів без згоди податкового керуючого, а також здійснювати інші заходи, передбачені цим Законом».

12. В абзаці першому пункту 11.3 статті 11:

у першому реченні слова «може бути» замінити словами «є обов'язковою»;

доповнити словами «але не більше строків, установлених цим Законом, після спливу яких настають наслідки, визначені у першому реченні цього абзацу. Якщо за наявності достатніх підстав таке рішення не приймається, то службова (посадова) особа, яка не прийняла таке рішення, підлягає дисциплінарній та матеріальній відповідальності за правилами, встановленими законом, або підпадає під дію норм закону з питань запобігання корупції за наявності підстав».

13. У статті 14:

а) у пункті 14.1:

у підпункті 14.1.1 слова «розмір яких не може бути меншим, ніж ставка Національного банку України на дату, визначену згідно з пунктом 16.4 статті 16 цього Закону» замінити словами «розмір яких дорівнює розміру пені, визначеної згідно з пунктом 16.4 статті 16 цього Закону»;

у підпункті 14.1.2 слова «розмір яких не може бути меншим, ніж ставка Національного банку України на дату, визначену згідно з пунктом 16.4 статті 16 цього Закону» замінити словами «розмір яких дорівнює розміру пені, визначеної згідно з пунктом 16.4 статті 16 цього Закону»;

б) назву пункту 14.2 доповнити словами «(крім податкового боргу)»;

в) у підпункті «а» підпункту 14.5.1 пункту 14.5 слова «суми податкового боргу» замінити словами «розстроченої або відстроченої суми податкового зобов'язання».

14. У статті 16:

а) у підпункті 16.3.3 пункту 16.3:

після першого речення доповнити реченням такого змісту: «Податковий борг, що погашується частково, сплачується разом зі сплатою пені, нарахованої відповідно до такої частки, єдиним платіжним документом, в якому суми такого податкового боргу та такої пені визначаються окремо»;

доповнити абзацом другим такого змісту:

«Якщо платник податків не сплачує пеню разом зі сплатою податкового боргу (його частини) або не визначає її окремо у платіжному документі (чи визначає з порушенням зазначеної пропорції), то податковий орган самостійно здійснює розподіл такої сплаченої суми на суму, що спрямовується на погашення такого податкового боргу (його частини), та суму, що спрямовується на погашення пені, нарахованої на суму такого погашеного податкового боргу (його частини), та надсилає такому платнику податків повідомлення, в якому міститься зазначена інформація»;

б) у першому реченні підпункту 16.5.1:

слово «зарахування» замінити словом «перерахування»;

слова «законодавством, з вини банку такий» замінити словами «Законом України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні»»;

слова «для відповідного податку, збору (обов'язкового платежу)» замінити словами «підпунктом 16.4.1 пункту 16.4 статті 16, та штрафні санкції, встановлені підпунктом 17.1.7 пункту 17.1 статті 17 цього Закону».

15. У статті 17:

а) у пункті 17.1:

у підпункті 17.1.3:

слово «п'яти» замінити словом «десяти»;

після слова «недоплати» доповнити словами «(заниження суми податкового зобов'язання)»;

слова «двадцяти п'яти» замінити словом «п'ятдесяти»;

доповнити словами «сукупно за весь строк недоплати, незалежно від кількості податкових періодів, що минули»;

у підпункті 17.1.4:

слова «сплатити штраф» замінити словами «(крім випадків, коли податкова декларація не приймається всупереч нормам цього Закону) сплатити штраф»;

доповнити словами «сукупно за весь строк недоплати, незалежно від кількості податкових періодів, що минули»;

в абзаці першому підпункту 17.1.6:

після слів «такий платник податків» доповнити словами «додатково до штрафів, визначених цим пунктом, за наявності підстав для їх накладення»;

доповнити словами «сукупно за весь строк недоплати, незалежно від кількості податкових періодів, що минули»;

у підпункті 17.1.7 слова «такої суми» замінити словами «погашеної суми податкового боргу»;

у підпункті 17.1.8 слова «ста відсотків суми податкового боргу, щодо якого виникло право податкової застави» замінити словами «суми такого відчуження, визначеної за звичайними цінами»;

б) абзац перший пункту 17.2 викласти у такій редакції:

«17.2. Платник податків, який до початку його перевірки контролюючим органом самостійно виявляє факт заниження податкового зобов'язання минулих податкових періодів, зобов'язаний:

а) або надіслати уточнюючий розрахунок і сплатити суму такої недоплати та шраф у розмірі п'яти відсотків від такої суми до подання такого уточнюючого розрахунку,

б) або відобразити суму такої недоплати у складі декларації з цього податку, що подається за наступний податковий період, збільшену на суму штрафу у розмірі п'яти відсотків від такої суми, з відповідним збільшенням загальної суми податкового зобов'язання з цього податку.

Якщо після подачі декларації за звітний період платник податків подає нову декларацію з виправленими показниками до закінчення граничного строку подання декларації за такий самий звітний період, то штрафи, визначені у цьому пункті, не застосовуються.

При самостійному донарахуванні суми податкових зобов'язань адміністративні штрафи не накладаються».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Порядок нарахування штрафів, встановлений Законом України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» із змінами, внесеними цим Законом, застосовується з календарного кварталу, наступного за кварталом, в якому набирає чинності цей Закон, а порядок погашення пені, визначений Законом України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» із змінами, внесеними цим Законом, застосовується з 1 липня 2003 року.

3. Правила надання податкових роз'яснень, встановлені пунктом 4.4 статті 4 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» із змінами, внесеними цим Законом, застосовуються з 1 квітня 2003 року, з урахуванням положень пункту 4 Прикінцевих положень цього Закону. При цьому податкові роз'яснення, видані до такої дати, отримують статус узагальнюючих податкових роз'яснень.

4. Норми підпункту «і» підпункту 4.4.2 пункту 4.4 статті 4 Закону України «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами» із змінами, внесеними цим Законом, набирають чинності з 1 січня 2004 року, якщо більш короткі терміни не будуть визначені законами з питань оподаткування, що наберуть чинності після набрання чинності цим Законом.

5. До визначення нових форм декларацій (розрахунків), які наберуть чинності з податкового періоду, наступного за податковим періодом, у якому відбулося їх оприлюднення, діють форми декларацій (розрахунків), що мали чинність до такого визначення».

6. Кабінету Міністрів України протягом 30 календарних днів від дня набрання чинності цим Законом:

привести свої рішення у відповідність із цим Законом та вжити заходів щодо забезпечення виконання положень цього Закону;

подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до законів України, які випливають із цього Закону;

забезпечити приведення рішень міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 лютого 2003 року.
№ 550-IV.

ОФІЦІЙНО

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо відповідальності за порушення порядку проведення розрахунків

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122) такі зміни:

1. Статтю 155^1 викласти в такій редакції:

«Стаття 155^1. Порушення порядку проведення розрахунків

Порушення встановленого законом порядку проведення розрахунків у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг —тягне за собою накладення штрафу на осіб, які здійснюють розрахункові операції, від двох до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, — тягнуть за собою накладення штрафу на осіб, які здійснюють розрахункові операції, від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб — від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Порушення встановленого законом порядку проведення розрахунків при здійсненні операцій з купівлі-продажу іноземної валюти — тягне за собою накладення штрафу на осіб, які здійснюють операції з купівлі-продажу іноземної валюти, від трьох до шести неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб уповноважених банків або суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють свою діяльність на підставі агентських угод з уповноваженими банками з операцій купівлі-продажу іноземної валюти, — від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Дії, передбачені частиною третьою цієї статті, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному стягненню за такі ж порушення, — тягнуть за собою накладення штрафу на осіб, які здійснюють операції з купівлі-продажу іноземної валюти, від шести до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб уповноважених банків або суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють свою діяльність на підставі агентських угод з уповноваженими банками з операцій купівлі-продажу іноземної валюти, — від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

2. У частині першій статті 218 цифри «155^1» виключити.

3. Статтю 221 після слів та цифр «частиною другою статті 154» доповнити словом та цифрами «статтею 155^1».

4. У частині першій статті 234^2 слова «порушення порядку проведення розрахунків із споживачами та» виключити, а слово та цифри «статті 155^1, 164^1» замінити словом та цифрами «стаття 164^1».

5. У статті 255:

1) у пункті 1 частини першої:

а) в абзаці другому цифри «154—157» замінити цифрами «154, 155, 155^2—157»;

б) абзац «органів податкової служби (статті 51^2, 164, 164^5, 177^2)» після цифр «51^2» доповнити цифрами «155^1»;

2) у частині другій:

а) у пункті 14 слово і цифри «статті 77^1, 155^1» замінити словом і цифрами «стаття 77^1»;

б) пункт 15 виключити.

6. Частину першу статті 294 після слів та цифр «частиною другою статті 154» доповнити словом та цифрами «статтею 155^1».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 лютого 2003 року.
№ 548-IV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення та Декрету Кабінету Міністрів України «Про стандартизацію і сертифікацію»

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Назву та абзац перший статті 170^1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122) викласти у такій редакції:

«Стаття 170^1. Введення в обіг продукції, щодо якої немає сертифіката відповідності або свідоцтва про визнання відповідності чи декларації про відповідність, а також неправомірне застосування національного знака відповідності

Введення виробником чи постачальником в обіг продукції (у тому числі імпортної), яка підлягає обов'язковому підтвердженню відповідності, але щодо якої немає сертифіката відповідності або свідоцтва про визнання відповідності чи складеної відповідно до вимог технічного регламенту з підтвердження відповідності декларації про відповідність, а також неправомірне застосування національного знака відповідності».

2. У Декреті Кабінету Міністрів України від 10 травня 1993 року № 46—93 «Про стандартизацію і сертифікацію» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., № 27, ст. 289):

а) статті 2, 3, 10, 11, 12, 17, 21—26 та абзац п'ятий статті 14 виключити;

б) в абзаці першому пункту 4 статті 5 слова «Міністерством України у справах будівництва і архітектури» замінити словами «спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з будівництва та архітектури».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 лютого 2003 року.
№ 543-IV.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про альтернативні джерела енергії

Цей Закон визначає правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання альтернативних джерел енергії та сприяння розширенню їх використання у паливно-енергетичному комплексі.

Розділ I.
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

альтернативні джерела енергії — поновлювані джерела, до яких відносять енергію сонячного випромінювання, вітру, морів, річок, біомаси, теплоти Землі, та вторинні енергетичні ресурси, які існують постійно або виникають періодично у довкіллі;

альтернативна енергетика — сфера енергетики, що забезпечує вироблення електричної, теплової та механічної енергії з альтернативних джерел енергії;

енергія, вироблена з альтернативних джерел, — електрична, теплова та механічна енергія, яка виробляється на об'єктах альтернативної енергетики і може виступати товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу;

об'єкти альтернативної енергетики — енергогенеруюче та інше обладнання, що виробляє енергію за рахунок використання альтернативних джерел енергії, частка яких становить не менш як 50 відсотків від встановленої потужності всіх задіяних на об'єкті джерел енергії;

сфера альтернативних джерел енергії — галузь діяльності, що пов'язана з використанням альтернативних джерел енергії для виробництва, постачання, транспортування, зберігання, передачі та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел.

Стаття 2. Законодавство України про альтернативні джерела енергії

Законодавство України про альтернативні джерела енергії базується на Конституції України і складається з цього Закону та інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини у цій сфері.

Стаття 3. Основні засади державної політики у сфері альтернативних джерел енергії

Основними засадами державної політики у сфері альтернативних джерел енергії є:

нарощування обсягів виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, з метою економного витрачання традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зменшення залежності України від їх імпорту шляхом реструктуризації виробництва і раціонального споживання енергії за рахунок збільшення частки енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання екологічної безпеки за рахунок зменшення негативного впливу на стан довкілля при створенні та експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання безпеки для здоров'я людини на об'єктах альтернативної енергетики на всіх етапах виробництва, а також при передачі, транспортуванні, постачанні, зберіганні та споживанні енергії, виробленої з альтернативних джерел;

науково-технічне забезпечення розвитку альтернативної енергетики, популяризація та впровадження науково-технічних досягнень у цій сфері, підготовка відповідних фахівців у вищих та середніх навчальних закладах;

додержання законодавства всіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, збереженням, транспортуванням, постачанням, передачею і споживанням енергії, виробленої з альтернативних джерел;

додержання умов раціонального споживання та економії енергії, виробленої з альтернативних джерел;

залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і підтримка підприємництва у сфері альтернативних джерел енергії, в тому числі шляхом розробки і здійснення загальнодержавних і місцевих програм розвитку альтернативної енергетики.

Розділ II.
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Стаття 4. Державне управління у сфері альтернативних джерел енергії

Верховна Рада України визначає основні напрями державної політики у сфері альтернативних джерел енергії та здійснює законодавче регулювання відносин у ній.

Кабінет Міністрів України та інші уповноважені органи виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом, реалізують державну політику в галузі альтернативних джерел енергії та здійснюють управління нею.

Державне управління у сфері альтернативних джерел енергії передбачає:

розроблення загальнодержавних, галузевих та місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії, а також їх наукове, науково-технічне та фінансово-економічне супроводження, розробку і виконання завдань відповідних загальнодержавних цільових наукових та науково-технічних програм;

розроблення та прийняття органами виконавчої влади в межах їх компетенції нормативно-правових актів, державних норм, правил і стандартів, методичних документів щодо використання альтернативних джерел енергії;

координацію та узгодження галузевих і місцевих програм у сфері альтернативних джерел енергії із загальнодержавними програмами;

здійснення контролю за додержанням вимог законодавства у сфері альтернативних джерел енергії та за виконанням загальнодержавних програм у цій сфері.

Стаття 5. Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії

Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснює Кабінет Міністрів України чи за його дорученням спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у відповідній сфері в порядку, визначеному законодавством.

Державне регулювання у сфері альтернативних джерел енергії здійснюється шляхом:

надання дозволів на провадження діяльності у сфері альтернативних джерел енергії;

розроблення, затвердження та запровадження норм, правил і стандартів виробництва, передачі, транспортування, постачання, зберігання і споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел;

нагляду та контролю за безпечним виконанням робіт на об'єктах альтернативної енергетики незалежно від їх форми власності, безпечною експлуатацією енергогенеруючого обладнання та за режимами передачі і споживання енергії;

нагляду та контролю за додержанням вимог технічної експлуатації на об'єктах альтернативної енергетики незалежно від їх форми власності, технічної експлуатації енергетичного обладнання об'єктів, підключених до об'єднаної енергетичної системи України;

встановлення тарифів на електричну енергію, вироблену на об'єктах альтернативної енергетики, а також на теплову енергію, видобуту з альтернативних джерел;

всебічного заохочення і підтримки науково-дослідницьких, дослідно-конструкторських робіт, діяльності винахідників і раціоналізаторів, спрямованих на розвиток виробництва та використання альтернативних джерел енергії.

Монопольна діяльність у сфері альтернативних джерел енергії регулюється відповідно до законодавства.

Стаття 6. Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії

Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії передбачає надання органами виконавчої влади в установленому законодавством порядку:

дозволів заявникам на виробництво електричної, теплової та механічної енергії з альтернативних джерел та її передачу і постачання;

дозволів заявникам на виробництво геотермальної енергії;

дозволів заявникам на розміщення обладнання, яке використовує сонячне випромінювання, вітер, хвилі морського прибою, для створення об'єктів альтернативної енергетики;

дозволів заявникам на будівництво або відновлення об'єктів гідроенергетики на малих річках;

дозволів заявникам на створення мереж для транспортування до споживачів енергії, виробленої з альтернативних джерел.

Організаційне забезпечення діяльності у сфері альтернативних джерел енергії також включає:

визначення джерел і напрямів фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії;

надання підприємствами електричних мереж (енергопостачальних компаній) в установленому законодавством порядку дозволів, за погодженими технічними умовами, на підключення об'єктів усіх форм власності, що виробляють енергію з альтернативних джерел, до об'єднаної енергетичної системи України;

створення бази статистичних даних про ресурси альтернативних джерел енергії;

підтвердження відповідності енергогенеруючих об'єктів об'єктам альтернативної енергетики.

Стаття 7. Стандартизація у сфері альтернативних джерел енергії

Метою стандартизації у сфері альтернативних джерел енергії є розроблення нормативних документів для забезпечення на об'єктах альтернативної енергетики:

додержання вимог екологічного законодавства щодо забезпечення охорони довкілля, захисту життя і здоров'я людей;

застосування обладнання належної якості;

додержання санітарно-гігієнічних вимог та правил;

додержання вимог та виконання правил безпеки праці і здоров'я людини відповідно до законодавства.

Стаття 8. Фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії

Фінансування заходів у сфері альтернативних джерел енергії здійснюється як за рахунок коштів, передбачених в оптових тарифах на електроенергію та тарифах на теплову енергію, шляхом впровадження спеціальної цільової надбавки до тарифу, визначеної законом, так і за рахунок коштів підприємств, установ, організацій, коштів державного та місцевого бюджетів, добровільних внесків та інших коштів, не заборонених законодавством.

Порядок формування фонду цільового фінансування зазначених заходів і здійснення контролю за цільовим використанням цих коштів встановлює Кабінет Міністрів України.

Стаття 9. Стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел

Стимулювання виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, здійснюється відповідно до законодавства шляхом:

застосування економічних важелів і стимулів, передбачених законодавством про енергозбереження та охорону довкілля, з метою розширення використання альтернативних джерел енергії;

створення сприятливих економічних умов для спорудження об'єктів альтернативної енергетики.

Розділ III.
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Стаття 10. Особливості використання альтернативних джерел енергії

Використання альтернативних джерел енергії має особливості, зокрема зумовлені природними умовами, а саме:

залежністю від атмосферних та інших умов довкілля;

наявністю водних ресурсів малих річок, необхідних для роботи гідроенергетичного обладнання;

наявністю біомаси, кількість якої залежить від обсягів щорічних урожаїв;

наявністю геотермальних джерел та свердловин, придатних для виробництва та використання геотермальної енергії;

наявністю теплових викидів, обсяги яких залежать від функціонування підприємств промисловості;

періодичністю природних циклів, внаслідок чого виникає незбалансованість виробництва енергії;

необхідністю узгодження та збалансування періодичності передачі обсягів енергії, виробленої з альтернативних джерел, зокрема передачі електричної енергії в об'єднану енергетичну систему України.

Стаття 11. Порядок експлуатації альтернативних джерел енергії

Експлуатація альтернативних джерел енергії на об'єктах альтернативної енергетики провадиться за умов:

безпечного проведення робіт, здійснення державного нагляду за режимами споживання енергії;

енергетичної безпеки, що гарантує технічне та економічне задоволення періодичних, поточних і перспективних потреб споживачів енергії;

виконання технологічних вимог щодо виробництва, акумулювання, передачі, постачання та споживання енергії;

додержання єдиних державних норм, правил і стандартів усіма суб'єктами відносин, пов'язаних з будівництвом (створенням), експлуатацією, виведенням з експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, систем диспетчерського (оперативно-технологічного) управління;

додержання правил експлуатації об'єктів альтернативної енергетики, що регламентуються нормативно-правовими актами, обов'язковими для виконання всіма суб'єктами підприємницької діяльності.

Порядок експлуатації альтернативних джерел енергії встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 12. Протиаварійний захист та екологічна безпека при використанні альтернативних джерел енергії

Протиаварійний захист та забезпечення екологічної безпеки при використанні альтернативних джерел енергії здійснюються шляхом:

запобігання аварійним ситуаціям і ліквідації їх наслідків на об'єктах альтернативної енергетики за рахунок додержання вимог та правил, встановлених відповідно до державних стандартів;

створення умов для розвитку, підвищення технічного рівня, безпечної експлуатації та охорони об'єктів альтернативної енергетики згідно із законодавством;

підтримки необхідного балансу потужності та якості енергії, виробленої з альтернативних джерел, для забезпечення надійного і безаварійного функціонування з об'єднаною енергетичною системою України;

здійснення нагляду за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту об'єктів альтернативної енергетики, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління з енергетичними мережами України;

здійснення нагляду за експлуатацією систем протиаварійної автоматики та захисту об'єктів альтернативної енергетики від несанкціонованого втручання.

Стаття 13. Державний нагляд у сфері альтернативних джерел енергії

Державний нагляд у сфері альтернативних джерел енергії здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади у відповідній сфері та інші органи у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 14. Відповідальність за порушення законодавства про використання альтернативних джерел енергії

Порушення законодавства про використання альтернативних джерел енергії тягне за собою відповідальність згідно із законами.

Розділ IV.
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Стаття 15. Участь України у міжнародному співробітництві у сфері альтернативних джерел енергії

Україна бере участь у міжнародному співробітництві у сфері виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел, відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

Якщо міжнародним договором України, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ V.
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

розробити фінансовий механізм стимулювання розвитку альтернативної енергетики і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо законодавчого забезпечення такого механізму;

підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

відповідно до своєї компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 лютого 2003 року.
№ 555-IV.

ОФІЦІЙНО

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законів України

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. Статтю 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., № 2—3, ст. 20; 2000 р., № 28, ст. 223) після абзацу восьмого доповнити новим абзацом такого змісту:

«молодий вчений — вчений віком до 35 років».

У зв'язку з цим абзаци дев'ятий — чотирнадцятий вважати відповідно абзацами десятим — п'ятнадцятим.

2. Статтю 10 Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 27, ст. 211) доповнити частиною одинадцятою такого змісту:

«Дія цієї статті поширюється на молодих вчених, на подружжя, в якому чоловік або дружина є молодим вченим, та на неповні сім'ї, в яких мати (батько) є молодим вченим, якщо зазначені молоді вчені є громадянами України та працюють на державних підприємствах, у державних науково-дослідних (науково-технічних) установах та організаціях, вищих навчальних закладах та закладах післядипломної освіти III—IV рівнів акредитації на посадах наукових (науково-педагогічних) працівників, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, або навчаються за денною формою навчання в аспірантурі, ад'юнктурі, докторантурі».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ,
20 лютого 2003 року.
№ 581-IV.

Згідно з Регламентом ВР України, закони та інші акти, надруковані в «ГУ», є офіційною публікацією

Останній зліт

ПАМ'ЯТЬ

Тридцять п'ять років тому, 27 березня 1968 року, від злітної полоси Чкаловського аеродрому відірвався літак МІГ-15 УТІ з бортовим номером 18, пілотований Героєм Радянського Союзу полковником Гагаріним Юрієм Олексійовичем. Спостерігав за його діями інструктор. Теж Герой, теж полковник, командир навчального авіаполку Центру підготовки космонавтів Сєрьогін Володимир Сергійович.

Політ, розрахований на сорок хвилин, розпочався о 10.19. Екіпажеві належало виконати кілька вправ: віражі з креном 30 градусів, витки малої спіралі, пікірування, виведення бойовим розворотом. Завершувалося все це виконанням двох бочок.

О 10.25 літак зайняв свою зону і отримав добро на продовження виконання програми.

Комплекс вправ було розраховано на 25—25 хвилин, але уже о 10.30 625-й доповів: «Завдання в зоні закінчив, дозвольте вихід на курсовий кут 320 (повернення)».

Отримавши згоду, Гагарін підтвердив:

— Зрозумів, виконую.

Після цього 625-й в ефір більше не виходив.

За чотири хвилини екіпаж мав завершити розворот і повідомити про початок зниження до висоти кола. Повідомлення не надійшло. На запит керівника польотів 625-й не відповів. Усі борти, що перебували в цьому районі, отримали розпорядження зв'язатися з 625-м. Але він мовчав...

Коли стало зрозуміло, що пального на літаку Гагаріна і Сєрьогіна не залишилося, тривога охопила всіх. Надійшла команда терміново готувати і підняти в повітря транспортний Іл-14.

У зону пілотування негайно було вислано транспортний Іл-14 і кілька вертольотів. Пошук тривав більш як три години. Нарешті о 14.50 одному із вертольотів удалося виявити уламки літака МІГ-15 УТІ приблизно за 65 км від аеродрому. До місця падіння одразу було вислано фахівців. Тут вони знайшли рештки літака, що розвалився на дрібні частини внаслідок удару об землю і наступного вибуху. Передня частина машини ввійшла в землю приблизно на 4 метри. Крила, хвостове оперення, підвісні паливні баки і кабіна розвалилися і були розкидані в полосі 300 х 200 м. Екіпаж удалося ідентифікувати за окремими фрагментами тіл.

Для встановлення причин катастрофи було створено урядову комісію. До її складу ввійшли видатні вчені, військові, криміналісти, 600 осіб сантиметр за сантиметром прочісували територію, просівали сніг у районі катастрофи. Коли сніг розтав, батальйон солдатів ще кілька разів перевіряв місцевість. Солдатам наказали збирати геть усі скляні та металеві предмети...

Попри, здавалося б, ретельність розслідування, комісія все-таки не змогла дійти єдиного висновку про причини аварії літака. Багатьох даних тоді бракувало, а деяким фактам не приділяли достатньої уваги. Зокрема, версія про помилкові чи неправильні дії екіпажу навіть не обговорювалася. Гагарін був уособленням успіхів Радянського Союзу, символом, непогрішимість якого не можна було піддавати сумніву. А без урахування людського чинника всі пояснення трагічного інциденту видавалися вельми непереконливими не лише для фахівців, а й для широкого загалу. В принципі, офіційний висновок про трагічну подію так і не опубліковали. Народу було запропоновано лише констатацію факту: перший космонавт Землі загинув.

Такий підхід, цілком природно, не міг не спричинити масу альтернативних версій. Найпершою стало припущення про те, що обидва льотчики були п'яні, внаслідок чого не впоралися з керуванням. Треба зазначити, що такий варіант, попри його «зрозумілість» більшості радянських громадян, не має під собою жодних підстав. Не менш популярною була і залишається дотепер версія саботажу. Два різних її варіанти припускають або участь західних спецслужб, які намагалися усунути космонавта номер один, або підступи КДБ, котре прибрало не угодного для правлячої верхівки Гагаріна через його надто велику популярність. У зв'язку з цим згадуються і невстановлені літаки, що начебто були присутні в зоні польотів, і навіть секретні пуски ракет ППО, інформація про які особливої довіри не викликає. «Підступи імперіалізму» прогадуються й у варіанті самогубства Гагаріна. Мотивується це твердження тим, що Юрія Олексійовича під час його численних поїздок за кордон було начебто завербовано іноземною розвідкою і він, боячися викриття, покінчив із собою. Впевненість у тому, що перша людина космічної ери володіла якоюсь унікальною, не доступною іншим інформацією, проглядається і у версії його викрадення чи знищення інопланетянами. Прихильники цього варіанта на підтвердження наводять слова знаменитої болгарської віщунки Ванги. Вона, втім, стверджуючи, що Гагарін живий, казала і про те, що його «забрали нагору», і про те, що він живе в Америці.

Менш екзотичні версії за своєї більшої вірогідності страждають на відсутність доказів. «Чорної скриньки» на літаку встановлено не було, і всі розмірковування про причини аварії, перипетії польоту, дії та самопочуття екіпажу є лише здогадками. Всі дослідники, однак, сходяться на думці, що того фатального дня абсолютно справний навчальний МІГ-15 з нез'ясовної причини на висоті 4500 метрів ввійшов у штопор і через 51 секунду на швидкості приблизно 700 кілометрів на годину врізався в землю. Більшість фахівців схильна до думки, що до трагедії призвела ціла низка здавалося б незначних відхилень в організації та проведенні польоту. Кожне з цих відхилень окремо майже не небезпечне. Однак міг статися малоймовірний збіг обставин, які, хоча й рідко, але бувають у реальному авіаційному житті. Чимало з несприятливих чинників проявилися водночас, що і призвело до катастрофи. Загибель такого підготовленого екіпажу підтверджує давно висловлену авіаційну істину: немає простих і цілком безпечних польотів. Будь-який політ може піднести несподіванку на будь-якій ділянці — від запуску двигуна до зарулювання на стоянку.

Пошук істини триває донині, хоча сподіватися на якусь визначеність дуже важко, майже неможливо. Найнадійнішим поясненням є слова Германа Титова: «Розбиваються в досить простих умовах і найкращі професіонали. Літати — завжди справа небезпечна».

Олег ДЕНИСОВ.

«Суперподарунок» з гірким присмаком

ІНФОРМУЄ ДАІ

З релізу на сайті ЗАТ «Європен тревел нетворк —Україна»:

«Усім автолюбителям, хто придбає через головний офіс представництва ETN в Україні пластикову дисконтну картку всесвітньої системи ETN Worldwide Travel Card з терміном дії на 3 (три) або 5 (п'ять) років або ж Gold Travel Card з будь-яким терміном дії, компанія ETN-Ukraine безкоштовно оформить і забезпечить отримання міжнародного посвідчення водія міжнародного зразку з терміном дії 5 (п'ять) років від ділового партнера — Internationale automobile drivers club. Акція триватиме з 1 січня по 31 грудня 2003 року».

Наскільки така реклама відповідає дійсності і чи не пошиється в дурні ті, хто на неї і подібну їй спокусився? З цим запитанням ми звернулися до провідного спеціаліста Науково-дослідного центру безпеки дорожнього руху МВС України підполковника міліції **Сергія КОВОВА:**

— Загальновідомо, що видача посвідчення водія —компетенція держави. І отримати відповідний документ можна тільки після перевірки наявності у водія необхідних знань та навиків компетентними органами. Тому жодних юридичних підстав на видачу міжнародного посвідчення водія згадана організація не могла мати, це суперечить чинному в Україні законодавству. У даному випадку керівництво ETN-Ukraine, яка в рамках своєї рекламної кампанії презентує акцію «Суперподарунок», свідомо вводить в оману довірливих громадян. Адже чинний в Україні порядок допуску до керування транспортними засобами та видача міжнародного посвідчення водія регламентується Законом України «Про дорожній рух» і «Положенням про порядок видачі посвідчень та допуску громадян до керування транспортними засобами». А міжнародне посвідчення водія видається тільки на підставі національного.

Крім того, бланк міжнародного посвідчення, який видає ця компанія, не відповідає вимогам конвенції «Про дорожній рух» від 8 листопада 1968 року, ДСТУ 78-45-002-2002 «Посвідчення водія та міжнародне посвідчення водія. Бланк. Загальні вимоги» та Постанови Кабінету Міністрів України від 19 квітня 1993 р. № 283 «Про встановлення бланків цінних паперів і документів суворої звітності». По-перше, бланк посвідчення водія належить до документації суворого обліку і обов'язково повинен мати серію та номер, а у бланку цього товариства їх нема. По-друге, представлене так зване «міжнародне посвідчення водія» має темно-синій колір та розмір (133+100 мм), а відповідно до вимог Конвенції та ДСТУ має бути книжка формату А6, з обкладинкою сірого кольору, яка складається з аркушів білого кольору.

І подібних істотних неточностей більш ніж достатньо.

А правову оцінку щодо законності діяльності ЗАТ «ETN-Ukraine» дасть Генеральна прокуратура, куди МВС України направило відповідну інформацію.

Записав Володимир ЕННАНОВ.

АКТУАЛЬНО

Пенсійна реформа, або мовчання приречених

Уже багато років точиться дискусія про необхідність пенсійної реформи. Але, крім розмов, жодних зрушень. Про те, що сьогодні середній розмір пенсії для переважної більшості громадян України втричі менший за прожитковий мінімум, відомо навіть Президенту, але мало хто знає, що пенсії згідно із законами «Про державну службу», «Про статус народного депутата України», «Про статус суддів», «Про прокуратуру» (а також прирівняним до них категоріям громадян) призначаються в розмірі 80 відсотків від суми посадового окладу з урахуванням надбавок без обмеження розміру пенсій, а в разі перевроблювання стажу — до 90 відсотків заробітку.

Такі пенсії перевищують пенсії більшості громадян у 20—30 разів і більше, що взагалі неприпустимо в цивілізованій державі.

Відповідно до світової практики це співвідношення в цивілізованих країнах становить один до трьох чи один до чотирьох. Про це повідомляє член експертної групи з пенсійної реформи при Кабміні, кандидат економічних наук Надточій («Голос України» за 6 вересня 2001 р. № 159, стаття «Кому — черпак, а кому — чайна ложка»).

Як заявив колишній міністр праці і соціальної політики, «...в країні дуже викривлено рівень пенсійного забезпечення — одні одержують чотири й більше тисячі гривень, а інші — трохи більше сотні. Така система не може бути соціально справедлива». («Урядовий кур'єр» за 11 жовтня 2001 р. № 135).

Такий величезний розрив у пенсіях не просто аморальний, а й ділить людей на касти.

Становище, що склалося, є грубим порушенням статей Конституції України, зокрема:

— статті 22, в якій зазначено, що під час прийняття нових законів чи внесення змін до чинних не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Це стосується і статті 19 Закону «Про пенсійне забезпечення», згідно з якою пенсія призначається за наявності відповідного стажу в розмірі 55 відсотків заробітку і до 75 відсотків за умови перевроблювання стажу роботи, а мінімальний розмір пенсії має бути не нижче від прожиткового мінімуму;

— статті 24, де стверджується, що громадяни України мають рівні права та є рівними перед законом, що не може бути привілеїв за якимись ознаками;

— статей 46, 48, які проголошують, що кожен має право на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

Усі гілки влади на наші неодноразові звернення, починаючи з 1994 року, про несправедливе пенсійне забезпечення відповідають — немає коштів. То на якій підставі знаходять ці кошти з надлишком для привілейованих?

Це більш ніж несправедливо! Якщо вже немає коштів, то труднощі мають торкатися всіх, незважаючи на посади й ранги.

Проте і новий проект Закону України «Про загальне державне пенсійне страхування», який начебто передбачає поліпшення в пенсійному забезпеченні, на жаль, прирікає більшість громадян на злиденне існування в наступні десятиріччя.

Це стосується і тих, кому сьогодні 35—40 років. А раз так, то такого закону не можна приймати, і замість всенародного мовчання треба заявити на повний голос про своє занепокоєння долею нинішніх і майбутніх поколінь і звернутися від імені трудових колективів, профспілок, молодіжних і жіночих організацій, правозахисників, просто громадян України до Президента, Верховної Ради, Кабміну, засобів масової інформації із закликом — не приймати Закон «Про загальне державне пенсійне страхування» в наявній редакції. Винести законопроект на всенародне обговорення.

В законі передбачити об'єднання усіх чинних законів стосовно пенсій в один із забезпеченням цивілізованої різниці між мінімальною і максимальною пенсіями в 3—4 рази.

Закон «Про загальне державне пенсійне страхування» має забезпечувати дотримання усіх конституційних прав однаковою мірою для всіх громадян України незалежно від їхнього соціального становища.

Сергій ВОРОБЙОВ,
голова обласного громадського об'єднання захисту конституційних прав і свобод громадян України.

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

«Коли мию руки перед операцією, прохаю, щоб Всевишній допоміг...»

ОСОБИСТІСТЬ

Близько третини пацієнтів приватного Вільнюського кардіохірургічного центру приїздять з України. Цей факт відзначив і Голова Верховної Ради Володимир Литвин, який у грудні вручив грамоти ВР України провідним хірургам клініки Вітаутасу Сірвідісу і Гедрюсу Уждавінісу. Так відзначено не тільки їхній внесок у теорію і практику охорони здоров'я Литви, а й заслуги в порятуванні наших громадян.

Справи сердечні

У кардіоцентрі я зустрів Валентина і Валентину Симдякіних із Іллічівська. Він — художник, одужував після аортокоронарного шунтування. Вона — терапевт, приїхала підтримати чоловіка.

— Протягом року я переніс три інфаркти, — розповідає Валентин. — Я був у шоці і дуже боявся операції. Її зробили у квітні, на Благовіщення. Перед тим я сповідався в церкві, причастився, пішов на стіл з легкою душею. Професор сказав, що за ступенем ураження серця я в нього другий такий хворий. Тепер Литву вважаю другою своєю батьківщиною, а Гедрюса Уждавініса — хрещеним батьком.

Сам «хрещений хірург» на початку бесіди з кореспондентом «ГУ» попросив через пресу щиро подякувати за високу оцінку його праці. «Україна — перша держава, що нагородила працівників центру», — зазначив він.

— Як пояснити, що за таких складних часів литовська кардіохірургія вийшла на світовий рівень?

— Наші хірурги й раніше не пасли задніх, — каже Уждавініс. — Школа академіка Марцинкявічюса була третьою після московської і київської. І після 1991 року держава приділяла велику увагу профілактиці та лікуванню серцевих хвороб. Адже вони — головна причина смертності. До речі, не варто забувати, що першу в Східній Європі операцію на відкритому серці зробили саме в Литві 1900 року.

— Для сучасного пацієнта важливо правильно обрати клініку...

— Передусім треба знати статистику результатів і кількість операцій, які роблять у тій чи іншій клініці. Чотири—п'ять днів на тиждень я щодня роблю однудві операції. І кожна — це чотири—п'ять шунтів на серці. Звичайно, якщо в хірурга таке навантаження, він набуває досвіду, він у формі — як скрипаль чи піаніст.

Я протягом чверті століття відповідав за коронарну хірургію в університетській клініці. Тепер передав її в інші відділення, де уже на трьох поверхах проводять безплатні для мешканців Литви операції на відкритому серці. До речі, у нашому центрі операція коштує десь удвічі дешевше, ніж за кордоном.

— Чи вивчають ваш досвід українські колеги?

— Я добре знаю професора Книшова (директора Інституту серцево-судинної хірургії АМН України. —**«ГУ»**). Гадаю, його колектив цілком здатний прийти до найскладніших операцій. Але ми майже не говоримо про литовський досвід... Річ у тім, що тепер по Інтернету можна одержати будь-яку статистику і вийти на прямий зв'язок з провідними клініками цілого світу. Київська школа з часів Амосова — видатна школа. Я особисто знав Миколу Амосова, який був нам другом. Якщо москвичі інколи закидали, ніби ми щось робимо усупереч «генеральній лінії», він завжди нас захищав.

Фото автора.

Емоції, емоції...

— Побутує думка, що серце — не просто ідеальний насос, а й центр емоцій...

— Хотілося б дивитися на серце просто як на насос. Але я знаю, що воно погано працює у хворого, який боявся, не спав ночами в очікуванні операції. У таких людей дуже погано проходить реабілітація. Емоційний вплив на серце величезний. Ми навіть не уявляємо собі —наскільки! Відомо, приміром, що наші емоції впливають на ендотелій — шар клітин, які вкривають судини серця, артерії. А вони продукують низку речовин, котрі впливають на функцію міокарда.

— А якщо говорити про серце як джерело емоцій?

— Ну, це вже художній вимисел! Емоції йдуть із мозку, від будови психіки. Вони, як і наша поведінка, спосіб життя, можуть згубно діяти на серце. Якщо людина намагається зробити щось велике, попри відсутність даних, або ладна «іти по трупах», це завжди закінчується погано. Адреналінові стреси, фрустрація зрештою позначаються на коронарних артеріях.

— Схоже, стрес і фрустрація стають прикметами часу...

— Не знаю, виграли ми чи програли. Існує глибока прірва між тими, хто живе добре, і тими, хто погано. Середнього класу майже немає. Я вже не кажу про потік поп-культури, що ринув на телеекрани і в пресу... Є розчарування в суспільстві. За кількістю самогубств ми — у перших рядках світової статистики.

Гроші знайти легше, аніж людину

— Можна особисте запитання? Ви не були членом компартії. Але ж пропонували...

— Кілька разів. Настирливо, з погрозами... Та серед нашої рідні ніхто не був у жодній партії. Батько був теслею. Мати ростила шістьох дітей. Хоча я 1940-го року народження, але пам'ятаю повоєнний жах, коли вистачало підписів двох сусідів, і ти — в Сибіру. Я бачив чужі страждання і не хотів пнутися в систему. Навчаючись в університеті на п'ятірки, не вступив ані до комсомолу, ані до партії. Мені натякали, що це допомогло б залишитися на кафедрі, але зрештою залишили й так. Я був другим співробітником у лабораторії серцево-судинної хірургії. Ніхто тоді не уявляв, що з неї вийде. Марцинкявічюс — мій шеф — також не був членом КПРС. Звичайно, нині багато що змінилося. Ось лечу до Відня, де обговорюватимуть останні досягнення кардіохірургії. Раніше хто мене — безпартійного —туди пустив би?

— Вас не намагалися переманити за кордон?

— Пропонували поїхати до Саудівської Аравії. Та я вже захопився проектом вільнюського центру. Була спокуса й у Каліфорнії. Я досконало знаю англійську, проте мав би проблеми з перескладанням іспитів з фаху. Можливо, це дивно звучить, але були й патріотичні міркування. Треба підготувати людей, котрі замінять тебе. Гроші завжди можна знайти. Я особисто знайомий із Соросом, п'ять років працював у правлінні його Фонду. Він дає чимало грошей на медицину. Проте знайти потрібну людину складніше, ніж гроші.

Бог для мене — все

— Коли за часів «Саюдіса» з Італії до Литви повернулася Католицька Академія наук, вас обрали її президентом. Ви — глибоко віруюча людина...

— Гадаю, Бог залишив нам Землю, щоб наш розум її дослідив. Він відкрив світ любові і якби всі владики світу, винахідники атомних бомб читали Біблію, то не було б воєн.

...Я молюся щоранку і щовечора. Я молюся за людину, котру оперую, і навіть коли мию руки перед операцією, прохаю, щоб Всевишній допоміг.

Володимир СТРОЙ.

Вільнюс.

На знімку: Гедрюс Уждавініс.

РЕАЛІЇ

Кількість загиблих зростає

ВООЗ, яка оголосила «гонконгівську пневмонію» загальносвітовою загрозою, щодня інформує про нові випадки захворювання. Незважаючи на те, що науковці виокремили смертельний вірус, котрий, як з'ясувалося, є родичем кору та свинки, до створення вакцини ще далеко.

Фото АП.

Бензин замість пенсії

У Киргизії видають пенсії борошном, пально-мастильними матеріалами, цукром, побутовими електроприладами та іншими товарами. Щоправда, у виняткових випадках. Прем'єр-міністр республіки Микола Танаєв підписав розпорядження, згідно з яким фірмам дозволяється розраховуватися з Соціальним фондом товарами. Щоб збільшити надходження страхових внесків до бюджету.

З таким станом речей не хочуть миритися парламентарії, які вважають, що це відкриває «широку дорогу до корупції». Крім того, така постанова порушує права пенсіонерів і суперечить Конституції Киргизії. Тому Комітет з праці, соціальної політики і питань ветеранів підготував рекомендації для скасування постанови.

Шпарина для нелегала

Нещодавно Прикордонні війська отримали право приймати рішення про видворення осіб, які порушили правила перебування в Україні або є нелегальними мігрантами. За словами начальника управління правового забезпечення Держкомкордону України Віктора Чумака, нелегалів мають повертати в країну походження чи третю країну, звідки вони прибули. Питання з коштами нині вирішують, адже в бюджеті Прикордонних військ такі видатки не передбачені.

Як пояснив заступник начальника головного штабу Держкомкордону Борис Марченко, нововведення дасть змогу самостійно приймати рішення про видворення нелегалів в межах контрольованих прикордонних районів. Тепер на визначення долі перебіжчиків витрачатимуть менше часу. Напевно, ця звістка має підняти настрій мешканцям табору для нелегалів в селищі Павшин Мукачівського району, які змушені чекати депортації близько року.

Два тижні тому в Павшині бунтували бангладешці. За повідомленнями мас-медіа, зрештою вони погодилися дістатися свого посольства власним коштом. А там нехай вирішують, що робити зі своїми співгромадянами... Та бунтівники і досі в Павшині. Адже найближче посольство Бангладеш знаходиться... в Москві. Туди без документів та без грошей, погодьтеся, дістатись складно.

Квиток до Росії коштує значно дешевше, аніж до Бангладеш, проте за браком угоди про реадмісію між нашими країнами повернути нелегалів до РФ практично неможливо.

Тим часом понад 72 відсотки незаконних іммігрантів прибувають до нас саме з території Росії. Лише Сумський прикордонний загін протягом минулих вихідних виявив порушників на трьох ділянках спільного кордону. На закинутій фермі, що поблизу дороги Некислиця (РФ) — Сопич (Україна), натрапили на п'ятьох громадян Китаю, які чекали на провідника. Усі вони мали паспорти з відмітками про прибуття на територію Російської Федерації. Далі, через прозорий україно-російський кордон сподівалися пройти нелегально.

Майже водночас на іншій ділянці кордону затримали 18 китайців, які дивом втиснулися в маленький УАЗик. А на околиці Шостки зупинили «Волгу», в якій громадянин України віз трьох іракців, іранця та сирійця. Цих нелегалів прикордонники вже затримували в лютому і після з'ясування обставин передали росіянам. А невдовзі перебіжчики знову про себе нагадали.

Ганна ЛУКАНСЬКА.

Цих нелегалів затримала київська міліція. За повідомленням Рейтер, мандрівники з Індії обрали «легку дорогу» на Захід через Україну.

Фото АП.

Сенсаційна казуїстика

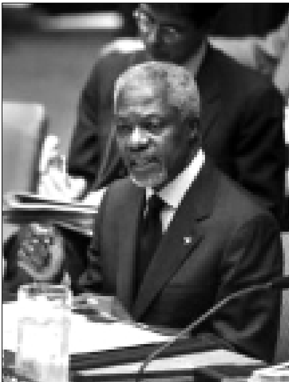
Сьогодні має відбутися чергове засідання Печерського суду Києва за позовом Олени Лаптєвої, вдови бортінженера російського Ту-154, який зазнав катастрофи 4 жовтня 2001 року над Чорним морем. Тиждень тому на слуханні цієї справи під час пояснень відповідачів — Кабінету Міністрів, Міністерства оборони та Держказначейства України — було зроблено заяву про те, що українські сили ППО не причетні до катастрофи літака.

Процес перебуває у стадії, коли сторони дають пояснення і аргументують свої позиції. Наймані Кабміном адвокати фірми «Василь Кисіль та партнери» заявили минулої п'ятниці, що повітряне судно Ту-154 не могло бути уражене ракетою 5Б-28 зенітного ракетного комплексу С-200-В, що стартувала під час навчань військ протиповітряної оборони. У зв'язку з відомими всім результатами розслідування причин катастрофи ця заява пролунала як сенсація.

— Позиція відповідачів полягає в тому, — вважає адвокат вдови Сергій Платонов, — що, формально не заперечуючи причетності України до цієї трагедії, відповідачі переходять на юридичну казуїстику, щоб, використовуючи будь-які, на їхню думку, неточності в проведенні розслідування, уникнути відповідальності. Крім того, відбувається спекуляція на факті, що основна маса літака не була обстежена, оскільки знаходиться на глибині близько 2 тисяч метрів. Свого часу там сканували поверхню дна і знайшли величезний шар мулу, агресивне сірководневе середовище. І навіть звернення Росії до деяких західних компаній із проханням узяти участь у підйомі залишків цього літака не дали жодного результату. Літак не підніматимуть, та й який сенс? Мої контакти з тими, хто брав участь у розслідуванні, показали, що ні в кого немає сумніву, зокрема і в офіційної української сторони, в результатах розслідування. Я бачив протокол засідань комісії, в яких брали участь Марчук, Білоблоцький, новий командувач ППО. Жоден з них ні на якому етапі розслідування не піддав сумніву висновки фахівців.

Яна СТАДІЛЬНА.

Коли це закінчиться, ніхто не знає

Фото Рейтер.

Учора в Раді Бепеки ООН йшлося про післявоєнну відбудову Іраку. Генсекретар ООН Кофі Аннан (**на знімку**) закликав США й Велику Британію надати допомогу населенню цієї країни. РБ зібралася вперше після початку воєнної кампанії в Іраку і вплинути на ситуацію вже не спроможна.

У четвер бомбардуванням було піддано іракські військові об'єкти поблизу міст Бадра та Ель-Кут. Крім того, через помилку американці розстріляли свою базу морських піхотинців під Ен-Насирією (поранено мало не 37 осіб).

Цього самого дня війська коаліції бомбардували Багдад. А вранці два потужні вибухи пролунали у столиці Кувейту. В місті оголошено повітряну й хімічну тривогу.

Тим часом війська коаліції відкрили на півночі Іраку другий фронт. У ніч на четвер майже тисяча парашутистів 173-ї десантної бригади США висадилися в північній частині країни. США відправляють до Іраку ще 30 тисяч військовиків, зокрема з елітної Четвертої піхотної дивізії. Виступаючи 26 березня у штаб-квартирі Центрального командування Збройних сил США, Джордж Буш визнав, що війна в Іраку «ще далека від завершення» і невідомо, скільки вона триватиме.

Про ситуацію в Іраку і роль ООН Буш говорив у четвер з Тоні Блером. Як повідомляють деякі джерела, американському президентові в Кемп-Девіді вдалося переконати британського прем'єра. Якщо перед вильотом до Штатів він висловлювався проти обмеження ролі ООН гуманітарними питаннями, то тепер змінив свою позицію.

Лісістрата з Вільнюса

Депутат Сейму Литовської Республіки Біруте Весайте закликала жінок бурштинового краю перестати виконувати подружні обов'язки стосовно чоловіків, які підтримують війну в Іраку, **повідомило агентство BNS**.

«Жінки, які не володіють ні владою, ні грошима, не змогли запобігти війні. Нам залишається одна зброя: чинити опір, застосовуючи тактику, запропоновану німецькими соціал-демократками!» Б. Весайте має на увазі ідею двох колег з Німеччини, що закликали «відлучити від ложа» чоловіків, які підтримують війну.

Володимир СТРОЙ.

Самоконтроль чи безконтрольність

Контроль над експортом зброї — одне з найпроблемніших питань реформи у сфері безпеки. Завдання перед реформаторами стоїть непросте: з одного боку, не порушити державну та комерційну таємницю, а з другого — забезпечити суворий контроль за законністю торгівлі зброєю. Саме цим проблемам було присвячено влаштовану Українським центром економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова міжнародну конференцію.

За словами президента центру Анатолія Гриценка, у процесі становлення вітчизняна система контролю над експортом озброєнь пройшла чотири етапи. Чорно-сірий (відсутність ефективної законодавчої бази та механізмів контролю), етап розбудови та період становлення справжньої системи експортного контролю та її законодавчого забезпечення. Сучасний етап розвитку цієї системи Анатолій Гриценко назвав скандальним. На його думку, інциденти у цій сфері виникають через високий рівень конкуренції. Тому він запропонував наприкінці кожного року публікувати, не порушуючи жодної таємниці, куди продають українську зброю.

Закиди про недосконалість цієї системи лунали й з боку народних депутатів. Так, Віталій Шибко зазначив, що згідно із Законом «Про зовнішньоекономічну діяльність» Верховна Рада має право контролювати експорт озброєнь. Однак протягом останніх восьми років ці питання жодного разу в сесійній залі не обговорювалися.

Закордонні експерти теж мають запитання до нашого бізнесу в цій сфері. Зокрема, присутнього на конференції посла Великої Британії Роберта Брінклі щиро здивував той факт, що в Україні експорт озброєнь та контроль над ним здійснює одна й та сама фірма — Укрспецекспорт.

Проте прогрес у становленні системи експортного контролю очевидний. За словами Анатолія Гриценка, ще півтора року тому «ця тема була закритою, а нині ми спокійно влаштовуємо подібні заходи за участю журналістів».

Тетяна ПАСОВА.

Чи буде в Придністров'ї російська військова база?

Це запитання в Кишиневі ставить багато хто після недавнього візиту до Молдови першого заступника міністра закордонних справ Росії В'ячеслава Трубникова.

Зустрівшись з лідерами Придністров'я в Тирасполі, він заявив, що «Росія готова надати військове гарантоване забезпечення в придністровському врегулюванні». За його словами, поки що не обговорювали конкретних форм і термінів, а лише питання про необхідність такого кроку. До того ж «зацікавлені в цьому і в Кишиневі, і в Тирасполі». Трубников зазначив, що Росія готова виступити з ініціативою про те, щоб і Україна брала участь у такій операції. Він не виключив можливості проведення такої операції під егідою ОБСЄ, але при цьому зазначив, що «провідна роль має належати Росії».

Одразу після візиту Трубникова делегація верховної ради Придністров'я відбула до Москви, щоб обговорити питання «військово гарантованої операції Росії в урегулюванні придністровського конфлікту» на рівні уряду, МЗС, Державної Думи. Голова верховної ради Придністров'я Григорій Маракуца пояснив ситуацію так: «Практичні кроки свідчать, що наміри Кишинева не зовсім щирі, тому потрібні гарантії того, що після виведення російських військ не повториться трагедія збройного конфлікту 1992 року». Отже Придністров'я готове об'єднатися з Молдовою в єдину федерацію, але окрім політичних вимагає ще й воєнних гарантій захисту своїх прав.

Лідер Придністров'я Ігор Смирнов висловився проти миротворчої операції під егідою ОБСЄ: жодна розвинена західна структура, і навіть США, жодною миротворчою операцією не досягли успіху ніде в світі. Від добра добра не шукають».

Відомий молдовський політолог Оазу Нантой не виключає, що метою військово гарантованої операції Росії в Молдові може стати створення тут російської військової бази. Він сказав кореспондентові «Голосу України», що останнім часом Росія веде мову лише про виведення свого озброєння із Придністров'я, але не про виведення військ. На його думку, Росія у Молдові має власні інтереси, які на тлі кризи навколо Іраку стали очевиднішими. «Тепер Росія намагатиметься затвердити свою військову присутність в регіоні». Але розв'язання питання в цілому залежатиме зовсім не від позиції молдовського керівництва, яке в обмін на дешевший російський газ може підтримати ініціативу Тирасполя. Відомо, що США зацікавлені в ліквідації російської військової присутності в Молдові. Про це Джордж Буш мав розмову з Володимиром Вороніним під час візиту останнього до Вашингтона. За словами Оазу Нантоя, «якби не Україна між нами, то Молдова давно б стала російською губернією». Отже в маленькій Молдові зійшлися інтереси аж ніяк не однієї країни.

Світлана ЧАЛА.
Кишинів.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ *Вашингтон—Київ*

Ми вже не загрожуємо

Комісія США з міжнародної торгівлі призупинила антидемпінгове розслідування щодо імпорту сечовини та нітрату амонію з України. Як повідомили в Мінекономіки України, обмежувальні заходи не запроваджуватимуть, оскільки «імпорт української продукції не завдає і не загрожує заподіянням шкоди американській промисловості».

■ *Берлін*

Аргумент захисту

У Німеччині почався суд над іракськими біженцями, які захопили у серпні 2002 року посольство Іраку в цій країні. Адвокати біженців заявили, що дії їхніх підзахисних виправдано, оскільки мають ту саму мету, що й воєнна операція США в Іраку — усунення від влади Саддама Хусейна. «Якщо вбивство тирана виправдано, то виправдано й захоплення будинку», — заявив адвокат Клаус Хюзер, назвавши посольство прикриттям для діяльності іракських спецслужб.

■ *Газа*

Нові жертви

Ізраїльські армійські бульдозери в четвер уранці зруйнували мечеть Аль-Нур у місті Рафах на півдні сектору Газа, а геліокоптери завдали ударів по житлових районах на півночі міста Газа, внаслідок чого було вбито двох палестинських поліцейських, які перебували на чергуванні, та поранено не менш як 13 мирних мешканців.

■ *Гонконг*

Сенсація?

Гонконгівські вчені заявили, що їм вдалося визначити вірус, який викликає атипічну пневмонію, від якої вже померло понад 50 осіб. За словами вчених, відкриття дасть змогу діагностувати захворювання вже на ранній стадії, що значно знизить кількість смертельних випадків.

■ *Сеул*

Пожежа в таборі

У спортивному футбольному таборі в Південній Кореї пожежа стала причиною загибелі восьми дітей. Ще 17 осіб дістали опіки різного ступеня тяжкості та отруїлися газами. Інцидент стався за 80 км на південь від Сеула. Загоряння виникло у спальному корпусі в ніч на четвер.

■ *Делі—Ісламабад*

Випробування терпіння

Пакистан та Індія оголосили про успішні випробування здатних нести ядерні боєголовки ракет малої дальності, які вони провели практично водночас.

У Міністерстві оборони Індії заявили, що тестовий запуск ракети «Притві» класу «земля—земля» відбувся на полігоні Чандіпур у штаті Орисса на сході країни. Невдовзі після цього з Міністерства закордонних справ Пакистану надійшло повідомлення про випробування ракети «Абдалі» того самого класу.

ФОТОФАКТ

Знайдено картини, які, ймовірно, належать пензлеві іспанського художника Франсіско Гойї. Якщо справжність картин «Тобіас і янгол» та «Свята родина» буде доведено, вони стануть лотами іспанського аукціону Алькала Сабастас.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

У Гуляйпільському районі проведено традиційні на Запоріжжі Дні «Голосу України»

Під серцем степу

Ми їдемо на Гуляйпільщину

Свідками яких лише подій не були ці степи. Вони бачили відсвіти скіфських і сарматських вогнищ, чули дикий лемент монголо-татарських орд, топтані-перетоптані, нищені-перенищені кримчаками і турками, щедро политі кров'ю запорозьких козаків, котрі давали рішучу відсіч завойовникам. А їм же, отим наскокам грабіжницьким, отим нападам людоловським не було кінця-краю...

Ми їдемо на Гуляйпільщину. Урбаністичні пейзажі за вікнами службового авто голови Гуляйпільської районної ради Євгена Коровки змінили засніжені поля. Здається, їдемо під самісіньке серце безкрайого українського степу, де притулилося невеличке, але знане не лише в Україні, містечко.

— Гуляйполе заснували п'ять козацьких сотень, — розповідає Євген Григорович. — Подолянська, Херсонська, Бочанська, Піщанська та Вербова. П'ять вулиць, як шабель, вкарбувалися в масний чорнозем над Гайчуром. Через десять років після того, як за наказом «клятої, вражої баби» Катерини II царські війська захопили й зруйнували Запорозьку Січ, тут, на берегах тихої мальовничої річки, осіли козаки. На землях, які ніколи не знали плуга, виникло поселення. Може, тому його тоді й назвали Гуляй-Поле... Правда, є й інші версії...

Поселенцями Гуляй-Поля стали втікачі з кріпацької неволі, повстанці-гайдамаки, всі, хто зважав на поклик «не мати над собою жодного зверхника, окрім орла в небі та Господа самого». То були люди, для котрих воля була понад усе.

Не випадково після буремних подій 1917-го саме гуляйпільські селяни створили свій «Союз» —революційну організацію, що виражала їхні інтереси. Першим головою того «Селянського Союзу» став Нестор Махно, який уже тоді взяв курс на радикальне проведення земельної реформи, підвищення ролі селянства в управлінні державними справами і громадському житті. В одній зі своїх листівок-закликів Махно писав: «Життя будувати, життя творити будемо ми самі, поза порожнім красномовством тої чи іншої партії, поза нав'язаних з боку думок та ідей...».

Згодом гуляйпільський «Селянський Союз» реорганізували і перейменували на Гуляйпільську волосну Раду робітничих, солдатських і селянських депутатів. Першим її головою знову обрано Нестора Махна. Це вже потім він очолив багатотисячну селянську армію...

Ми їдемо на Гуляйпільщину...

Довідка. ***Площа району — 1,3 тис. кв. км. Населення — 34,6 тис. осіб. У районі 60 населених пунктів: місто Гуляйполе, селище Залізничне та 58 сіл.***

— Нині місцеве самоврядування в районі представлене 21 радою: районна, міська, селищна і 18 сільських, —розповідає Євген Коровка. — Серед 60 депутатів районної ради — керівники райдержадміністрації, її управлінь та відділів. Вважаю, це — промовисте свідчення довіри до влади. І грунтується вона не на обіцянках. Протягом останніх трьох років усі без винятку сільгосппідприємства рентабельні. Середній показник прибутку на одне господарство — 500 тисяч гривень. Район фактично щороку отримує понад 100 тисяч тонн зернових та 35 тисяч тонн насіння соняшнику. Торік, наприклад, тільки рослинницької продукції вирощено на 80 мільйонів гривень.

Тож 80-річчя утворення району, яке ми відзначаємо в ці дні, гуляйпільці зустрічають з хорошими здобутками.

Довідка. ***Промисловий сектор району представлено п'ятьма великими підприємствами. Гуляйпільці виробляють продукцію для ВАТ «Мотор Січ», котки для обробітку грунту, чесальні машини, запчастини для сільського господарства, а також харчові продукти, комбікорм.***

Щорічно вводять у дію до 25 житлових будинків, реконструюють комунальні об'єкти, газифікують населені пункти.

У селах району збережено практично всі об'єкти соціально-побутового призначення: поштові відділення, будинки побуту, клуби, лікувально-профілактичні заклади.

Сільське господарство посідає провідне місце в народногосподарському комплексі району. В області ми не один рік завойовуємо перші місця в цій галузі. А якщо економічні показники стабільні, то можна розв'язувати і соціальні проблеми.

Торік, скажімо, у четвертому кварталі зарплата працівників сільгосппідприємств зросла в середньому на 20—25 відсотків. Зокрема, доярки, свинарки і механізатори в агрофірмі «Зелений Гай» — структурному підрозділі ТОВ «Еталон» — одержують по 400—500 гривень.

Товариства з обмеженою відповідальністю «Перемога» і «Україна», а також приватне сільгосппідприємство «Мир» — одні з кращих господарств на Гуляйпільщині. А очолюють їх Леонід Горпинич (на передньому плані), Микола Тимофієв (ліворуч) та Олександр Чуб (праворуч), котрих єднають не лише спільні турботи, а й міцна чоловіча дружба. Кожен з них доповнює одне одного.

Кабінет Л. Горпинича, де зустрілися друзі, прикрашає картина самобутнього місцевого художника Г. Максецького «Дорога до храму». Вона символічна стосовно саме цих людей, бо кожен з них самостійно знайшов цю дорогу.

В якому, скажіть, ще районі, крім нашого, реалізується програма підготовки кадрів для регіону? Ми за рахунок місцевого бюджету, кошти установ, підприємств та організацій району навчаємо у вузах України майже 500 хлопців і дівчат. Кожен п'ятий з них — за рахунок того самого «Еталону», яким керує переможець обласної програми «Зоряний шлях» у номінації «Підприємець року» Олександр Дудка. До активу додайте будівництво, газифікацію сіл...

Дбаємо також і про хліб духовний. Побувайте у культурно-спортивному комплексі «Сучасник» — переконаєтесь.

Ми вже їхали землями Гуляйпільського району, і Євген Григорович дедалі частіше поглядав на засніжені поля.

— Увесь ячмінь вимерз, а це — тисяча гектарів, — з тривогою говорить голова райради. — А що буде із 30 тисячами гектарів озимого клину, весна покаже... Певно, у держслужбовця озвалися хліборобські гени. З'ясувалося, його батько — Григорій Коровка — 17 років головував в одному із колгоспів Гуляйпільщини. У 1971-му Григорію Кіндратовичу присвоїли звання Героя Соціалістичної Праці.

І в реформуванні перші

Ігор Олексійович Бірюков, голова райдержадміністрації, останні тижні жив думками про 80-річчя району. З гордістю вручив нам по ювілейному календарю-щоденнику. То, скажемо вам, не просто календар, а своєрідний історичний довідник Гуляйпільського краю з 1785 по 2002 рік.

— Цього року, у вересні, ми відзначатимемо ще одну знаменну дату — 60-річчя звільнення району від фашистських загарбників, — розповідає Ігор Олексійович. — У ті роки, з'ясовується, 23 гуляйпільців було представлено до звання Героя Радянського Союзу. Але нікому із них це високе звання не присвоїли... У Подольському архіві (Росія) знайшли подання, на кожному з них одна і та сама резолюція: «Махновщина!».

Довідка. ***5 жовтня 1941 року гітлерівці захопили Гуляйполе. За час окупації фашисти стратили 560 громадян міста, 700 жителів села Новозлатополі, завдали збитків на 55 млн. крб. Понад три тисячі юнаків і дівчат примусово відправили на каторжні роботи до Німеччини.***

13—18 вересня 1943 року Гуляйпільщину звільнено від німецько-фашистських загарбників. За свободу краю віддали життя 708 радянських солдатів і офіцерів.

Ігор Олексійович на диво цікавий співрозмовник. І йому є що розповісти. Понад 30 років трудиться на селянській ниві рідного краю. Протягом останніх 12 (!) очолює виконавчі органи району.

Звісно, нас цікавило передусім, завдяки чому в районі досягнуто рентабельності сільгосппідприємств, соціально-економічної стабільності.

— Завдяки кадрам, які зуміли зберегти, — відповів Ігор Бірюков.

У районі прийнято 12 цільових програм, зокрема програма підготовки кадрів для різних галузей народного господарства.

А першою, за яку на мене, як на бідного Макара, всі шишки полетіли, була програма приватизації і розвитку підприємництва. Ми реалізуємо її з 1992 року. Першими в області провели приватизацію і комерціалізацію торгівлі, побуту, громадського харчування. Створили приватні структури, додаткові робочі місця. Ми заклали солідну базу (за мірками сільського району) для розвитку малого і середнього бізнесу. Допоки інші виношували свої амбіційні плани, наші бізнесмени стали на ноги. А тому й реформування АПК у нас відбулося порівняно легко. У багатьох інших районах процеси реформування аграрного сектору і сьогодні ще буксують. Ми третину своїх сільгосппідприємств реформували з інвесторами, до того ж — з доморослими. Сьогодні ми, окрім своїх 90 тисяч гектарів землі, орендуємо понад 100 тисяч за межами району. Згадуване вже підприємство «Еталон», наприклад, орендує землі навіть на Донеччині. А це, самі розумієте, додаткові надходження в наш бюджет. Нині люди із сусідніх районів звертаються до наших підприємців з проханням взяти їх, так би мовити, під своє крило. А наприкінці року дехто із голів РДА телефонує і вимагає: «Віддай нам 50—60 тисяч гривень місцевого податку...». Чого це раптом? Ми вклали свого часу кошти, розорали ваші занедбані землі, реанімували господарства, створили робочі місця, дали людям зарплату, а тепер повинні подарувати місцевий податок? Ні, тепер ми законно пожинаємо плоди праці, розпочатої десятиліття тому.

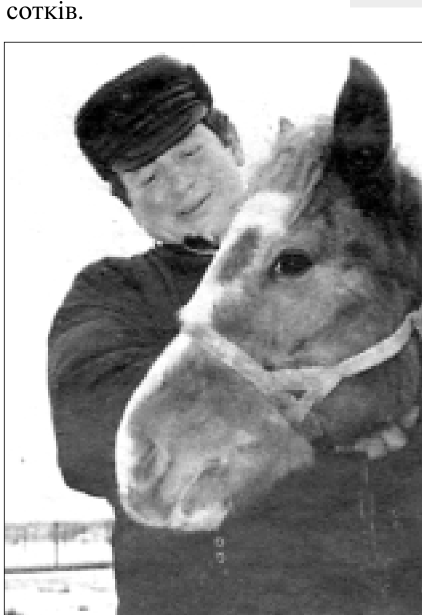
Ще на початку реформування АПК адміністрація району, думаючи про майбутнє, суворо питала з керівників сільгосппідприємств за наслідки перебудови. Ось чому, за словами Ігоря Бірюкова, на сьогодні понад 50 відсотків власності належить керівникам сільгосппідприємств.

Свинарки ТОВ «Перемога» Лариса Домашенко і Віра Голубицька

Керівники району давно зрозуміли, що хазяїном у господарстві має бути один. Доклали чимало зусиль, щоб переконати в цьому й людей.

Відтак колгоспи не просто змінили вивіску КСП на ТОВ чи ПСП. Почуття реального господаря викликало в селах й почуття реальної відповідальності.

Ось приватне підприємство «Мир», яке очолює агроном від Бога Олександр Чуб. До цього Олександр Григорович 20 років був головою правління КСП. Люди довірили йому і землю, і майно, зберігши тим часом цілісність господарства. Торік селяни отримали на кожен гектар ріллі більш як 300 гривень прибутку, а абсолютна величина прибутку загалом становила понад мільйон гривень за загальної рентабельності 70 відсотків.

Завідувач тваринницького комплексу ТОВ «Мир» Олександр Проскурін

У підприємстві «Мир» працює 130 осіб, а фонд зарплати торік становив 495 тисяч гривень. Господарство стабільно розраховується за оренду земельних та майнових паїв. Вирішуються соціальні питання, житлова проблема, надаються кредити, діти в школі харчуються безплатно тощо.

Ми регулярно підсумовуємо результати роботи господарств, виставляючи рейтингові оцінки з основних галузей виробництва. Всі показники прив'язані до гектара, а не до валу. Цим визначається ефективність господарювання. Результати, у тому числі, хто скільки виплачує за оренду землі, оприлюднюємо. Люди порівнюють, роблять свій вибір. Якщо керівник підприємства працює абияк, ми говоримо йому про це в присутності пайовиків. І рекомендуємо їм іншого керівника.

Довідка. ***У Гуляйпільському районі жодне сільгосппідприємство не втратило своєї цілісності та колективності. Сертифікати на право на земельну частку (пай) отримали 11,4 тис. громадян. Укладено 10,7 тис. договорів оренди земельного паю, 6,9 тис. — угод оренди майна.***

— У нас як було в 1992-му, так і залишилося 52 фермери, — зазначає Ігор Бірюков. — Для ефективного ведення господарства, як свідчить досвід, необхідно мати 3—3,5 тисячі гектарів землі, а в тваринництві —3—4 тисячі голів. Торік сільгосппідприємства Гуляйпільщини (навіть за нинішньої недолугої державної цінової політики) одержали загалом 15 мільйонів гривень чистого прибутку.

Це результат формування середнього класу, який налічує понад 1000 одних лише приватних підприємців. Третина із них мають стаціонарні магазини, майстерні, кафе. Це люди, котрі створили в районі додатково майже дві тисячі робочих місць. Звісно, без їхнього вагомого внеску не можна було б реалізувати районні програми. Зокрема, кадрову.

Довідка. ***Щороку на Гуляйпільщині під час марафону, присвяченого Міжнародному дню захисту дітей, підприємства, установи, організації та приватні підприємці надають благодійну допомогу на суму понад 30 тисяч гривень.***

— Ми відчули гострий дефіцит фахівців — ветлікарів, агрономів, юристів, — продовжує голова райдержадміністрації. — Проаналізувавши ситуацію на найближчу п'ятирічку, зрозуміли, що без власної програми підготовки кадрів не обійтися. 60—70 відсотків студентів — діти із малозабезпечених сімей, сироти, яким ми й стипендії виплачуємо.

Критерій добору кандидатів у студенти для всіх один — рівень знань, отриманих у школі. Платне навчання дітей керівників підприємств, організацій та приватних структур, до речі, забезпечують їхні батьки.

— Я, відверто кажучи, коли підрахував, скільки нам коштуватиме програма підготовки кадрів, засумнівався в її виконанні, — зізнався Ігор Олексійович. — Але вона знайшла підтримку серед підприємців, керівників господарств. Залежно від розмірів прибутку, кожний із них так чи інакше дбає про підготовку професіоналів. Власне, кожний учасник програми по-своєму зацікавлений в її виконанні, адже готує спеціалістів і для свого підприємства.

Не відкривайте Америку

Після зустрічей із гуляйпільцями помітили, що вони не скаржаться на труднощі. Якщо наші співрозмовники і посилалися на проблеми, то на загальносуспільні. Зокрема, говорили про недержавницьку позицію столичних чиновників до тваринництва.

За словами Олександра Чуба, ця галузь ніколи не буде збитковою, коли поблизу ферм стоятимуть скирти соломи і сіна, силосні траншеї будуть заповнені і вдосталь матимемо концкормів...

Дещо іншої думки керівник ТОВ «Перемога» Леонід Горпинич, який переконаний, що сьогодні вкладати кошти, скажімо, у виробництво молока — означає викидати гроші на вітер. Хоч, як зазначив Леонід Васильович, «якщо завтра підтримають нас у справі відтворення дійної череди — молоко буде».

Нині у цьому господарстві утримують тисячу голів великої рогатої худоби, з яких 200 — дійні корови. Щоправда, молоко використовують переважно для відгодівлі молодняка свиней. Так, виявляється, вигідніше...

Ще два роки тому, коли свинину брали по 8 і навіть по 8,5 гривні, тваринницька галузь була прибутковою, а сьогодні закупівельні ціни впали до 5 гривень за кілограм — нижче собівартості. Торік від тваринництва район мав 4 мільйони гривень збитків.

Здавалося б, навіщо гуляйпільцям, втім, хіба тільки їм, тваринництво? Але ж без органіки неможливо зберегти якість землі! А район, між іншим, у числі чотирьох районів області зберіг якість земель. Має найвищу в області щільність поголів'я на гектар сільськогосподарських угідь. І якби переробник не диктував ціни...

— Як же, на вашу думку, вплинути на переробника? — цікавимося ми.

— Перші кроки вже зроблено. Маю на увазі заборону на ввіз тваринницької продукції через вільні економічні зони. Чи зможе бути м'ясо, скажімо, із Польщі дешевшим за наше? Але польські товаровиробники мають таку дотацію на тваринницьку продукцію, що їм вигідно віддавати її в Україну навіть за півціни. І для врегулювання закупівельних цін не потрібно відкривати Америку. Перше — введення держзамовлення. Друге — дотування виробництва тваринницької продукції.

— А звідки державі брати гроші на дотації?

— Потрібно від чогось відмовитися. Чому це у нас здебільшого 10—12 трейдерів можуть торгувати зерном й іншою сільгосппродукцією, а держава не може? Що ми практично маємо від тих трейдерів? Якщо держава почне торгувати сільгосппродукцією, то вона матиме не лише додаткові надходження в бюджет.

Діти продовжують народні традиції

Профільні комітети Верховної Ради прийняли вже чимало різних програм, а вони так і не дійшли до сільгоспвиробника. Чи не краще кошти, які закладаються під ті програми, спрямовувати на дотування тваринницької продукції? Що більше ти її виробляєш, то більше одержуєш дотації. І коли за цих умов держава оголосить, наприклад, що ціна на м'ясо свинини в наступному кварталі буде 6 гривень за кілограм, то м'ясокомбінат даватиме керівнику господарства 6,5 гривні. Ми це вже проходили...

«Раз добром зігріте серце вік не охолоне...»

Про добрі справи ТОВ «Еталон» ми чули від гуляйпільців на кожному кроці — і школи ремонтує, і житло будує, і дитячі екскурсії фінансує, і ветеранам допомагає, і випускників шкіл навчає за свій рахунок у вузах України, людей оздоровлює, надає своїм працівникам безпроцентні позики...

Довідка. ***ТОВ «Еталон» — багатогалузеве, багатопрофільне підприємство. Основні види діяльності — сільське господарство, харчова та переробна промисловість, оптова та роздрібна торгівля, заготівля та зберігання продукції. Серед структурних підрозділів товариства — вісім сільгосппідприємств, комбікормовий завод, харчосмакова фабрика, ресторан тощо. Торік ТОВ «Еталон» перерахувало до місцевого та державного бюджетів майже два мільйони гривень.***

— Фірма створена сім років тому, — розповів генеральний директор ТОВ Олександр Дудка. — Тоді було 15 осіб, нині — 1512. Лише орної землі в оренді — 28 тисяч гектарів.

Становлення ТОВ відбувається непросто. Підприємства, які стали структурними підрозділами товариства, свого часу мали значні борги. До того ж потребували солідних інвестицій. Поступово нарощуючи обсяги виробництва, створювали додаткові робочі місця.

Так, два з половиною роки тому на базі колишніх занедбаних КСП «Червоне» і «Енгельса» організували агрофірму «Зелений Гай». До цього там працювало 180 осіб, а тепер — 296. Обсяги виробництва лише у тваринницькій галузі зросли у п'ять разів. Однак через недолугу цінову політику торік лише на відгодівлі свиней ми втратили півтора мільйона гривень. Збитки перекрили за рахунок рослинництва. Але у нас у тваринницькій галузі зайнято 47(!) відсотків працівників. Як з ними бути? Звільнити? Це не наш стиль. Я, прийнявши господарства, відповідаю за людей. Та як бути завтра?

Однодумці Ігор Бірюков і Євген Коровка

Без державної підтримки «Еталон» все-таки нарощує обсяги переробки власної продукції. ТОВ викупило контрольний пакет акцій харчосмакової фабрики, хоча її борги вдвічі перевищували його вартість, і комбікормовий завод, який «лежав» кілька років.

Енергія, цілеспрямованість Олександра Дудки викликають захоплення. Його вистачає і на бізнес, і на депутатську діяльність в облраді, і на благодійні справи.

Один факт: торік ТОВ «Еталон» витратило на соціальну допомогу землякам 504 тисячі гривень.

І хліб, і пісня

— Нещодавно наш народний хор відзначив 20-річчя, — з гордістю каже директор районного Будинку культури Ольга Волошина. — Самодіяльні артисти завжди бажані гості на сільській сцені.

У культурно-спортивному комплексі «Сучасник», де розмістився і районний Будинок культури, проводились репетиції танцювального колективу та хору ветеранів, тривале заняття у дитячій школі мистецтв. До речі, на її чотирьох відділеннях навчається 300 учнів. Як зазначила заступник директора з навчальної роботи Людмила Діденко, плата за навчання найнижча в області — від 6 до 10 гривень. А в дитячо-юнацькому клубі фізичної підготовки, яким керує Наталія Данілова, понад 600 дітей тренуються безплатно. Клуб працює з ранку до вечора.

Довідка. ***Знамениті земляки гуляйпільців: поети Лариса Верьовка, Любов Геньба, Василь Лісняк, Василь Діденко (автор пісні «На долині туман...»), Григорій Лютий (голова Запорізької обласної організації Спілки письменників, автор 11 збірок, понад 50 пісень), гумористи Степан Гриценко та Іван Дерев'янко.***

Побували ми і в районній бібліотеці. Її господарка Клавдія Середа розповіла, що їхній колектив щороку надає платних послуг на 12 тисяч гривень. І все-таки цього замало, щоб задовольнити зростаючі запити читачів.

Коли ми залишали КСК «Сучасник», з кафе на першому поверсі до нас долинула задерикувата пісня. «Не грали ми відколи, Душа моя —горить, Гуляє Гуляйполе, Як бубони двори. Гуляє Гуляйполе, Гуляйполе гуля! Комусь хай очі коле, А ми брат, звідтіля!...Ах, яблучко...».

Сьогодні Гуляйполе гуляє. Району — 80 років. Зі святом, шановні хлібороби!

Олександр АБЛІЦОВ, Іван ІЛЛЯШ.

Запорізька область.

Фото з архіву «ГУ».

Шість міфів про ліквідацію

ТОЧКА ЗОРУ

Відійшли в історію майже десять років виконання програми з ліквідації стратегічних наступальних озброєнь в Україні, за цей час перестало існувати колись наймогутніше у світі стратегічне ракетно-ядерне угруповання — 43-я Ракетна армія. Не стало й самої ядерної зброї, і всього, що було з нею пов'язано. Тим часом не припиняються дискусії з приводу того, чи правильно ми зробили, розпрощавшись з ядерним монстром? На жаль, деякі публікації аж ніяк не об'єктивні у висвітленні справжніх умов і обставин становлення й реалізації цієї програми і її значення для України. Так вважають офіцери-ракетники, яким сьогодні газета надає слово. Мета їхнього виступу — розвіяти міфологічні судження, висловлені в таких публікаціях, і висловити власну точку зору.

Перед ким ми капітулювали?

Міф перший — про те, що Україна капітулювала в ракетно-ядерному протистоянні й що цю капітуляцію спричинили самі військові.

Ні перед ким Україна і її дві ракетні дивізії, що входили до складу 43-ї Ракетної армії, не капітулювали й не збиралися цього робити. Нікому ми не погрожували ядерною зброєю, так само, як ніхто не виставляв нам жодних ультиматумів щодо її знищення. В 1991—1994 роках, коли приймалося політичне рішення про ліквідацію ядерної зброї, потрібно було мати політичну волю й далекоглядність, усвідомлювати величезну міру відповідальності за наслідки такого кроку для держави. Третя ракетно-ядерна держава в світі, все-таки у вирішенні ключових питань повинна була мати не амбіції і не ностальгію за минулим, а здоровий глузд. Не варто казати, який клубок політико-економічних і соціальних проблем був пов'язаний з тим рішенням. Насамперед треба було відповісти на запитання: для чого нам ця зброя потрібна, яка до оборонної аж ніяк не належить, як ми збираємося її використовувати і скільки це коштуватиме? Сьогодні навіть важко уявити, що сталося б, якби ліквідації не було, і що сьогодні мали б пересічні українці від ракетно-ядерного потенціалу. Мали б величезний «пороховий погріб», на якому сиділа б уся Україна, і реальну загрозу ще однієї екологічної катастрофи. Ракетно-ядерні комплекси — це насамперед складні технічні системи й обладнання, що потребує висококваліфікованого й дорогого обслуговування й експлуатації. Ракетні системи, установки і комплекси з ракетним паливом і ядерними боєголовками не могли безпечно існувати в умовах, які склалися. Їх можна було або експлуатувати і обслуговувати за всіма встановленими правилами й вимогами, або... Нас чекали непередбачувані наслідки й реальна загроза надзвичайних ситуацій. Сценарії розвитку подій могли б конкурувати з найжахливішими сценами фільмів про катастрофи. Встановлені терміни безпечної експлуатації ядерних боєзарядів, шахтних пускових установок (ШПУ) та ракет РС-18, РС-22 обмежені. Наприклад, за своїм технічним станом усі 130 ШПУ ракет РС-18 не підлягали подальшій експлуатації, починаючи з 1993 року. Зрозуміло, чому ліквідація СНО в Україні розпочалася саме з цих ШПУ. Такий самий технічний стан мали і ШПУ з ракетами РС-22. У 1996—1997 роках необхідно було негайно приймати рішення щодо їх подальшої долі. У реальних передумовах втрати контролю за станом твердого ракетного палива у ступінях МБР РС-22, за браком коштів для доробок та підтримки БРК у безпечному стані альтернативи їх ліквідації не було.

Величезна заслуга офіцерів-ракетників передусім у тому, що в умовах мізерного фінансування або навіть за його відсутності вони зробили все, щоб гарантувати безпеку громадянам України. Власне, те, що за часів Союзу називалось бойовим чергуванням, перетворилося на свій антипод — про жодні пуски й мови не було. Навпаки, думати треба було про те, щоб нічого не запустилося. Ракетна техніка витримала всі можливі й неможливі терміни експлуатації і потребувала або заміни, або капітального ремонту; ракетні комплекси, які створювали всі країни колишнього Союзу, залишилися після його розвалу без обов'язкового технічного супроводження й без ремонтної бази.

Саме рішення про відмову від ядерної зброї Україна приймала довго і з оглядом. Як кажуть, сім разів було відміряно. З 1991 по 1994 рік керівники всіх державних установ, які мали стосунок до цієї проблеми, разом із спеціалістами, безпосередньо на ракетних базах у Хмельницькому регіоні і під Первомайським Миколаївської області вивчали можливість утримання ракетно-ядерної зброї. Висновок був категоричний —можливості немає. Річ у тому, що Україна не є виробником ядерної зброї. В умовах чинності міжнародної угоди щодо її нерозповсюдження у світі, ми не можемо й думати про те, щоб щось купувати, ремонтувати, модернізувати за рахунок інших країн. То перед ким ми капітулювали? Перед американцями, росіянами чи іншими ядерними державами? Ні, тільки перед самими собою.

Ось коротка історична довідка про шлях України до без'ядерного статусу, який Україна остаточно отримала 5 грудня 1994 року, приєднавшись до міжнародної угоди про нерозповсюдження ядерної зброї. 24 жовтня 1991 року у Заяві Верховної Ради про без'ядерний статус України було проголошено: «Україна проводить політику на повне знищення ядерного озброєння та компонентів його базування, розташованих на території України. Вона має намір виконати це в мінімальні строки, виходячи з правових, технічних, фінансових, організаційних та інших можливостей...». Ця заява та лист Президента України президенту США від 07.05.1992 р., де зазначено, що «Україна забезпечуватиме знищення всієї ядерної зброї, включаючи стратегічні наступальні озброєння, розташовані на її території» стали передумовою розробки, узгодження та підписання Україною 23.05.1992 р. Лісабонського Протоколу до Договору про СНО. Після підписання Тристоронньої заяви Президентів України, США та Росії 14.01.1994 р. та прийняття постанови Верховної Ради від 03.02.1994 р. № 3919-XII, були виконані всі умови України щодо можливості ліквідації усіх СНО на її території і як результат 05.12.1994 р. у Будапешті відбувся обмін ратифікаційними документами між Україною, Білоруссю, Казахстаном, Росією та США. Таким чином, Договір про СНО від 31.07.1991 р., Протокол до нього від 23.05.1992 р. та документи —складові частини договору — набрали чинність з 5 грудня 1994 року, що передбачало початок ліквідації усіх СНО в Україні, в тому числі і стратегічних авіаційних комплексів ТУ-160, ТУ-95МС, протягом семи років, тобто до 5 грудня 2001 року. Тобто рішення щодо ліквідації СНО в Україні приймали не якісь особистості й генерали 43-ї РА, а передбачені Конституцією державні органи.

У далекі вже шістдесяті роки минулого століття переважна більшість держав світу виявила політичну волю й наміри заборонити випробування ядерної зброї, в тому числі гарантовано забезпечити її нерозповсюдження. В результаті укладеної угоди про нерозповсюдження ядерної зброї п'ять держав, які мали ядерну зброю на той час, зберігали право нею володіти, в той час як переважна більшість інших держав добровільно відмовилась від такого права. Згідно зі статтею 9.3 цієї угоди, тільки держава, яка виготовила й випробувала ядерну зброю чи інший ядерний вибуховий пристрій до 1 січня 1967 року, тобто США, СРСР (Росія), Велика Британія, Франція і Китай, могли мати статус держави, що володіє ядерною зброєю. Таким чином Україна як незалежна держава, залишившись із ядерними боєголовками й ракетами, не мала жодної змоги й підстав офіційно отримати статус ядерної держави й бути визнаною міжнародним товариством. Тому добровільна відмова від ядерної зброї шляхом приєднання до міжнародної угоди була для України цілком виправданим кроком і в міжнародному, і в економічному плані. Якби ми залишили ядерну зброю, тішачи свої амбіції, то сьогодні, можливо, ситуація, що склалася навколо Іраку, мала б продовження і в Україні. Важливо також зазначити, що відмовившись від ядерної зброї, Україна отримала міжнародні гарантії безпеки.

Крок до роззброєння був болісним, але неминучим з таких основних причин:

моральне та технічне старіння озброєння та військової техніки (ОВТ);

неможливість забезпечення безпеки експлуатації та зберігання ОВТ;

економічна недоцільність утримання ОВТ;

скорочення ОВТ за міжнародними угодами.

Сьогодні вже немає ще цілої низки інших проблем, пов'язаних з ядерною зброєю. І це надзвичайно важливо для нас, українців, для яких поняття «безпека» міцно засіло у свідомості й повсякденному житті у зв'язку з Чорнобильською катастрофою. Головне досягнення програми ліквідації — стало безпечніше жити в Україні, і не тільки. Цього вже цілком достатньо, щоб визнати мудрість державних мужів, які ініціювали програму і втілювали її в життя.

Сім раз відміряли...

Міф другий — про те, що Міністерство оборони і 43-я Ракетна армія самостійно визначали, як саме ліквідувати ядерну зброю і встановлювали порядок реалізації цього процесу.

Процес ліквідації ядерної зброї є надзвичайно складною й затратною процедурою. Слід зауважити, що для України ядерне роззброєння було безпрецедентною подією. Ракетно-ядерна зброя створювалася в умовах кооперації підприємств всього СРСР, а роззброюватись Україні довелось самій, що привело до значних проблем, передусім у забезпеченні безпеки цього процесу. Протягом 1992—1993 років на підставі розпорядження Президента України «Про заходи щодо реалізації ядерної політики України та ліквідації розташованих на її території ядерних озброєнь» розроблявся сам механізм роззброєння. До цього процесу були залучені провідні фахівці, установи й організації, профільні підприємства, конструкторські бюро й наукові заклади усієї України. В підготовці й погодженні рішень брали участь Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки, Міністерство промислової політики, Міністерство оборони, Міністерство закордонних справ, Міністерство екологічної безпеки, Міністерство праці і соціальної політики, Держкомзем, Міністерство охорони здоров'я, Академія наук України, ВО «Південний машинобудівний завод», ДКБ «Південне» та інші.

Підсумком цієї копіткої роботи стала «Комплексна програма поетапного скорочення та ліквідації ядерної зброї наземного та повітряного базування», затверджена постановою Кабінету Міністрів України 6 листопада 1993 року. Постановою визначалося, що виконання комплексної програми розпочнеться після ратифікації Договору про СНО-1. Верховна Рада України постановами від 18.11.1993 р. № 3624-XII та від 03.02.1994 р. № 3919-XII ратифікувала Договір про СНО-1, що дало змогу розпочати виконання комплексної програми.

У 1997—1998 роках окремими розпорядженнями Президента України в тому самому порядку було розроблено і прийнято ще дві комплексні програми, які стосувалися ліквідації твердопаливних ракет РС-22 (СС-24) і стратегічних авіаційних комплексів. Програмами було передбачено контроль і встановлено відповідальність за виконання всіх заходів. Проведено більше як сто різних нарад, на яких розглядали пропозиції з удосконалення процесу роззброєння і організовували подальше їх виконання. Сьогодні можна розмірковувати про те, що були й інші, оптимальніші схеми організації процесу ліквідації стратегічних наступальних озброєнь в Україні, але перекладати всю відповідальність лише на Міністерство оборони і 43-ю Ракетну армію неприпустимо.

Казочка про довірливих американців

Міф третій — США виділили Україні кошти на ліквідацію і матеріально-технічну допомогу, якими розпоряджалося Міністерство оборони України і 43-я Ракетна армія.

Це скоріше не міф, а казочка про таких собі довірливих американців, у яких грошей не було куди дівати, то ось, нате вам сотні мільйонів доларів, ми вам віримо й ще дамо. Мабуть, якби так було, то через наші внутрішні проблеми й негаразди сьогодні грошей не стало б, а проблем із ракетно-ядерним роззброєнням мали б ще більше.

Заявивши в 1992 році про свій без'ядерний статус, Україна готова була зробити конкретні кроки на шляху до роззброєння. Але оцінивши кошти, які потрібно було для цього виділити — мільярди доларів, і заглянувши до власної кишені, зрозуміли, що без міжнародної допомоги наші заяви залишаться простими деклараціями. І цю проблему Україні вдалося вирішити. Уряд США прийняв рішення щодо надання допомоги Україні в ліквідації СНО на її території. В жовтні 1993 року між Україною і США укладено рамкову угоду про надання допомоги Україні в ліквідації стратегічної ядерної зброї, а також попередження розповсюдження зброї масового знищення. Угодою також визначено загальні умови й механізм надання допомоги для ліквідації ядерної зброї. З метою реалізації цієї угоди додатково було укладено низку імплементаційних угод, якими визначалися конкретні напрями й механізми співробітництва між Україною і США у сфері ліквідації стратегічної ядерної зброї і надання допомоги під час реалізації цього процесу.

Але США погодилися надати допомогу тільки на своїх умовах. А саме: американський конгрес виділятиме кошти, які під контролем спеціально створеної американської державної установи освоюватимуть в Україні вибраними на конкурсних умовах американськими ж фірмами (інтегруючими підрядниками). Причому кошти кожній з цих фірм виділяли на виконання конкретних робіт і надання конкретних послуг, які було погоджено українською й американською сторонами. Відповідно до умов закону Нанна-Лугара, який прийнято в США, надання допомоги Україні в ліквідації СНО має відбуватися тільки шляхом постачання потрібних технічних та матеріальних засобів, надання послуг та навчання персоналу. Тобто американська сторона надає не фінансову допомогу, а забезпечує безпосереднє виконання всіх практичних заходів, необхідних для реалізації програми ліквідації. Для того, щоб виконати поставлене завдання, американські інтегруючі підрядники наймали українські підрядні організації для виконання робіт, придбали іноземну будівельну і спеціальну техніку, яку надавали українським підрядникам і забезпечували організацію проведення робіт безпосередньо на об'єктах. Американці згідно з міждержавними угодами не повинні оплачувати в Україні жодні статті витрат, прямо чи опосередковано пов'язані з бюджетом чи відрахуваннями до нього, в тому числі й податки. Отож українські підрядні організації були звільнені від сплати податків і не враховували їх під час розрахунків з американцями. Тому жодного долара американські інтегруючі підрядники не виплатили і не перерахували українським державним установам і організаціям, оскільки США не збиралися фінансувати бюджет України. Мало того, вся матеріально-технічна допомога, включаючи техніку й обладнання, яку поставляли американські підрядники, могла використовуватися виняткове для ліквідаційних заходів до повного завершення програми. 43-я Ракетна армія не отримали жодного долара з американської допомоги, як і не використала жодної одиниці американської техніки чи обладнання без письмової згоди американців. А якщо отримали і не мали (і не могли мати), то чим тоді вони розпоряджалися? Це відомо винятково доморощеним міфологам.

Як американці взаємодіяли з нашим Міноборони

Міф четвертий — 43-я Ракетна армія виконувала роботи з ліквідації ракетних комплексів і сама визначала їх обсяги, вартість і виконавців.

Хоч як парадоксально це звучить, але до практич-

ядерної зброї в Україні

ної ліквідації ракетних комплексів ракетники не мали жодного стосунку. Роль 43-ї Ракетної армії у процесі ліквідації зводилася до трьох завдань — зняття ядерних боєголовок, вилучення компонентів ракетного палива й вилучення самих ракет з шахтних пускових установок. Усе інше — тобто перетворення самих пускових установок і всієї ракетної інфраструктури на зелені поля або лісові галявини — забезпечували і виконували американські інтегруючі підрядники. Шахтні пускові установки передавались американцям, як кажуть, в повному бойовому спорядженні, але без ракет і, звісно, без обладнання.

На американців навіть переклали демонтаж так званого «чутливого» обладнання, який виконували для них кваліфіковані українські фірми. А як взаємодіяли американські фірми з Міністерством оборони і 43-ю Ракетною армією? Для цього в Міністерстві оборони було створено спеціальний орган — центр забезпечення реалізації договору (ЦЗРД), який і виконував функції координації. Крім інших завдань, ЦЗРД виконував для американських фірм перевірку вибраних ними українських підрядників на предмет наявності в них необхідних ліцензій і дозволів на виконання робіт, а також надавав українським підрядним організаціям довідки про їх участь у програмі ліквідації згідно з відповідними рішеннями уряду України. Оце і все. Не думаємо, що в цьому порядку важко було розібратися творцям міфу, але це і не входило в їхні плани. Їм потрібна була фальсифікація реального стану справ для фабрикації звинувачень на адресу командування 43-ї РА. Як американські інтегруючі підрядники визначали обсяги робіт, забезпечували їх фінансування і як проводився відбір українських субпідрядних організацій для виконання цих робіт?

Насамперед під час підготовки до виконання конкретної програми — наприклад, ліквідації бойових ракетних комплексів РС-18 або РС-22, міністерство оборони США із залученням американських фахівців і за підтримки української сторони проводило обстеження об'єктів, складання детального опису, переліку видів робіт. На основі зроблених оцінок, керуючись власними нормами і правилами, конгрес США виділяв певні кошти на реалізацію програми. Скільки коштів треба виділити і як цими коштами розпорядитися, вирішувала виняткова американська сторона й жодних погоджень цього питання з українською стороною не проводилось. Потім американська сторона вибирала американську фірму —інтегруючого підрядника, який давав найобгрунтованішу цінову й технічну пропозицію з виконанню робіт. І вже інтегруючий підрядник мав забезпечити виконання всього комплексу робіт, включаючи розробку технологій, проведення обстежень об'єктів і безпосередньо виконання робіт на об'єктах. Для цього залучали українські підрядні організації, вибирали які відповідно до встановленого самими американцями порядку.

Цей порядок чітко визначається в основному контракті між міністерством оборони США і американським інтегруючим підрядником. Основні положення з вибору учасників тендерів і укладання контрактів є такими:

1. Американський інтегруючий підрядник самостійно проводить відбір кваліфікованих учасників тендеру. Затверджений ним список учасників тендеру не може бути змінено і не потребує затвердження жодною українською установою, в тому числі МО України.

2. Американський інтегруючий підрядник є єдиною організацією, яка офіційно має право вибирати українських підрядників і підписувати з ними контракт.

3. Під час визначення переможця тендеру американський інтегруючий підрядник розглядає і бере до уваги якість і рівень проробки технічної (технологічної) сторони пропозицію, ціни, вимоги до виконання графіку робіт.

Під час вибору підрядника ніколи і ні за яких умов не використовувались такі критерії, як розмір фірми, форма власності, час існування підприємства... Крім того, український підрядник не обмежувався в можливості залучення до виконання робіт і послуг інших підприємств на умовах субпідряду за винятком того, що кандидатуру кожного з цих субпідрядників погоджували з американською стороною. Навіть такий показник, як наявність у субпідрядника власної чи орендованої техніки, не мав важливого значення, бо під час виконання робіт із ліквідації шахтних пускових установок український підрядник використовував американську техніку й обладнання (крани, бульдозери, екскаватори, грейдери, компресори і навіть житлові вагончики і кухні-їдальні), все це надавалося, як і пальне. Американці вміють і рахувати гроші, і ефективно їх витрачати, це вони довели на роботах із ліквідації СНО в Україні. А нам треба ще цього вчитися і не звинувачувати американців в тому, що вони вибирали не того українського підрядника, як комусь хотілося б, і що замало або забагато йому платили.

Доморощені міфологи зображали схему вибору американськими інтегруючими підрядниками так: командування 43-ї Ракетної армії начебто звертался до американського підрядника, мовляв, укладіть контракт з такою-то українською фірмою і заплатіть їм добренько, а ті спішили завзято виконати їх розпорядження. Американські підрядники ні фінансово, ні організаційно від військових не залежали. І кому в Україні вигідно з солідних американських фірм робити таких собі маріонеток, підриваючи їх репутацію і завдаючи шкоди відносинам між українською й американською сторонами? Таких фактів насправді не було, це і підтверджено чисельними перевірками компетентних органів.

Щодо намагання кинути тінь на окремі українські підприємства, то наведемо хоча б такий приклад. Одне з провідних українських підприємств, яке зробило значний внесок у виконання програми ліквідації СНО в Україні і заслужило високу ділову репутацію в американських фірм — Вінницьке НВІП «Струм» — ніколи не займало монопольного становища в цій програмі і не мало жодних пільг в американських підрядників. Нарівні з іншими це підприємство брало участь у тендерах і складало їм гостру конкуренцію, бо намагалося щонайбільше відповідати тим критеріям, які встановлювали американці. І це допомогло, вони перемогли. Як кажуть самі «струмівці», у школі бізнесу, де викладали американці, вони сиділи на перший парті і вчилися краще за інших. Не випадково, що саме «Струм» сьогодні єдине українське підприємство, яке бере участь у програмі ліквідації СНО в Росії, і що саме «Струм», перемігши в міжнародному тендері, виконало у рамках контракту з НАТО роботи з утилізації відходів ракетного палива в Молдові. Але «Струм» аж ніяк не завжди перемагало у тендерах, що проводилися американськими підрядниками. Так, у наймасштабнішому проекті з ліквідації шахтних пускових установок ракет СС-24 НВІП «Струм» виграло тендер і виконувало роботи тільки на дев'яти ШПУ з 46. А ліквідацію ще 37 ШПУ виконували три інші фірми, які виграли відповідні тендери та уклали контракти з американською фірмою. Для міфологів повідомляємо, що жоден з генералів 43-ї РА, а також їхні родичі жодного стосунку до засновників НВІП «Струм», так само, як і до структурних підрозділів цього підприємства, не мають, і що все, що з цього приводу написано, є відвертою фальсифікацією.

Доречно зазначити, що сума коштів, виділених конгресом США, набагато більша від суми вартості контрактів, укладених американськими фірмами з українськими підрядниками. Не всі доморощені критики програми знають і розуміють ще й такий факт: витрати американських фірм на придбання матеріально-технічних засобів для програми, їх підтримки під час експлуатації, всі представницькі витрати, пов'язані з переговорами, візитами американських спеціалістів для перевірки результатів роботи і раціонального використання виділених коштів і засобів і навіть утримання самих американських чиновників, діяльність яких пов'язана з виконанням програми, здійснювали за рахунок коштів, виділених конгресом США для ліквідації стратегічних наступальних озброєнь в Україні.

Кому не подобаються такі умови надання допомоги Україні з боку США, може критикувати або не погоджуватись, але від цього нічого не зміниться. Такі умови виставили США під час підписання рамкової угоди в жовтні 1993 року і вибору в нас не було, як немає його і нині. Або треба ліквідувати СНО за бюджетні кошти України, або приймати умови американського спонсора — або щось, або нічого.

Ось він, прояв особливостей національного характеру: ви нам допомогли, виконали задарма роботи — ну і добре, а тепер віддайте нам ще гроші, які ви зекономили й витратили на власні потреби. Як вам сподобається таке прохання? Чим більше ми будемо так «критикувати» тих, хто нам допомагає, тим менше у них буде бажання допомагати в майбутньому, а у нас —шансів таку допомогу отримати. А про те, що ця допомога ефективна, свідчить той факт, що Україна цілком виконала зобов'язання з ліквідації СНО в зазначені терміни в основному за рахунок допомоги США.

Шкільна абетка про податки

Міф п'ятий — 43-я Ракетна армія самочинно звільняла від оподаткування українські субпідрядні організації, що призвело до несплати податків і завдало державі значних збитків.

Цей міф був створений, треба думати, не через необізнаність або хибність поглядів, а свідомо, з метою дискредитації і переслідування командування 43-ї Ракетної армії і українських підрядників. Комусь це було вигідно. І зробили все без зайвих зусиль, просто підкинули цю нісенітницю офіційними каналами компетентним державним органам як установлений факт. А далі вже пішли чисельні перевірки різними органами — загалом з цього питання 43-я Ракетна армія витримала більш як півсотні перевірок, а окремі українські підрядники — більш як двадцять протягом майже трьох років. І що у результаті?

Жодних порушень не виявлено, як і збитків державі. Багатьох перевіряльників, які десятки разів обстежували одне і те саме, вражало, з якою наполегливістю їх примушували виявляти порушення там, де їх не було і бути не могло. А ще більше — безглуздя завдань перевірки і рівень компетентності тих чиновників, які ці завдання формулювали. В цьому легко пересвідчитись, ознайомившись з нормативними документами, які регулюють питання пільгового оподаткування робіт з ліквідації СНО в Україні.

Право українських підрядних організацій на пільгове оподаткування робіт з ліквідації СНО закріплено в рамковій угоді між Україною і США від 25.10.1993 р., де сказано:

«Сполучені штати Америки, їх персонал, підрядники і персонал підрядників звільняються від відповідальності за сплату будь-яких податків»;

«Матеріально-технічні засоби і послуги, придбання яких Сполученими Штатами в Україні здійснюється для виконання цієї угоди, на території України не оподатковуються, з них не стягуються мито, збори та аналогічні платежі, й такі податки, мито, платежі і збори не переносяться для виплати на Сполучені Штати Америки будь-якою особою, яка придбає матеріально-технічні засоби або послуги для Сполучених Штатів Америки в Україні».

Нормативними актами України передбачено звільнення українських підрядників і їхніх субпідрядників від сплати будь-яких податків і зборів (обов'язкових платежів), крім відрахувань до Пенсійного фонду і Фонду соціального страхування (постанова КМУ від 31.10.1999 р. № 2185). У тих самих нормативних актах визначено процедуру, за якою українські підрядники можуть скористатися цими пільгами. Згідно з цією процедурою МО України, на підставі встановленого переліку документів, надає довідки, якими підтверджується участь підрядника або його субпідрядника в конкретних роботах з ліквідації СНО в Україні. До речі, під час перевірок не виявлено жодної неправомірно виданої довідки.

Цілком зрозуміло, що якщо український підрядник залучив до виконання робіт субпідрядника передаючи йому виконання частини робіт або послуг, то підрядник звітуватиме перед американською фірмою за виконання всього обсягу робіт, який відображено в його актах (сертифікатах) виконання робіт, а субпідрядник відображав у своїх актах тільки ту частину із всього обсягу, яку передавав йому підрядник. Звісно, що в довідках відображали інформацію з актів виконання робіт — для підрядника на весь обсяг виконаних робіт, а для субпідрядника — частини цього обсягу.

Ви запитаєте — це все шкільна абетка, а де тут кримінал, в якому звинувачувалося командування 43-ї РА? А звинувачували їх не мало не багато — у створенні механізму ухиляння від сплати податків.

І звинувачення фабрикувалося без зайвих зусиль: знаходили суму виконаних підрядником робіт за контрактом з американською фірмою, що було зазначено у виданих цьому підряднику довідках. Ця сума, звісно, мала дорівнювати сумі контракту — назвемо цю суму першим доданком. Знаходили суму робіт, виконаних субпідрядниками, залученими підрядником до виконання окремих робіт за тим самим контрактом, яку було зазначено в довідках, виданих субпідрядникам, — назвемо її другим доданком. Зрозуміло, що роботи, виконані субпідрядниками, включалися до обсягів, виконаних підрядником, тобто другий доданок був складовою частиною першого. Так от, порушення, з'ясовується, було в тому, що загальна сума обсягів виконаних робіт за контрактом, зазначена в довідках, виданих підряднику і його субпідрядникам (тобто сума першого і другого доданків), була більше від суми контракту (тобто першого доданку).

В таке важко повірити, але тому ми все це так детально і розтлумачуємо, щоб показати, до якого абсурду можна дійти і заставити його перевіряти контролюючі органи, якщо є змога це організувати. Власне, командування 43-ї Ракетної армії звинувачували в наявності однієї з аксіом арифметики.

146 перевірок — і жодного порушення

Міф шостий — про зловживання і порушення чинного законодавства з боку командування 43-ї Ракетної армії під час виконання програми ліквідації СНО в Україні.

Усі звинувачення на адресу командування 43-ї Ракетної армії, про які йдеться, — це саме ті міфи, з першого по п'ятий. Загалом за неповні два роки було проведено 146 перевірок різних рівнів діяльності 43-ї Ракетної армії у програмі ліквідації, в тому числі і згаданих міфів. І за всіма цими міфами компетентними установами дано категоричну й однозначну відповідь — порушень чинного законодавства і порядку проведення робіт з ліквідації СНО з боку командування 43-ї Ракетної армії немає.

Хотілося б в цю бочку дьогтю влити хоч ложку меду. Всупереч розповсюдженій думці, що програма з ліквідації СНО в Україні пов'язана тільки з руйнуванням, наведемо деякі дані про те, що зроблено американською стороною в рамках програми з ліквідації СНО в Україні за межами ракетних майданчиків. Відремонтовано: магістральних залізничних шляхів — 64,8 км, під'їзних залізничних колій — 20,54 км, автошляхів —581 км, мостів —182; вилучено та знакетовано: металобрухту — 55 378,8 т; утилізовано: парафіну — 1 700,8 т, кабелю — 4 613,0738 км; побудовано та закуплено квартир для військовослужбовців 43-ї Ракетної армії: в Хмельницькому —682, Первомайську — 350, Вінниці — 215; отримано медичного обладнання військовими медичними закладами на суму 16 млн. дол.

Офіцери-ракетники — полковники у запасі:
Ігор АРСЕНЬЄВ, Микола АСТАХОВ, Олександр БЕРЕЗЕНКО, Олександр ПОЛЄВОЙ, Іван СОСЄДКО, Олександр ГАВРИЛОВ, Юрій РУЗАКОВ, Євген КОЗЛОВ, Владислав ФІЛАТОВ, Вілен ТИМОЩУК, Віталій КУЧИНСЬКИЙ, Євген ШЕВЧЕНКО;
підполковники у запасі:
Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ, Олександр КАЗНАЧЕЄВ, Володимир КОВАЛЬОВ, Микола МАРИНІН, Володимир ЧЕРЕПАНОВ.

«Пані, не минайте, у мене є все...»

БАЗАР ЯК БАЗАР

Не люблю базарних походеньок: відбирають стільки часу, а іноді —ще й віру в людство. Однак «ринок життя» збагачує досвідом. Ось бабуся синіми від холоду й порепаними руками кладе на шальку свою морквочку та ще й примовляє: «То — цукрівочка, не дивіться, що маленька, зате така соковита, із своєї грядки». Послухаю і... купую замість кількох морквин — два кілограми, та ще й селеру і склянку квасолі на додачу. Бабуся дякує і я тішуся, що вклала до її бюджету три гривеньки. Так зазвичай буває на найближчому від моєї домівки невеличкому Стрийському базарі.

Та коли холодильник зяє пусткою, я вирушаю на Краківський ринок. Йду поміж рядами і роздивляюся. На таких нерозважливих пантрують кишенькові злодії, я не раз потерпала від них і тепер з гаманцем не ходжу — тримаю гроші в конверті на денці торбинки. Походеньки розпочинаю із другого поверху павільйону, бо там продають каву від «Галки». Купую сто грамів бразильської арабіки і замовляю горнятко, точніше — одноразову скляночку духмяного напою. Мені подобається, що серед десятків сортів я можу назвати каву тої країни, яку мені подобається пити у цей час доби. Привітна дівчина при мені зважує мою порцію, меле зерна і готує в невеликому експрес-автоматі. Направду, коли бачиш увесь процес, — кава дуже сприяє доброму настроєві. Із «зарядом» позитивних емоцій чимчикую до ковбасних рядів.

— Пані, а йдіть-но сюди, у мене є все, що вам потрібно! —запрошує привітна молода жінка.

Щоправда, я мала намір купити домашню курку, однак її ціна — 22 гривні — шокувала. Відтак зачепилася поглядом об куликівську домашню ковбасу по 12 гривень за кілограм. Тут мушу зробити відступ. М'ясних виробів у Львові не бракує, однак звідусіль їдуть люди до крамнички, де продають ковбаси з невеликого містечка Куликова. Та цього разу через негоду мені не хочеться спеціально їхати до тої крамнички, я уточнюю у продавця, чи справді ковбаса — куликівського виробництва, і прошу зважити невелике кружальце. А жінка пропонує мало не метрове: «Не переживайте, у мене добра вага». Справді, ковбаса заважила всього 800 грамів — на десять гривень. Я фотографую привітну жіночку і обіцяю собі, що наступного разу прийду саме до неї. До слова, справжні львівські господині так і роблять: купують лише у «своїх» продавців, а ті попереджають, якщо той чи інший виріб «не дуже»...

Далі йду до молочних прилавків. Тішуся, що за сир просять уже не сім-вісім гривень, а шість. Весна! М'який сир — це той продукт, який зазвичай купую не без упередженості. Хто зна, в яких умовах його роблять? Ось і зараз, під час епідемії грипу, поліетиленові торбинки — відкриті, довкола них — чхають, кашляють. Що ж, зроблю сирнички, заспокоюю себе й обираю найохайнішу зовні господиню. Та чіпляє обрану мною грудочку на гачок (не люблю я ці «ваги» — нічого на них не бачу) і каже: кілограм триста грамів. Нічого собі, — недовірливо беру до рук пакунок. А інша жінка в білому халаті, що стоїть поруч (уже за межами ринку я здогадалася, що вона, найвірогідніше, — працівниця санітарно-контрольної служби, однак на її вбранні не було «бейджика»), пропонує:

— Зараз зважу на контрольних вагах.

Повертається і каже, що сир потягнув на кілограм 150 грамів. Як же це так? Продавщиця лише знизує плечима у відповідь. Мені б заради принципу не купувати в неї сир, але я змерзла і тому розрахуюся без з'ясування взаємин.

Не люблю цитрусових рядів, бо саме там зазвичай обважують безбожно. Кажуть, що реалізаторам мандаринів і бананів зарплатню не дають і вони... змушені дурити. Не хочу брати гріх на душу й підозрювати зніче'я, однак купівля сиру вже насторожила мене. Кладу на «мандаринові» ваги стограмовий пакетик кави. Ого! Майже 150 грамів!

— Де ви бачили 150? — гнівається круглощока дівчина. — Тут лише 130!

— Але ж я купувала сто, — кажу їй.

— А паперовий пакет? — невгаває реалізаторка. — Не псуйте нерви собі і людям!

І знову можна було б відступитися, але де гарантія, що за сусіднім лотком моя «контрольна» кава не важитиме так само? І я кажу твердо: «Зважте кіло мандарин так, щоб я до вас більше не поверталася». Такій твердості навчив мене колега. Він промовляє цю сакраментальну фразу «щоб я не повертався» з генеральськими нотками в голосі. Результат — неперевершений! Коли він купує кілька кілограмів фруктів, контрольні ваги нерідко показують... на 300 грамів більше. Тоді мій принциповий приятель повертається і просить, щоб з нього взяли гроші за ці 300 грамів. Продавці беруть гроші з таким почуттям, що ліпше б їм... віддавати їх.

Фото із архіву «ГУ».

На контрольних вагах мої мандарини заважили 980 грамів. Ну, майже по-християнськи! Однак досвід мудрих людей я чомусь згадую вже після того, як нароблю дурниць. Цього разу «купують» на так званий розпродаж. На одному лотку привертають увагу светри. Господиня каже, що продавала їх по 40 гривень, а тепер — по 20. Чудово! Зроблю собі подарунок з нагоди весни. Та вже вдома, примірявши светр, згадую, що схожі я давно бачила на прилавках по 15-17 гривень. Справді, де написано, що невовняний светр мав би коштувати 40 гривень?

Походеньки Краківським ринком завершуються тим, що я даю копійки двом незрячим жінкам, які співають релігійні пісні про порятунок душі у кращих світах. Потому огризаюся до циганки з немовлям, яка нахабно смикає мене за рукав і канючить:

— Дай на молочко для дитини...

Пришвидшую ходу й сідаю в маршрутку № 13. На щастя, є вільне сидіння, бо ж у моїх руках — аж чотири торбинки. У маршрутці вдарили по голові децибели: «А на соседних нарах — старый вор, его давно пора кончать», — ридала магнітола.

— Що то за зеківський репертуар? — цікавлюся в молодого водія. Він не звертає на мене уваги.

— А вам хіба не казали керівники, що не можна крутити таку музику в маршрутках? — продовжую допитуватися, згадуючи рішення сесії міської ради кількарічної давності про захист звукового середовища. Водій лиш знизав плечима і на його обличчі можна було прочитати все, що він думає про «зануду».

Вдома виклала покупки і з сумом констатувала: гаманець спорожнів, а холодильник не надто й наповнився. Зате скільки нового досвіду! Може, він стане мені в пригоді?

СЕРВІС

Хліб наш щоденний руками не беріть

І знову продавщиця хлібного відділу кооперативного магазину по вулиці Дорошенка бере запашні паляниці руками. А потім — гроші. І мене вкотре пересмикує.

— Я ж вас стільки разів просила: беріть хліб поліетиленовою плівкою.

— А я вас не впізнала, — виправдовується та.

Потому натягує на руку плівку і дуже недружелюбно подає мені буханець.

Схожі діалоги в крамницях трапляються часто. Зазвичай намагаюся купувати хліб, обгорнутий плівкою, але ж такий буває не скрізь і не щодня. Часто купую свіжі рогалики у кіоску сусіднього хлібозаводу № 3. А якось прошу, як завжди, не брати хліб руками. І чую у відповідь:

— А я що, руки вийняв із ж...?

Я залишаюся без хліба, а пенсіонери беруть його мовчки...

ФОТОФАКТ

Зразки фальсифікатів представлено у новій експозиції на виставці неякісних продуктів і товарів, що діє при громадській приймальні Львівського обласного управління у справах захисту прав споживачів. «Найпопулярніші» тут какао-порошок, чай, м'ясні консерви і навіть сіль.

На знімку: експонати демонструє провідний спеціаліст управління у справах захисту прав споживачів Надія Бригинець.

Фото Володимира ПЕСЛЯКА (Укрінформ).

КОМУНАЛКА

У «лицарів» аргументи залізні

На адресу Ірини Кравчук, що проживає по вулиці Карпатській у Львові, надійшов лист за підписом начальника відділу збуту міського комунального підприємства «Львівводоканал»: «Вам необхідно терміново пройти державну метрологічну повірку лічильника води, в зв'язку із закінченням міжповірочного терміну. В разі непроходження держповірки до 20.01.03 розрахунок за спожиту воду буде проводитися згідно нормативного нарахування...»

До листа була прикріплена така цидулка:

«Шановний абонент Сервісний центр «Камелот» Запрошуємо ВАС пройти планову метрологічну повірку водяного лічильника за адресою: м. Львів, вул. Фредра, 6».

Перечитавши кілька разів обидва послання, пані Ірина дійшла висновку, що вони ображають і її гідність, і українську мову. Відтак вирушила за вказаною адресою на вулицю Фредра і запросила туди кореспондента «Голосу України». Передусім впали в око добротні двері до офісу «Камелота» — вони разюче відрізнялися від обшарпаних дверей служби субсидій і дільничного інспектора міліції (всі установи — в одному коридорі). Дівчина з приймальні ніяк не могла зрозуміти, чим так схвильована пані Кравчук, яка допитувалася:

— Поясніть, будь ласка, чому я маю пройти повірку. Чи той лічильник вмонтований у моїх грудях? Чому повірка має відбутися в приватній структурі за 20 гривень? Ще до січня це робили у «Львівводоканалі» за 7,5 грн. Чи залишилася державна альтернатива послугам приватного «Камелоту» і що врешті означає це слово?

Пані Ірині пояснили, що «Камелот» — назва старовинного лицарського ордену. Виходить, у лицарстві його працівників ми можемо не сумніватися? Та хіба ж це по-лицарськи брати з львів'ян кожних два роки по 20 гривень за повірку?

— Ви думаєте, що без нас повірка обійдеться дешевше? Вам треба буде покликати сусіда, щоб зняв лічильник, виставити йому каву і до кави, потім заплатити за маршрутку туди й назад. Тоді знову кликати сусіда, знову виставляти каву...

Діставши «вичерпну» інформацію, пані Ірина вирушила до обласного управління у справах захисту прав споживачів. У 9-у кабінеті, де розташований відділ контролю за якістю обслуговування, чоловіки «послали» нас раніше, аніж ми встигли сказати «добридень»:

— Чого вам треба? Йдіть у громадську приймальню! Там вам пояснять, як написати скаргу.

У громадській приймальні нас зустріла провідний інспектор Надія Бригінець. Вона була першою, хто щиро розсміявся із незграбного листа до львів'ян: «Вам необхідно пройти повірку лічильника». Вона слухала пані Ірину з таким непідробним співчуттям, що ми одразу зрозуміли: керівники управління зробили «правильний» вибір — кинули жінку в перехресний вогонь. Вона приймає щодня 60-80 скаржників. Найбільше нарікань — на комунальні послуги. Неважко здогадатися, з яким роздратуванням приходять сюди як до останньої інстанції мешканці міста. А вона усміхається. Останнім часом число відвідувачів зросло, бо Надія Бригінець почала роз'яснювати на сторінках ЗМІ права споживачів. І хто забажає, може, озброївшись відповідними знаннями, стати на прю з доморощеними бонапартами від комунальної сфери. Пані Ірина так і зробила. Написала на адресу управління лист про послуги Львівводоканалу та їхню мовну безграмотність. Звернулася письмово до начальника ЖЕКу № 502 й поцікавилася, з чого складається платня за приватизоване помешкання, котре ніхто і ніяк не обслуговує? І чому касир ЖЕКу без її відома вже кілька років поспіль нараховує платню за колективну телеантену в будинку, котрою пані Ірина не користується? Щоразу її розмова з касиром завершується риторичним запитанням: «А хіба у вас нема телевізора?»

Тепер пані Ірина чекає на відповіді лицарів від «комуналки».

Тепло або життя?

У райцентрі Миколаєві, у власному помешканні помер 53-річний чоловік, безробітний самотній невдаха. Сусіди жаліли його, підгодовували, один навіть платив за світло і радіоточку. Але оплатити тепло — годі було. Кілька днів сусіди його не бачили і стривожилися, викликали міліцію. Відчинили помешкання і... Згодом експерти встановили, що чоловік помер від переохолодження.

Нинішня зима переповнена драматичними випадками переохолодження людей, які не можуть дозволити собі таку розкіш, як тепло. І йдеться не лише про соціально незахищених. Рахунки під 200 гривень за опалення вже й професурі не під силу. «Експеримент» тепловиків вивчають правоохоронні органи, споживачам обіцяють повернути кошти. Та обіцяного, як відомо, чекають довго. А от у львів'янина Тараса Мазепи терпець луснув уже зараз. І він від'єднався від центрального опалення. Непросто було зробити це. Бюрократична і судова тяганина тривали понад півроку. Довелося оббивати пороги численних інстанцій. А він не відступав від мети й закону і таки добився свого. Встановлення газового котла обійшлося йому приблизно у 800 доларів.

Витрати швидко окупляться, адже за обігрів чотирикімнатної квартири він тепер платить лише 40 гривень. Мазепа створив прецедент та ще й оприлюднив свій досвід. А в жеках Львова заплановані зустрічі з мешканцями. Представники влади та «Львівтеплоенерго» мають роз'яснити львів'янам, звідки беруться фантастичні рахунки за тепло, від котрих у жар кидає...

Сторінку підготувала Оксана ТЕЛЕНЧІ.

З ПОШТИ

Ганжа з П'ятихаток

ПАМ'ЯТЬ

Мій фронтовий товариш Іван Ганжа був родом із П'ятихаток, що на Дніпропетровщині. В армію хлопець пішов ще до війни. У 1940 році можна було демобілізуватися, адже термін служби закінчувався, проте юнакові служба припала до душі. І він залишився на надстрокову.

Бої під Штольцем у 1944 році на березі Балтійського моря не були його першим бойовим хрещенням. На грудях хлопця вже виблискувала медаль «За відвагу», яку він одержав у боях на Курсько-Орловській дузі. А в солдатському ранці лежали десятки подяк Головнокомандувача за участь у звільненні від фашистської нечисті багатьох міст і сіл України, Росії, Білорусі, Польщі.

Окремими епізодами пригадую події того часу. Під Штольцем німці несподівано перестали стріляти. Нам необхідно було дізнатися: вони залишили оборону чи лише затаїлися в траншеях?

— Хто піде в розвідку? — запитав командир роти.

— Я... Я... — відгукувалися один за одним солдати.

— І я! — раптом почув я знайомий голос Івана Ганжі.

— Достатньо, — сухо сказав командир. — Старшим групи призначаю сержанта Ганжу.

Троє хлопців, схопивши автомати, пішли в розвідку. Через деякий час повернулися лише двоє, один з них — тяжко поранений.

— Коли ми вже виконали своє завдання, — розповідав схвильовано вцілілий, — тишу раптом розірвала автоматна черга. Ми попадали. Одного з нас куля таки зачепила. Він застогнав. Сержант Ганжа наказав взяти на плечі пораненого і повзти з ним кущами, а він прикриватиме. Я не хотів залишати Івана самого. Але сержант переконав: якщо разом повзти — фашисти переб'ють нас усіх. І додав: «Я затримаю їх і дожену вас». Ми поповзли. Позаду тріщали фашистські автомати, і сержант їм влучно відповідав. А потім замовк...

Наш батальйон пішов незабаром у наступ і розгромив ворога. Недалеко від Штольца ми знайшли сержанта Івана Ганжу. Він лежав нерухомо в калюжі крові, а його голубі очі, дивилися в чисте небо, назустріч сонцю, яке сходило.

За виконання важливого завдання він був посмертно нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня.

...Відомий польський письменник полковник Януш Пшимановський повідомив мені, що прах сержанта Івана Григоровича Ганжі покоїться сьогодні на цвинтарі польського міста Слупська. А ім'я його занесено до «Книги Пам'яті», що завдяки зусиллям Януша Пшимановського вийшла у Варшаві польською та російською мовами.

Іван БЕЗРУЧКО,
учасник бойових дій Великої Вітчизняної війни та звільнення Варшави.
Кельменці
Чернівецької області.

ФОТО З КОНВЕРТА

Красується калина коло хати,
Намистом ваблять ягідки червоні,
Так хочеться їх дівчині зірвати,
Зігріти ніжно у своїх долонях...

Фото Ярослава ТИМУСЯ.
Броди
Львівської області.

Серця старих людей болять за хлопців

НАПИШУ ВАМ І Я

«Дорога моя людино, котра стала мені тепер рідною і близькою. Не знаходжу слів, щоб висловити почуття, які переповнювали мене, коли дізнався про те, що мій батько — лейтенант Ковтун Тимофій Свиридович — загинув у місцях боїв 911-го стрілецького полку 244-ї стрілецької дивізії і його ім'я увічнено на меморіальній дошці братської могили в селі Перша Гнилиця Великобурлуцького району Харківської області. Шкода, що до цієї миті не дожила моя матуся».

Цього листа Ольга Георгіївна Діткевич, заступник голови Київського історико-патріотичного клубу «Пошук», отримала з Москви від сина загиблого воїна, котрий донедавна вважався таким, що пропав безвісти.

Знайти, увічнити — цій благородній справі Ольга Діткевич присвятила все своє життя. Зворушливих вдячних листів «Пошук» щороку отримує десятками.

Нині ветерани клубу занепокоєні іншою, не менш важливою, проблемою. Збройні Сили України скорочують, скорочують терміни служби, в перспективі — перехід на професіональну армію. В цих умовах не всі придатні до військової служби хлопці стануть призовниками. Досвід ветеранів з військово-патріотичного виховання молоді нині особливо цінний. Програма допризовної підготовки розрахована на 140 годин у двох останніх класах середньої школи, ліцею, гімназії. Для юнаків — обов'язкова, для дівчат — за бажанням, з наступними 3—5-денними польовими зборами. «Це майже весь багаж майбутніх резервістів, — підкреслив начальник клубу «Пошук» полковник у відставці Георгій Ясєв за «круглим столом» ветеранів, присвяченому цій проблемі».

Ветерани були одностайні в тому, що потрібно ініціювати наставництво над навчальними закладами, надати допомогу організації патріотичної роботи, розпочати підготовку до 60-річчя Перемоги у Великій Вітчизняній війні, відродити шкільні музеї, просити Міносвіти усунути в підручниках грубі перекручування історії України.

Геннадій ПАШКОВ,
полковник у відставці, учасник бойових дій.

ЛИСТ ПРЕЗИДЕНТУ

Немає сну та віри

Пане Президенте! Ми з вами ровесники. Так само, як і ви, я не знаю свого батька: він загинув, захищаючи Батьківщину. Виросла в селі, тому знаю голод, холод і роботу з малих літ. Училась добре, закінчила з відзнакою інститут і після закінчення його аж до виходу на пенсію 29 років працювала на комбінаті «Запоріжсталь». Мала пристойну зарплату. Там 33 роки працював і мій чоловік. А потім династію продовжив і син-інженер.

Жили, як більшість радянських сімей: не розкошували, але й на долю не нарікали. Цінували кожну копійку. А 1988 року взяли десять соток під дачу, де вирощуємо все необхідне. Тож коли в 1996 році я вийшла на пенсію, ми мали деякі заощадження про чорний день.

А щоб мати якийсь прибуток і не чекати милості від рідної держави, понесла свої кревні в наш український банк «Слов'янський». Це було у грудні 1999 року. А за рік банк ліквідували, залишивши вкладників без коштів, сну та позбавивши віри в державу. Більш як два роки вкладники банку «Слов'янський» б'ються, як риба об лід, вимагаючи повернення своїх вкладів.

Ганна ГАСТЕЛЛО.
Запоріжжя.

ХОБІ

Подаруйте календарик!

Цікавий дзвінок пролунав у редакції. Приємний жіночий голос запитав: «Чи немає у вас нових фірмових календариків «Голосу України?» Збиранням календариків Ларису Кочергіну свого часу «заразила» дочка-школярка. Нині їхня колекція налічує вже близько п'яти тисяч.

Багато з нас пробували щось збирати: монети, марки, листівки. Та з часом інші захоплення витісняли колекціонування. А от Лариса Іллівна не зраджує своєму хобі вже більше двадцяти років. Її колекція календариків розміщена аж у двадцяти п'яти альбомах! Окремі розділи займають флора, фауна, панорами міст, собори і преса.

Улітку бабуся Лариса — на дачі, доглядає онучку і дає лад городові. А взимку — вдома, поповнює свою колекцію за допомогою рідних, друзів і... телефонних дзвінків.

Оксана КАЛУГІНА.

P. S. А нові фірмові календарики у нас, до речі, були. І ми із задоволенням подарували їх читачці!

КРИК ДУШІ

Коли життя мука, евтаназія — благо

Чому людина не має права вирішити, жити їй чи померти? І в який спосіб піти з життя: за допомогою зашморгу на шиї чи за допомогою евтаназії? Адже ніхто не може заборонити повіситись, то чому не узаконять добровільну смерть — швидку й безболісну?

Англійський філософ Френсіс Бекон (1561—1626 рр.) легку передчасну смерть за власним бажанням невиліковно хворого назвав евтаназією. А відомий африканський кардіохірург Кристіан Бернард, котрий перший зробив пересадку серця людині, зауважив, що медицина повинна не продовжувати життя хворому, а поліпшувати його. І якщо лікарі не в змозі поліпшити життя невиліковному пацієнтові, то ми повинні дати право померти гарною, а не мученицькою смертю — звичайно, у випадку, коли хворий твердо наполягає на тому.

У 1998 році я зробив запит у Комітет Верховної Ради з питань охорони здоров'я, материнства та дитинства: чому людина не має права на власну передчасну добровільну смерть у пристойних цивілізованих умовах, якщо ця людина невиліковно хвора, прикута до ліжка, фізично і морально страждає? Або ж коли вона самотня й немічна, не має допомоги, догляду, опіки й не бажає далі жити в цьому жахливому світі?..

У відповіді, яку одержав на запит, ішлося про те, що в країні немає передумов, за яких евтаназійна смерть може бути припустимою й узаконеною. Зокрема, немає належного рівня добробуту й відродження духовності населення, за яких стануть неможливими випадки примусової евтаназії, використання її в корисливих цілях.

Так, я згоден, що життєвий рівень переважної більшості населення нової України вкрай незадовільний. Розваливши стару країну, перефарбовані лідери почали будувати нове світле майбутнє. Тільки у дві черги. Перша — для керівної еліти та бізнесменів. Як гриби після теплого дощу, почали рости фешенебельні маєтки. А в закордонних банках — валютні вклади наших співвітчизників. І все це на тлі злиденного існування переважної більшості населення. А друга черга, побудова світлого майбутнього для пересічних громадян, просувається надто повільно. Прогрес хіба що у вимиранні людей. Що це, як не завуальований геноцид чи глобальна примусова евтаназія?!

Андрій ШЕВЧЕНКО,
ветеран війни і праці із пансіонату для інвалідів та людей похилого віку.
Київ.

Дорога до кладовища

Пишу вам цього листа з надією, що хоч колись ставлення до старих зміниться.

Смерть невблаганна, вона не обирає, у будні прийти чи у свято. 10 січня цього року зупинилося серце мого батька Івана Андрійовича Тумака — ветерана Великої Вітчизняної війни, інваліда I групи (1915 року народження). Він чесно прожив своє життя, воював з фінами, а потім з фашистською Німеччиною. Пережив голодомор, відбудовував зруйнований колгосп і пропрацював у ньому 45 років (десять — з них бригадиром будівельників). Але, з'ясувалося, не заслужив навіть, того, щоб його нормально поховали. Ви думаєте, що хоч хтось із місцевих керівників колишнього колгоспу чи теперішньої сільської ради був на похороні? Помиляєтесь! Навіть труну довелося робити зі своїх дощок, не те що наймати підводу, щоб привезти покійника на кладовище.

У колишньому колгоспі вже розтягли все, що могли. То де тим дошкам чи автотранспорту узятися? Дорогу до кладовища — один кілометр — так замело, що тільки вертольотом можна було дістатися. Своїми силами ми розчистили її. Везли небіжчика на санях дві колгоспні шкапи. Навіть батюшка не приїхав до церкви, бо потрібно було послати за ним автотранспорт у сусіднє село Любомирку.

З високих трибун дуже добре, «зі сльозами на очах», говорять про померлих ветеранів війни. А на живих — плюють.

Багато можна писати про те, як живуть люди в селах, на хуторах, як розкрадають останнє та здають на металобрухт. Страшно бачити це на власні очі. Навіть у війну фашисти не так зруйнували село, як воно зруйноване тепер.

М. ТУМАК,
учитель-пенсіонер, ветеран праці.
Стратіївка
Чечельницького району
Вінницької області.

Платне здоров'я у сфері медичних послуг

Нове — це забуте старе. Ця аксіома відома і практично корисна. Реформа медицини певною мірою також базується на старих добрих традиціях медичної допомоги, випробуваних часом. Напрацьоване роками потрібно лише відкоригувати під запити реальності, очистити від ментальних забобонів і змусити працювати на здоров'я пацієнта. Звісно, за гроші. В цьому полягає головне ноу-хау сьогодення.

У стаціонар через касу

Безплатної медицини вже давно немає. За все треба платити. Той, хто мав сумний досвід перебування у стаціонарах чи операцій, це знає. Тому люди почали об'єднуватися в лікарняні каси.

Хвороба недовіри

В Одесі українське лікарське товариство протягом 1999—2001 років проводило моніторингові дослідження на тему «Тіньова економіка у медицині», які показали, що населення витрачає на лікування грошей у 2,2 разу більше, ніж виділяє бюджет.

П`ять років тому в Одесі створили лікарняну касу.

У Києві така каса з`явилася недавно. За словами директора Першої Київської муніципальної лікарняної каси Володимира Погорілого, надто важко впроваджувати в життя цей вид медичних послуг. З одного боку, на нього є попит. З другого, є й недовіра людей. Ця недовіра як інстинкт самозберігання. Громадяни побоюються, що нова організація обернеться для них черговим МММ.

Гірше нікому не буде

Київська лікарняна каса працює з організаціями та підприємствами. Проте це не означає, що вона відмовляє у наданні медичних послуг поодиноким громадянам. Мінімальний внесок у касу з фізичної особи — десять гривень на місяць, з підприємства — п`ятнадцять за одного працівника. Натомість **членові каси гарантується (якщо виникне така потреба) десять днів перебування у стаціонарі за рахунок установи (у середньому це коштує 1000 — 1700 грн.).**

До речі, пацієнт має постійне інформаційне супроводження. У свою чергу, лікарняна каса стежить, до якої медичної установи потрапив хворий і миттєво підключається до його обслуговування. Якщо «швидка» госпіталізувала людину в той стаціонар, з яким каса не має угоди, то згідно зі своїми зобов`язаннями ПКМЛК забезпечує хворого ліками. Перевага надається вітчизняним препаратам, але, якщо виникає потреба, закуповують й ліки іноземного виробництва.

Мал. Віктора ПОПОВА.

— Конституцію ніхто не скасовував. Медицина має бути безоплатною. Але вона фінансується не на належному рівні. Ось наше об`єднання громадян добровільно її дофінансовує, — пояснює філософію діяльності очолюваної ним організації Володимир Погорілий.

Крім того, за словами директора, каса стимулює професійну роботу лікарів. Цього не роблять страхові компанії.

Проте аж ніяк не всі медичні заклади йдуть на контакт з лікарняною касою. Деяким невигідно працювати так. Та й навіщо? Коли можна отримати з пацієнта стільки, скільки скажеш. А хворі зазвичай не торгуються, коли йдеться про загрозу життю...

У договорі лікарняної каси є пункт про контроль якості медичних послуг, що надаються її членам. Зрозуміло, хто захоче мати зайвого контролера, тим паче що він не належить системі охорони здоров`я.

Ольга ВІТЕР.

СТРАХОВИЙ ДОСВІД

П'ять гривень на рахунок лікарняного

З ініціативи колективу Ужгородської центральної міської клінічної лікарні в обласному центрі Закарпаття засновано «Лікарняну касу». Діятиме вона за принципом медичного страхування — кожен бажаючий щомісяця вноситиме до спільного фонду певну суму грошей (як правило, один відсоток від заробітної плати, що в середньому становить 2—5 гривень) , а у разі захворювання матиме змогу отримати лікарські препарати безплатно і пройти повноцінний курс лікування.

Членами «Лікарняної каси» вже стало понад 1300 людей, а сума спільного фонду становить близько 8 тисяч гривень. Найближчим часом угоду про страхування з ЦМКЛ укладе ЗАТ «Ужгородська швейна фабрика». Членами каси можуть стати й окремі особи.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Ужгород.

Благодійна допомога хірургії

З 1 лютого дирекція Калуського територіального медичного об'єднання запровадила благодійні внески на оплату операцій. Безплатними залишаються лише послуги невідкладної медичної допомоги. Вже розроблено і прейскурант. Зокрема, за анестезію, залежно від складності оперативного втручання, доведеться заплатити від 23 до 63 грн. До цієї суми варто додати ще від 32 до 68 грн. за матеріальне забезпечення операції. Зараз медичні менеджери розробляють калькуляцію лікування різних захворювань. Вже у квітні, як зауважує головний лікар Калуського територіального медичного об'єднання Євген Процюк, з'явиться і благодійна плата за повний курс лікування усіх видів захворювання.

До речі, сплата благодійних внесків у медичних закладах Калущини запроваджена ще в 2001 році. Так, перебування у стаціонарі ТМО коштувало 15 грн., а в дитячій лікарні — 5 грн.

Наталя АНДРУСЕЧКО.

Івано-Франківська область.

ОФІЦІЙНО

Постанова Верховної Ради України

Про створення та оснащення в Україні Центру кардіохірургії немовлят

В Україні однією з невирішених проблем в медицині є допомога дітям із вродженими вадами серця. Щороку в Україні народжується більше 5 тисяч дітей із вродженими вадами серця, приблизно половина з них вмирає на першому році життя через відсутність невідкладної кардіохірургічної допомоги.

Президентом України та Кабінетом Міністрів України були визначені заходи, що мали на меті забезпечити державну підтримку кардіохірургічної допомоги дітям раннього віку (Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2000 року № 1752 «Про затвердження комплексних заходів розвитку дитячої кардіохірургічної служби»).

У Державному бюджеті України протягом чотирьох останніх років передбачалося виділення коштів у загальному обсязі 51 млн. гривень на оснащення Центру кардіохірургії немовлят Інституту серцево-судинної хірургії Академії медичних наук України (далі — Центр).

Проте всі вищезазначені заходи для створення та оснащення Центру до сьогоднішнього дня не виконані, що ставить під загрозу життя багатьох новонароджених та взагалі розвиток цілого напряму сучасної медицини.

Не дали позитивних результатів і направлені до Кабінету Міністрів України запити народних депутатів України від 24 жовтня 2002 року № 11/10-156 та від 11 грудня 2002 року № 11-10/294 про створення та оснащення в Україні Центру кардіохірургії немовлят, стурбованих відсутністю дієвих кроків щодо організаційного та фінансового забезпечення створення і оснащення Центру.

Зважаючи на викладене, Верховна Рада України **постановляє:**

Кабінету Міністрів України та Академії медичних наук України відповідно у 30-денний термін:

вирішити питання щодо утворення Центру як окремої юридичної особи на базі Інституту серцево-судинної хірургії Академії медичних наук України з підпорядкуванням його Міністерству охорони здоров'я України та покладенням на Центр функцій профільного закладу охорони здоров'я, а також щодо створення мережі кардіохірургічної допомоги дітям раннього віку;

забезпечити виконання Розпорядження Кабінету Міністрів України № 409 від 13 вересня 2001 року «Про передачу будівлі № 13 військового містечка № 36 у м. Києві Академії медичних наук» та направити в першому кварталі 2003 року передбачені у Законі України «Про Державний бюджет України на 2003 рік» на реконструкцію Центру кошти у розмірі 5 млн. гривень;

внести до Верховної Ради України подання щодо надання згоди під гарантії Кабінету Міністрів України на отримання кредиту в сумі 9,5 млн. євро для забезпечення Центру медичним обладнанням та устаткуванням, як передбачено угодою про створення та оснащення в Україні Центру серцевої хірургії немовлят від 9 липня 1999 року між Академією медичних наук України та фірмою «Сіменс АТ».

Голова Верховної Ради України В. ЛИТВИН.

м. Київ, 6 березня 2003 року. № 631-IV.

ПРОФОГЛЯД

Лікування під контролем

Севастопіль оголосив війну туберкульозу. У місті проходить місячник боротьби з цим недугом. Протягом останніх десяти років захворювання на цю небезпечну недугу збільшилося у 2,5 разу, а смертність від неї — утричі. Щороку в протитуберкульозному диспансері реєструють понад 200 осіб з нововиявленою хворобою. Особливо непокоять медиків хворі на туберкульоз із числа бомжів, алкоголіків, наркоманів, які частогусто не хочуть лікуватися і становлять загрозу для оточення. Передусім на них розраховано спеціальну програму амбулаторного контрольованого лікування. **Люди, що вперше захворіли на туберкульоз, протягом кількох місяців разом із вживанням ліків отримуватимуть у тубдиспансері також натуральну допомогу у вигляді продуктових наборів.** Адже добре харчування для хворого на туберкульоз — одна зі складових лікування.

Світлана КАЛИНОВСЬКА.

Севастополь.

Серце прижилося

Як ми вже повідомляли, у Запоріжжі бригада кардіохірургів на чолі з професором Олександром Никоненком успішно виконала операцію з трансплантації серця. Володимир Масалов, якому пересаджено серце, почувається нормально. Нині він перебуває в загальній палаті відділення трансплантації. Лише через епідемію грипу відкладалося його переведення з реанімації до звичайної палати. Незабаром для проходження реабілітаційного періоду Володимира Івановича переведуть до санаторію «Великий Луг», куди зазвичай направляють хворих, яким зроблено таку операцію.

Олександр АБЛІЦОВ.

Запоріжжя.

ФОТОФАКТ

Активісти фундації «Громадський рух «Українці проти туберкульозу» провели акцію у Вишгороді Київської області. Дізнавшись, що в місцевій гімназії «Інтелект» було виявлено два випадки туберкульозу в учнів, вони організували медичний «десант» до районного центру. Лікарі обстежили дітей, які входять до так званої «групи ризику», надали необхідні кваліфіковані рекомендації місцевим медикам.

На знімку: кандидат медичних наук, дитячий фтизіатр обласного тубдиспансеру Ольга Донець проводить обстеження.

Фото Володимира САМОХОЦЬКОГО (Укрінформ).

СЕЗОННІ НЕДУГИ

Нагодуйте кістки кальцієм

Нарешті весна, а настрій поганенький. Та й чому тут радіти, якщо нігті ламаються, зуби болять, та ще і спина турбує... А як хочеться бути чарівною та привабливою.

Організм ослаблений і вимагає особливої уваги. Лікарі рекомендують оголосити війну не тільки авітамінозу, а і кальцієвому дефіцитові.

Проведені клінічні дослідження засвідчили, що дефіцит цього елемента є і у дорослих, і в дітей. За даними Українського науково-медичного центру проблем остеопорозу, у жінок після 50 років цей дефіцит становить 55 відсотків від норми, *а наші діти одержують від 400 до 550 мг кальцію на добу за потреби 1200 мг.* Як бачимо, кальцію катастрофічно бракує в раціоні харчування і його варто поповнювати за рахунок медичних препаратів.

У боротьбі з кальцієвим дефіцитом фахівці рекомендують ліки, що містять не тільки кальцій, а й вітамін D3 і корисні для кісток мікроелементи. Вітамін D3 і цинк допомагають кальцію засвоїтися, мідь робить кістки пружними, марганець формує хрящі й суглоби, а бор забезпечує рівномірне засвоєння необхідних кісткам речовин. Як правило, такі препарати не мають обмежень з тривалості прийому. Проте все ж треба порадитися з лікарем.

Анастасія ІВАНКО.

Заручники общаги

ЗА ЛИСТОМ

76 сімей, переважно з дітьми, змушені мешкати у вкрай занедбаному будинку на пташиних правах.

День тут розпочинається завжди однаково — з черг до спільних, розташованих у кінці коридорів кожного з п'яти поверхів туалетів. Ці «місця громадського користування» з однією чи двома, даруйте за натуралізм, дірками в кострубатій бетонній підлозі мають не тільки надто малу, з огляду на заселеність кожного поверху більш як трьома десятками осіб різних статей і віку, пропускну спроможність, а й деякі інші «достоїнства», такі, скажімо, як «вулична» температура повітря.

Далі матері, дружини, бабусі готують на спільних кухнях, яких тут по дві на поверх, сніданки для своїх родин. Якщо не вимкнули струм, що нерідко трапляється, то на електроплитах, а якщо вимкнули — на примусах і керогазах. Тоді не тільки на кухнях, а й у коридорах, кімнатах стільки чаду, що багато хто хапається від болю за голову. Тим, хто мешкає на останньому, п'ятому, поверсі, додають клопоту дощ та сніг, що тане, — через попсовану покрівлю вода струменить крізь стелю, стікає по стінах. Втім, нерідко вона сягає й нижчих поверхів, уже через підлогу п'ятого. Висихають стеля і стіни довго чи й зовсім не висихають, адже деякі стояки в будинку забилися, вийшли з ладу — тепло надходить або надто малими порціями, або й не надходить. Окремі кімнати більш-менш умебльовані, облаштовані, а решта — наче їх мешканці тут тимчасово, ось-ось мають кудись перебиратися.

— Хотілося б створити затишок, — зізналася одна з молодиць, — та ми тут на пташиних правах. А що, як витратишся, а завтра тобі скажуть: «Киш звідси!»?

— Уже декому кажуть, — уточнила жінка дещо старшого віку, — щоб поселити зговірливіших...

Так, мешканці гуртожитку по вулиці Академіка Заболотного, 17, зажили слави незговірливих, таких, що, за висловлюванням одного з чиновників Суворовської райадміністрації, «каламутять воду». А як не каламутити, коли далі терпіти несила? Й оті умови, і повне безправ'я.

...Гуртожиток колись спорудив завод «Реом» як житло для холостяків. Та більшість холостяків зазвичай з часом обзаводиться сім'ями. Так сталося і тут. У доперебудовні часи особливої уваги на це не звертали, мало того, навіть ставили ті сім'ї у чергу на отримання окремого повноцінного житла. Та надії на переселення у власні квартири обірвалися раптово і безповоротно. Залишився лиш отой гуртожиток, общага, як його тут ще називають. Але й у цьому житлі його мешканці почуваються незатишно і у прямому сенсі цього слова, і з огляду на правову непевність, що ось уже кілька років б'ють на сполох, стукають у різні чиновницькі двері, прагнучи якось змінити своє становище. А воно, з опису в колективному листі до редакції «ГУ», з численних доданих до того листа документів, із побаченого і з'ясованого, нарешті, кореспондентом газети безпосередньо на місці, вимальовується доволі сумним, тривожним, непевним

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

і, як на сьогодні, навіть безвихідним. Бо крайнього, хто таки вникнув би в ситуацію, допоміг із неї вийти, бідолашні люди знайти ніяк не можуть.

Майже всі дорослі мешканці общаги, а це 92 особи (дітей тут, зазначимо, 63) — робітники і службовці «Реому». Дехто в результаті скорочень штату підприємства вже потрапив до розряду колишніх, дехто працює і досі. Стаж роботи в кожного різний, однак менше десяти років ні в кого немає. Чимало й таких, хто віддав підприємству 20—30 років життя. Усім їм свого часу було надано житло й прописку в гуртожитку, вручено ордери на вселення. Пізніш, правда, комендант гуртожитку зібрав ті ордери начебто для якихось бюрократичних процедур, та так і не повернув. А в 1996 році виробниче об'єднання «Реом» реорганізувалося у ВАТ під такою самою назвою, однак гуртожиток по вулиці Академіка Заболотного і до статутного фонду товариства, і до переліку об'єктів, що підлягають приватизації, не внесли, він начебто залишається державною власністю, що перебуває, проте, на балансі... видозміненого «Реому». ВАТ, не будучи власником будинку, передає його «в оперативне обслуговування» новоствореному товариству з обмеженою відповідальністю «Реомжитлосервіс».

Обмежена відповідальність — річ, відомо, дуже хитра і підступна. З одного боку, «Реомжитлосервіс» в особі його директора С. Сурменяна вимагає від людей укласти з ним угоди на обслуговування житла, регулярно збирає платню (до того ж без розрахункових книжок і без видачі чеків касових апаратів) за те житло, і за справжні й міражні послуги, подає до судів позови на тих, хто заборгував, і суди ті позови зазвичай задовольняють. А з другого — товариство з обмеженою відповідальністю і не думає піклуватися про занедбану житлову споруду, одержані кошти витрачає на свій розсуд за густою млою туману, й оскільки «...гуртожиток є власністю держави, ні ВАТ «Реом», ні ТОВ «Реомжитлосервіс» не мають права видавати ордери на вселення» (процитовані рядки однієї з відповідей, що її дав мешканцям гуртожитку голова правління ВАТ «Реом» Володимир Гончаренко).

Ви щось уторопали з приводу правового статусу і самого гуртожитку як об'єкта власності, і людей, які в ньому мешкають? Я, чесно кажучи, аж ніяк не все. Не можуть зрозуміти, чиї насправді кімнати в гуртожитку й уся ота будівля, і мешканці общаги. Тому й прагнуть розігнати туман. Для чого пропонують: надати гуртожитку статус сімейного, яким він фактично давно вже є; передати його до комунальної власності Одеської міськради; видати мешканцям гуртожитку ордери на кімнати, в яких вони мешкають, та розрахункові книжки на оплату житла, комунальних послуг і електроенергії; не допустити приватизації об'єкту отим «житлосервісом» (а така акція, за деякими даними, готується).

Здавалося б, усе чітко і ясно. Та не для всіх. Куди вже тільки не зверталися мешканці гуртожитку, щоби домогтися реалізації своїх пропозицій, а все залишається, як і було. Тільки мерові Одеси Руслану Боделану відправили кілька колективних послань. А ще — уже згаданому В. Гончаренку, Суворовській райадміністрації, прокурорам району і міста, навіть Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини... В одних відповідях сказано, що порушені проблеми не в компетенції органу, до якого громадяни звернулися, в других — розтлумачують закони та інструкцію «цінні посади». Як ось, для прикладу, в документі, підписаному в. о. голови Суворовської райадміністрації Іваном Громовим (нині він —заступник голови тієї самої райадміністрації):

«... Для передачі вказаного будинку до комунальної власності міста насамперед необхідно змінити статус цього будинку, для чого:

а) одержати висновок НДІ «Укрпроектреконструкція» щодо можливості переведення гуртожитку в житловий будинок;

б) виконати проект реконструкції, враховуючи рекомендації НДІ, погодивши його з відповідними службами;

в) виконати будівельні роботи, передбачені проектом, і здати будинок після реконструкції за актом державній комісії».

Формально, як не писав колись один із класиків і практиків наукового комунізму, тут усе правильно, а по суті — знущання. Бо хто всю оту видану І. Громовим програму виконає? В. Гончаренко? Так він умив руки, передавши гуртожиток «в оперативне безстрокове обслуговування» ТОВ «Реомжитлосервіс». С. Сурменян? Облиште, невже він рубатиме гілку, на якій сидить, себто позбавить себе джерела доходів за ефемерні послуги? Самі мешканці гуртожитку? Але вони, по-перше, для отого НДІ — «ніхто», адже жодних прав ні на замовлення проектів, ні на ремонти не мають; по-друге — де їм узяти на все оте кошти? Коли одні не мають роботи, бо потрапили під скорочення на тому самому «Реомі», другим і на злиденне життя не вистачає, треті — вже пенсіонери.

Одне слово, замкнене коло. Як його розірвати? Невже немає в місті правомочної інстанції, яка примусила б керівництво «Реому» з його житлосервісом дати лад гуртожиткові, кинутому напризволяще, а також подбала б про те, щоб реалізувати, попри все, слушні пропозиції мешканців гуртожитку? Які, нагадаємо, все-таки проживають у державному будинку.

Хоч би як там відбувалися відписками міськвиконком з його управліннями і райадміністраціями, та все сходиться на них. І справді: є міська територіальна громада, яка обрала для управління своїми справами, розв'язання проблем, що постають, міську раду й міського голову, ті створили міськвиконком з його численними структурами. Повноправними членами територіальної громади є й оті 155 мешканців гуртожитку по вулиці Академіка Заболотного, 17. І вони вправі очікувати, вимагати від чиновників, яких, по суті, найняли, щоб ті допомогли їм вибратися з глухого кута. А вже яким чином те зробити — самотужки чи через правоохоронні, судові органи, — то вже справа самих чиновників.

— Якби ми мали хоча б ордери на кімнати, які займаємо, якби прийняли наше житло до міської «комуналки», — казали люди, що зійшлися на імпровізовані збори-зустріч з кореспондентом, — то і діяли б зовсім інакше. Хтось таки власну копійчину знайшов би, а хтось і в борги вліз би, щоб зробити свій внесок в оновлення нашого житла. Та тільки нікому ми, з усього видно, не потрібні...

Невже так і є? То кому тоді Конституція наша гарантує право на житло? І для чого обираємо владу?

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

Подорож до країни вина

Наша юность уходит, подобно весне,
И прибежище только в пурпурном вине,
Только в нем — и не даром! — увидел мудрец
Вечной истины кладезь для смертных сердец.

Двадцять п'ять віків земля стародавнього Херсонеса є колискою виноградарства й виноробства. Античні традиції дбайливо зберігають і продовжують винороби Інкермана. Не випадково Інкерманський завод марочних вин за рішенням Міжнародної організації винограду й вина (МОВВ, Париж) визнано одним з кращих виноробних підприємств світу.

Після другої світової війни зруйнований Севастополь відбудовували заново, використовуючи як будівельний матеріал інкерманський білий камінь. Хвалити Бога, добувати пиляний вапняк вирішили закритим способом —це хоч і дорожче, зате ландшафт зберегли. А згодом гірські виробки було використано для створення заводу з витримки марочних вин. Втім, він в Інкермані існував і до війни, але в іншому місці і спеціалізувався на випуску шампанських вин. У його штольнях виробляли боєприпаси, в них було розміщено шпиталь для поранених під час оборони. Там захисники Севастополя ховалися від бомбувань, тамуючи спрагу шампанським, на ньому варили каші для поранених і ним промивали рани. Зруйнований завод не відбудовували. А урядове рішення про будівництво нового заводу було втілене в життя лише 1961 року.

Недавно ІЗМВ відзначив своє сорокаріччя. Як і належить, на нього з'їхалися імениті гості, було запрошено навіть ветеранів виробництва. Директор заводу Анатолій Філіпов на цій посаді — без малого тридцять років, а на заводі — від дня його заснування. Анатолій Матвійович серйозно захоплювався наукою, займався дослідженням біохімії фенольних сполук винограду й вина. Навіть кандидатську дисертацію на цю тему захистив, але у велику науку не пішов.

Директор заводу Анатолій Філіпов.

Час показав, що, обравши виробництво, він не помилився. Сьогодні очолюваний ним завод виробляє за класичною французькою технологією 35 найменувань виноградних вин. Марочні сухі вина Інкерманського заводу — це національна гордість України. Вони відзначені десятьма кубками Гран-прі, на поважних міжнародних конкурсах інкерманські вина здобули загалом 85 золотих, 35 срібних і шість бронзових медалей.

Витримка — благородна риса

Не кожен знає, що натуральні марочні вина готують із певного сорту винограду, певної місцевості вирощування. На їх виготовлення йдуть найкращі фракції виноградного соку: сок-самоплив і сок першого вичавлення. І якщо ординарні (молоді) вина продають відразу після виготовлення, то марочні проходять витримку в дубовій тарі, визрівають протягом кількох років, отже, «швидких» грошей від їх реалізації не одержиш. Тому й ціниться марочне вино набагато дорожче.

70 відсотків продукції Інкерманського заводу становлять саме сухі марочні вина. Але є в його асортименті класичні міцні й десертні. Це прославлені солодкі вина, марочні портвейни, створені в Криму наприкінці XIX століття за ініціативою видатного винороба Лева Сергійовича Голіцина. Продукція ІЗМВ завжди має попит, галузь прибуткова, тому бюджет Балаклавського району Севастополя, на території якого розташований Інкерман, постійно поповнюється за рахунок податкових відрахувань заводу. На початку березня цього року завод одержав відразу два сертифікати якості: «Укрсепро» в національній системі сертифікації і сертифікат на відповідність міжнародному стандарту ISO 9001. Останній свідчить про те, що на заводі ретельно налагоджена технологія виробництва, а продукція, що випускається, відповідає світовим стандартам. Нині ведуться переговори про поставки інкерманського вина до США, Німеччини, Швейцарії, Індії та інших країн.

З продукцією Інкерманського заводу марочних вин ознайомлюється міністр закордонних справ Росії І. Іванов під час відвідання заводу в серпні 2002 року.

Побувавши на заводі, я була вражена його особливою аурою. Кожен фахівець, з яким мені доводилося говорити, з неприхованою гордістю і знанням справи розповідав про свій колектив, про чудову продукцію, яку випускає підприємство. Таке враження, що кожний працівник має спеціальну освіту.

— Ну не кожний, а добра половина — це дипломовані винороби, — каже А. Філіпов, — багато навчається заочно.

Не можна залишати поза увагою і той факт, що дві третини працюючих — це ветерани виробництва, які трудяться тут п'ятнадцять і більше років. Штат на заводі — 203 особи. Плинності кадрів немає. Середня зарплата — 546 гривень на місяць.

Роль директора у становленні, розвитку, модернізації заводу, його досягненнях очевидна. Спілка виноробів Криму нагородила А. Філіпова Дипломом пошани «За видатний внесок і багаторічну плідну роботу з розвитку виноробства» і медаллю Л. С. Голіцина за № 1. Саме князь Голіцин наприкінці XIX сторіччя заклав перший підвал Удільного відомства в Массандрі. Виноградно-виноробна галузь Севастополя була складовою частиною знаменитої «Массандри». А тепер Інкерманському заводу марочних вин у нашій державі немає рівних за масштабами витримки й унікальності асортименту благородних вин.

Підземне царство Діоніса

Красуются бочки
в прохладном подвале,
А в них отдыхает
с дороги вино,
Чтоб капли веселья
прозрачными стали
И мутность печали села на дно.

У підземних палацах бога вина Діоніса, на глибині від 5 до 30 метрів, у величезних дубових бочках (бутах), місткістю 1—2 тисячі декалітрів визрівають вина на будь-який смак і колір. Лише в цеху сухих вин — а це найскладніше виробництво — п'ять галерей, в яких розміщено 330 бутів. Тут і взимку, і влітку температура від 12 до 14 градусів. Постійний мікроклімат — необхідна умова для витримки сухого вина. Тут ідеальна чистота, проте стіни побілені лише на висоту стояння бутів, а вище і на стелі —підвальна плісня кладоспоріум, яка сприяє створенню сприятливого мікроклімату в підвалах. Винороби кажуть, що працювати з сухим вином — все одно, що писати картину олією. Вино вони вважають живою істотою, що потребує бережливого і ретельного догляду.

До 10-річчя незалежності України фахівці підприємства розробили й освоїли виробництво десяти нових марок вина: «Перлина Інкермана», «Севастополь», «Рубін Херсонеса», «Трамінер Чорноморський», «Мускат Осипенко», «Мускат Алькадар», «Древній Херсонес», серію «Інкерман». До 2500-річного ювілею Балаклави тут напевно з'явиться ще щось нове — інкерманці вміють здивувати. А на свято з'їдуться гості не тільки з України і країн СНД, багато європейських держав надішлють свої делегації на ювілей сивої Балаклави. Відвідування пам'ятних місць Інкермана ввійде до програми приймання гостей.

У дубових бочках (бутах) витримуються і визрівають кращі сухі марочні вина.

Проте було б неправильно думати, що Інкерманський завод і його продукція доступні лише для сильних світу цього. Відвідування його підвалів внесено окремим рядком до переліку багатьох туристичних маршрутів. Кожний охочий може потрапити сюди на екскурсію, продегустувати різні вина й купити пару пляшок напою. До того ж поряд з прохідною відкрито фірмовий магазин, де за ціною виробника, не боячись підробок, можна купити будь-яке вино, що визріває в підземних палацах Діоніса.

— Коли люди бачать усю цю могутність і красу, коли чують красиві легенди й вірші про вино, коли доторкаються до таїни народження божественного напою, то геть забувають про нудну горілку, — каже інженер-технолог підприємства Людмила Олександрівна Герасименко, що стала моїм екскурсоводом. — Своє головне завдання ми бачимо у просвітницькій роботі, підвищенні рівня культури споживання вина.

Хоч один раз побувавши тут, ви навряд чи підете купувати інше вино. Втім, треба сказати, що в Криму «Массандра» й «Коктебель», колеги інкерманців, випускають теж чудові вина. В Україні є ще кілька заводів, що виробляють добрі вина. Проте кримські, це вже загальновизнано, — найкращі.

Подивіться на карту України, бачите півострів Крим? Він схожий на гроно винограду, оточене водами Чорного моря. Хіба це не символічно?

Світлана КАЛИНОВСЬКА.

Севастополь—Інкерман.

ТЕНДЕНЦІЇ

Керівна лихоманка

На одному з провідних хімічних підприємств України щойно змінили і назву «Хімволокно-Амтел» на «Чернігівське Хімволокно», і керівництво.

Додамо, що змінили керівництво втретє за останній час. Збори акціонерів у січні цього року змістили з посади голови правління Валерія Купцова, який очолив колектив у лютому 2002 р., і обрали нового керівника — 56-річного Олександра Рум'янцева, який недавно приїхав у місто і за три місяці до того обійняв посаду першого заступника голови правління. Нещодавно відбулися ще збори акціонерів. Новим керівником «Чернігівського Хімволокна» став 34-річний Микола Михалевич, який також був першим заступником свого попередника. Кадрова лихоманка, схоже, на цьому не припиниться, бо одна з київських компаній уже планує викупити контрольний пакет акцій провідного в Україні виробника кордної тканини для виробництва шин.

На жаль, брак оборотних коштів, застаріле обладнання, втрачені ринки збуту негативно позначаються на роботі донедавна одного з найбільших бюджетонаповнювальних підприємств обласного центру. Проте акції купують, відбувається їх перерозподіл — отже, це комусь вигідно.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігів.

Інкерманському заводу марочних вин у нашій державі немає рівних за масштабами витримки й унікальності асортименту благородних вин

Від «котячого» до «тигрового ока», або Час збирати каміння

ЦЕ ЦІКАВО

Відкриття студентами Дніпропетровської гірничої академії нефелінового «котячого ока» — подія, яка знаменна з багатьох міркувань. Такого каменю досі ніде в світі не знаходили. Маючи в природі темно-зелені і темно-коричневі відтінки, після обробки він несподівано переливається смолисто-чорним і чистим кольором слонової кістки. Немов за помахом чарівної палички справді стає схожим на око кота, коштовним, отже, цікавим для ювелірів. Ось це і означає, стверджує доктор геологічних наук, професор і директор гемологічного центру Петро Баранов, що Україна мусить загалом зробити сьогодні для себе неабияке відкриття: рідкісне каміння в її надрах — теж неймовірне багатство, яким давно час користуватися і розпоряджатися. А для цього варто, продовжує Петро Миколайович, якомога швидше здійснити бодай перепис-облік усіх тих кам'яних покладів, котрі давно відомі і занесені в реєстри, але не більше.

Хоча краще, звичайно, і розвідувати та вивчати нові, чого в останнє десятиліття ніхто у нас, на жаль, не робить. Адже як удалося відкрити «котяче око»? Це була перша за роки незалежності студентська практика на родовищах мінералів, які нічим наче й не відрізняються від звичних нефелінів. Тих, що вважалися непривабливими і придатними якщо не винятково як будівельні матеріали, то ще для застосування у склодувній промисловості, і все. А от з'ясувалося, що це зовсім не так.

Що у нас справді вистачає дорогоцінних каменів-самоцвітів, здатних чарувати і вражати, дарувати естетичну насолоду та радість, особисто я переконався давно. Років двадцять тому у Кривому Розі потрапив якось до геологічної зали тодішнього міського Будинку науки і техніки. Боже, чого там лише не побачив! Уперше оглядав кількасот різних за кольорами, відтінками і малюнками каменів та мінералів і не йняв віри, що всіх їх знайдено тут, у покладах залізних руд. Чого варті були зразки димчастого кварцу! Камені неначе не земного, а космічного походження — з інших планет. Їх навіть і називали місячними. Або хай зовсім і земні рожеві граніти, та досі не відомі мені амфіболіти, запаси яких, виявляється, в басейні є чималі, однак і вони схожі на диво, створене загадковою природою. Ще показали геть неповторний мінерал, який виблискував і мінився, здавалося, всіма мислимими і немислимими кольорами — «тигрове око», як його величають ювеліри всього світу.

«Тигрове око», пояснили тоді мені, воістину належить до рідкісних, бо знаходять його лише в Південній Африці та Індії. Але це, що виставлене тут, з гордістю докинули, знайдено в керні геологорозвідників, котрі обстежували підземні залізорудні поля Кривбасу. То в такому разі, думаю тепер я, «котяче око» дніпропетровських студентів й поготів не складе собі ціни, якщо його більше ніде не знаходили...

А тоді у криворізькій геологічній залі я багато цікавого дізнався про коштовні камені. Один з рідкісних на планеті мінералів, що також трапляється в тутешніх надрах, — гематит-кровавик. Зовні він і схожий на згусток запеченої крові. А відомий ще з часів Київської Русі. Одна справа, що густочервоний кольором, інша — що коли його прикласти до свіжої рани, він зупиняє кровотечу. І, мабуть, не випадково наука, що вивчає коштовні мінерали та камені, зветься гемологією. Вловлюєте співзвучність з такими термінами, як гемоглобін, гемолімфа чи й гематологія? А в давньогрецькій мові не випадково й гем — то кров, а гемма — дорогоцінний камінь. Каміння наші предки вважали кров'ю землі.

І криворізька легенда про неймовірно вродливу дівчину на ім'я Рудана цілком закономірна. Наче жило тут колись роботяще плем'я людей і його спіткало велике лихо — тривала посуха, яка нищила всю пашницю. Голод здавався неминучим. А в найбіднішої жінки підросла донька Рудана. Єдина надія матері Рудана була саме на вроданні, і в неї закохався найбагатший юнак. От тепер і заживуть мати з дочкою... Та Рудана дізналася, що коли найгарніша дівчина племені зійде на крутий берег Саксагані, в неї поцілять громи і блискавки, зате проллється дощ. Рудана не вагалася ні хвилини. І справді вдарив грім та почалася злива. А земля на горі раптом розступилася і назавжди поглинула сміливу красуню. Закам'янівши, її кров, кажуть, і стала червоною залізною рудою...

Красива легенда, і тільки? Як сказати. Людство почало своє земне існування та сходження до сучасних висот з того, що взяло до рук камінь. Він був першим знаряддям, вчив працювати, забезпечувати себе і боронити, добувати вогонь і тепло, мислити та винаходити наступні знаряддя. Але камінним віком не скінчилося для людей використання твердих мінералів. Якщо хтось думає, наче неповторні коштовні камені служили лише окрасою для жінок, зброї, коней та помешкань, той дуже помиляється. Камені таїли в собі багато загадок, прикмет і вірувань, були талісманами й оберегами, символами, виразниками і гарантами долі. Як і носіями магічних властивостей, підвладних чаклунам. Нарешті, й джерелами довершеної і вічної краси, якої прагнули всі покоління й цивілізації. Не перелічити легенд, пісень, казок та повір'їв, пов'язаних з каменями. Камінною пробою, наріжним каменем точніше, люди перевіряли себе. Одні закликали кидати каміння в них, якщо вони недобрі чи несправедливі, другі — не кидати каменів у таких, як самі, якщо хочуть лишатися людьми. А хто тримав камінь за пазухою, того зневажали. І якщо хтось в гарячці волів каменя на камені не залишити, то більшість прагла іншої впертості для своєї вдачі, згадуючи, що крапля за краплею і камінь довбає та руйнує. Чи не це мав на увазі і наш Каменяр Іван Франко? Адже хоч скільки перечіпалося людство, набиваючи гулі, об камінь спотикання, воно весь час без утоми і спину шукало філософський камінь істини. І коли кажуть, що й камені заволають, якщо уривається терпець або коїться зло і через край хлюпають обурення та емоції, то це так. І камінний гість, чи кам'яний господар — пригадайте лишень нашу Лесю Українку, — страшні тільки тому, що людству випадає постійно боротися зі злими силами та кривдою за добро і правду. А ніхто й ніщо більше від давніх наскельних написів та малюнків, кам'яних скульптур та споруд, котрі збереглися до нинішніх часів, не розповів нам про те, як люди прожили кілька тисячоліть на матінці-планеті.

Як і сьогодні не хтось, а ми з вами можемо жити, теж промовляє і підказує каміння. У згаданій криворізькій експозиції, нагадує мені той-таки професор гемології Петро Баранов, я не міг не бачити і не запам'ятати найбагатшої колекції «Залізисті кварцити». Це ніби і є звичайна та «рядова» залізна руда, яку донедавна навіть обминали і залишали в надрах гірники басейну. Бо кварцити бідні на вміст металу. Хоча на вигляд вони надто візерунчасті, з прожилками найрозмаїтіших кольорів. Так от, насправді візерунчасті кварцити — це криворізька яшма. Джеспіліт, як її називають англійською мовою. Але чи знаєте ви, що яшма надзвичайно цінується ювелірами всього світу, а криворізька — ще й набагато ювеліроспроможніша, скажимо, від уральської? І це правда. Петро Баранов вважає, що у Дніпропетровську чи Кривому Розі можна створювати «Джеспілітову кімнату», і вона нічим не поступатиметься знаменитим російським «Бурштиновій» та «Малахітовій». Утім, цією своєю ідеєю Петро Миколайович намагається спокусити з цілком практичних і перспективних міркувань. Він аніскільки не сумнівається, що криворізький джеспіліт, запаси якого — сірого, чорного і особливо червоного — майже невичерпні, має всі підстави стати національною гордістю і національним багатством, державною справою. Коштовний камінь з тутешньої яшми «Олександр Поль», що вже виготовлений, за світовими ринковими цінами коштує не менш як тисячу доларів. Отож досит налагодити пошук, відбір та обробку криворізького джеспіліту, щоб справді озолотитися. Є підозри, що в необробленому вигляді його вже тепер підпільно та нелегально за безцінь вивозять за кордон. Дуже жаль, якщо це так. Бо якщо наполегливість Олександра Поля колись обернулася відкриттям унікального Криворізького залізорудного басейну, то наполегливість Петра Баранова має сьогодні шанси обернутися відкриттям не менш унікального, джеспілітового. Якому за потужністю не буде рівних у світі.

І лише задля реалізації цих своїх «амбіційних» надій професор Петро Баранов заснував та очолив у Національній гірничій академії гемологічний центр. Він займається діагностикою дорогоцінних та напівдорогоцінних каменів і напрацюванням технологій їх художньої обробки та виготовлення ювелірних виробів і навіть виробів—витворів мистецтва. Печаток, кулонів, каменів для обручок і медальйонів, брошок, ваз і всіляких міні-панно, скриньок та настільних приладів, фігурок птахів та звірів тощо. Адже в Україні справді вистачає своїх мінералів та самоцвітів. От прокладали у Дніпропетровську метро, то «назбирали» на кілька колекцій. В багатьох інших місцях є гірський кришталь, берил і топаз, кварц і змійовик. Інша річ, і вельми сумна, що їх добутком досі як слід ніхто справді не займався і займатися не квапиться. А це в перспективі ймовірна окрема галузь вітчизняної економіки, яка воістину нестиме золоті яйця. Бо всі прикраси і коштовності з каменя ми традиційно завозили і продовжуємо завозити зовні, хоч власних маємо більше, ніж треба.

Тільки тепер з'явилися суто українські підручники «Прикладна гемологія», «Діагностика дорогоцінного каміння» та «Історія застосування дорогоцінного каміння». Як і цикл лекцій із спецкурсу «Художня обробка каменя». Неважко здогадатися, що автор усіх цих книг Петро Баранов. Нині він завершує роботу ще й над п'ятитомним атласом «Мінерали і самоцвіти України». Бо саме з ініціативи Петра Миколайовича у Дніпропетровській гірничій академії вперше за всю історію України почали готувати фахівців з гемології. Прикро, але цю достоту престижну й поширену у світі спеціальність у нас досі ще й не внесено до реєстру професій і тарифів їх оплати. А вже відбувся перший випуск перших українських гемологів. Це вони, перші випускники і перші наші фахівці з унікальної сфери людської діяльності, і відкрили, до речі, коштовний камінь «котяче око». То невже залишаться незатребувані рідною державою?

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

ГОЛОД-33

Як із пісні слова

Довгі роки здавалося, що голод 33-го року (це звалось по-радянськи «тимчасові труднощі з продовольством») витіснено з народної пам'яті не стільки навіть цензурою, скільки самозахисним інстинктом. Як ото чорта не згадують проти ночі — так і тут. А якщо й згадували те страхіття, то частіше казали не «голод», а просто «тридцять третій» — і всім було зрозуміло, про що йдеться. Але народна пам'ять — то щось особливе, там є все, воно не зникає, а кристалізується у звичній формі пісні чи старовинної думи. Одну таку думу редакція щойно одержала від киянки **Катерини Матвіївни ІГНАТУШІ (Бойко)**, родом з Трипілля. У 33-му їй було вісім літ. Подаємо цей текст без змін і виправлень.

Згадка про 1933 рік

Як згадаю все своє дитинство
Й той голодний 33-й рік,
як із голоду вмирали дід і дві сестрички,
Ця трагедія залишилась
На ввесь мій вік.
Як пограбила «мітла червона»
І скотину, й хліб, і барахло,
А нас четверо було маленьких,
Це серед зими якраз було,
Не було ні їжі, ні одежі,
Ходить в школу ні в чому було.
Але один рік є незабутнім,
Як Іван Микитович мене одів
(це директор був у нашій школі),
дав мені ботиночки й пальтишко,
таку радість він приніс в наш дім.
Знаю, як воли у воза запрягали,
А на воза скриню й ремесло,
А корову ззаду прив'язали,
Й повезли із двору все добро.
Умирать вони нас залишили,
Бо вже їсти нічого було.
Не було в кого чого просити,
Ні Омельченка, ні Кучми не було,
І ніхто не міг нас пожаліти,
Голодало майже все село.
Один батько поїв троїх малих діток,
Двоє старших чудом збереглись,
Взнали вже, що їхній батько робить,
І в приют, у Київ подались.
А у трударів усе забрали
І відправили на Соловки,
Діток їхніх голодом позаморяли,
Щоб ви знали, хто такі більшовики.
Я пережила це, хочу, щоб ви знали,
Що є справедливі ці рядки,
Попрошу на сесії всім прочитати,
Щоб почули це більшовики.
Як же можна про цей страх забути?
Як можна простити це катам?
Можуть не повірить, хто ще не родився,
Я кажу вам правду, що тоді робилось там.
Слава Богу, ми з сестрою не померли,
Бо весна вже стала процвітать,
Почали акацію ми їсти
Й на яворі, як птички, зерна собірать.
Батька й двох братів його у 38-му забрали,
В Биковні вони побили їх, а дітей малих
Знов залишили, знов страждати
За батьків своїх.
Хто ж за це буде відповідати?
За батьків і за їхнє добро?
Даже із Німеччини людям вертають,
Що у них зароблене було.
Ви пробачте за відвертість,
за таку розмову, бо не можна викинути,
Як із пісні слова.

Далі авторці не вистачило духу віршувати, й вона дописала прозою: «А отакий трудяжник, як мій дід був, що й свої поля обробляв, і попівське з половини, і спав на полі в жнива, а з голоду помер. А комуністам байдуже. Дід мій, Бойко Карпо Лаврович і сестрички менші за мене, Бойко Галя і Бойко Таня, померли, царство їм небесне!».

ФОТОФАКТ

Фото Олексія ШИБАНОВА (Укрінформ).

У дитячій студії художньої кераміки при столичному Центрі дитячої творчості «Мозаїка» разом із благополучними однолітками навчаються і «діти вулиць». І хоча більшість із них ані писати, ані читати не вміють, але про глину розкажуть майже як фахівці.

Батальйон, на вихід!

(Початок на 1-й стор.).

Телепрограму можна переключити, але від того наша реальна тривога не перейде у віртуальну площину. Мабуть, найгостріше ця тривога відчувалася на Львівському аеродромі Скнилів під час відльоту першої частини 19-го батальйону РХБ захисту (п'ять одиниць техніки й 35 військовиків відлетіли двома літаками Іл-76). Вибір солдатів свідомий, але все одно рідні й близькі дуже переживають за цей політ у невідомість.

Міністр оборони Володимир Шкідченко багато спілкувався з родичами військовослужбовців. Він відповів на всі запитання про бойову обстановку, деталі перебування. «Повірте мені, про цей батальйон ми не забудемо ні на хвилину», — сказав генерал армії. Незабаром він сам збирається побувати там.

Батальйон базуватиметься у Урафіжані, за десять кілометрів на південь від міста Мінаабдаллах. Телефони, по яких можна дізнатися про наших солдатів, котрі відлетіли до Кувейту:

у Львові — 8-0322-727517;
у Києві — 8-044-2440818.

Олександр КЛИМЕНКО.
Фото автора.

Леонід БУРЯК: «З гарячим серцем і холодною головою...»

У вівторок на базі київського «Динамо» в Конча-Заспі гостями національної збірної з футболу була преса. Зустріч була присвячена, як ви вже здогадалися, наступному матчу відбіркового циклу Євро-2004 Україна—Іспанія. Першою частиною «побачення» стала прес-конференція головного тренера національної команди ***Леоніда БУРЯКА****, у якій взяли участь також керівники руху «Граймо за Україну разом» і Молодіжного футбольного союзу, генеральний директор компанії—комерційного партнера ФФУ «Україна футбол інтернешнл»* ***Олег ШКРЬОБА.***

Слово взяв наставник збірної.

— Ви, сподіваюсь, розумієте, що футболісти, котрі прибули до табору збірної, перебувають у неоднаковому стані. Одні пригнічені поразкою, інші — в нормальному стані. Та сьогодні треба забути про клубні справи й готуватися до гри, бо маємо дуже серйозного суперника. Щоправда, не можу сказати, що ця команда цілковито збалансована, вона має проблеми. Я двічі виїздив на її матчі, мій асистент Олег Кузнецов побував на Мальорці і спостерігав за грою іспанців проти німців. Так, збірна Іспанії — дуже гарна команда, серйозна. Однак сьогодні немає суперників, з якими не можна грати.

Відрадно те, що наші гравці нарешті зуміли позбутися комплексу меншовартості, який тяжів над збірною України раніше. Ми нічим нікому не поступаємося. До речі, поєдинок в Ізмірі проти Туреччини показав, що у наших футболістів є майстерність, ентузіазм, віддача, мотивація — особливо важливі компоненти, котрі дають змогу розв'язувати поставлені завдання.

Скажу, що перед зустрічами з такими командами, як Німеччина, Іспанія, гравців не треба налаштовувати. Вони самі все чудово розуміють. Тим паче що ажіотаж навколо матчу, що спостерігається нині в Україні, передається й футболістам. Ми не знаємо, як зіграємо, але спробуємо вдома виграти. Якби за Іспанію давали п'ять очок, а за Вірменію — три, то й налаштовувалися б по-різному. Та за перемогу в будь-якій зустрічі нараховують однакову кількість очок. Тому до суботньої гри треба підійти з гарячим серцем і холодною головою. Сьогодні у футболі треба думати, нав'язувати суперникові свою тактику. Подивимося, що з того вийде, але ми дуже хочемо зіграти добре.

Після вступного монологу Леоніда Йосиповича журналісти поставили перше запитання не йому, а панові **ШКРЬОБІ: «Міська влада поставила на площі перед стадіоном паркан. Чи не спричинить це зрив матчу? Адже представники УЄФА можуть вирішити, що таке «архітектурне рішення» може стати причиною трагедії.**

— Справді, ситуація неприємна. Проблема є, але ми не празникуємо — надіслано всі належні листи до владних структур. Григорій Михайлович Суркіс з цього приводу розмовляв навіть із Прем'єр-міністром України Віктором Януковичем. Сподіваюся, все проходитиме, як належить, і свято для вболівальників відбудеться.

Потім до «гри» знову долучився Леонід Буряк.

— У попередніх відбіркових циклах збірна України не дуже вдало грала навесні (Білорусь, Уельс). Як гадаєте, у чому була головна проблема?

— Не хотів би говорити про Білорусь та Уельс. Адже можна пригадати й те, що було десятиріччя тому. Це генетика. Футболістам треба «вибігатися». ПФЛ пішла нам назустріч, і ми встигли провести три тури. Слід розуміти, в яких кліматичних умовах ми живемо. У нас половина гравців грає в нормальних чемпіонатах, починаючи з Шевченка і закінчуючи Онищенком. До речі, як засвідчило комп'ютерне тестування, ані за Сабо, ані за Лобановського наші гравці на такий високий рівень, як тепер, не виходили. Щоправда, це лише результати комп'ютерного обстеження. А загалом усі у відмінному стані. Головне — не помилитись у виборі тих, хто вийде на поле. Крім майстерності, потрібна ще й мотивація. Бажано, щоб це був єдиний колектив. Хотілося б, щоб були такі настрій і віддача, як у матчі проти Греції, Північної Ірландії, Туреччини, Вірменії. Тоді щоразу ще під час розминки я відчував, що хлопці не програють.

Хочу також сказати, що в нас нині дуже сильна середня лінія. Рік, два роки тому ми шукали класних півоборонців, тепер маємо їх десятеро. Усі вони для нас дуже цінні. З'явилася солідність, конкуренція. Це я кажу як колишній півоборонець. Такі футболісти можуть досягти мети.

— Чи обіцяно якісь додаткові матеріальні стимули гравцям за успіх у матчі з Іспанією з боку ФФУ?

— Сподіваюся, що так. Ми розмовлятимемо про це з президентом ФФУ. Хоча хотів би наголосити, що у нас чудові умови для підготовки й виступів: літаємо на сучасних літаках, мешкаємо у престижних готелях, нас одягають, взувають, чудово годують. Звичайно, розмова буде — адже це професіональні футболісти, вони мусять знати, за що грають.

— Апетит у вас і команди нормальний?

— У команди — так, а в мене... Я себе обмежую в їжі.

— Чи передбачено персональну опіку головної зірки іспанців — Рауля?

— Це залежатиме від того, у якому тепер функціональному стані Рауль. Адже у нас також є зірки — Шевченко, Ребров, Лужний. Знаю, що у збірній Іспанії з різних причин виникли кадрові проблеми. Тому зібрали лише 18 осіб.

— Леоніде Йосиповичу, Іспанія має перевагу з точки зору календаря. Останню гру вона грає з нами вдома. Чи не позначиться цей чинник на розподілі місць у групі?

— Мені гріх скаржитися на календар. Ми приймаємо Вірменію, далі головна гра Греція—Іспанія, потім греки мають ще дві дуже непрості зустрічі. Але, повторюю, гра з Іспанією — це гра за три очки, так само як і з рештою команд.

Потім усі юрбою висипали на футбольне поле, де могли поспілкуватися з гравцями.

Звичайно, тісне коло оточило **Андрія Шевченка**, який упевнено відповідав на запитання.

— У нашій країні через тривалі холоди є певні проблеми з полями. Навіть газон на НСК «Олімпійський» сьогодні далекий від найкращого стану. Кому це вигідно?

— Я ще не бачив поля, тож мені важко говорити про його якість. Маєте рацію, з огляду на примхи погоди воно, найімовірніше, буде не ідеальне. Однак слід сприймати його таким, яким воно є. Треба грати.

— Чи вважаєте наступний поєдинок вирішальним у нашій підгрупі?

— Ні, адже за перемогу над Іспанією дають стільки само очок, як і за виграш у команди Вірменії.

— Як можна переграти іспанців?

— Гадаю, лише завдяки командним діям.

Сергій Ребров, відчувався, скучив за спілкуванням з українськими репортерами.

— З яким настроєм прибули додому?

— З гарним. Додому повертатися завжди приємно. Особливо коли йдеться про збірну країни. Щодо суботнього матчу, то головне — добитися позитивного результату. І це незалежно від того, гратиму я чи ні. Якщо тренер вважатиме, що я не готовий, і мене не поставить, то я без жодних образ погоджуся з ним.

— Що змінилося у вашій грі після переїзду до Стамбула?

— Легко можу працювати всі 90 хвилин. Тепер маю певну ігрову практику — п'ять зустрічей за «Фенербахче». Втім, не думаю, що в мене й раніш були якісь проблеми.

— Коли ви прибули до Туреччини, уболівальники вас на руках носили. А яке ставлення нині?

— Нема де правди діти, наші прихильники трохи розчаровані. І це природно. Якщо команда програє, тоді все дуже погано. «Фенербахче» — найпопулярніша команда в Туреччині: не приведи Боже, одна поразка або одна нічия — край! Це вже просто катастрофа. І тепер фани ображені не тільки на мене, а й на всю команду. І, звичайно ж, чекають, коли ми нарешті знову перемагатимемо.

— І все-таки, чи до снаги нам здолати Іспанію?

— Я завжди твердив, що на своєму полі ми не поступилися жодному супернику: ні ані самовіддачею, ані будь-яким іншим компонентом. Не думаю, що Іспанія сильніша за Францію чи Німеччину. А з цими командами, нагадаю, ми вдома завжди грали на рівних. То чому нам не обіграти іспанців?

— Які труднощі можуть стати головними у грі з червоно-жовтими? — запитали в **Геннадія ЗУБОВА**.

— Не знаю, яке буде поле, однак протистояння очікую гострого і напруженого. Переможе той, хто докладе більше зусиль і не жалітиме себе...

— Але поля Іспанії сьогодні у значно кращому стані. Тому гості матимуть певну фору...

— Та вони ж не привезуть із собою власне поле, а гратимуть на нашому. Отже, будемо в однакових умовах. А для кого вони вигідніші — покаже гра.

Цього дня відбулося засідання бюро ПФЛ, на якому начальник команди «Шахтар» Євген Канана сказав, що «збірників» із «Шахтаря» після гри в Одесі довелося умовляти летіти до Києва...

— Не знаю, що там казав Канана, — мовив **Андрій Воробей**. — Це правда, що лишився неприємний присмак після суддівства в нашому матчі проти «Чорноморця». Але до чого тут збірна? Всі клубні проблеми треба викинути з голови.

— А як психологічний настрій? Чи раді ви бачити своїх партнерів по команді? Адже Буряк сказав, що для вас найважливіше — командна гра.

— Я теж так гадаю — кожен окремо нічого не доб'ється. Можливо, рівень індивідуальної майстерності в іспанців трохи вищий, ніж у нас. Однак, гадаю, завдяки командним діям і самовіддачі можемо виграти...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

«Андрійку, диви: людей зібралося скільки...»
(Андрій Воробей і Геннадій Зубов — *праворуч*).

Турнірна таблиця 6-ї відбіркової групи (за станом на 28 березня)

	В	Н	П	М	О
Іспанія	2	0	0	5—0	6
Україна	1	2	0	4—2	5
Греція	1	0	2	2—4	3
Вірменія	0	1	1	2—4	1
Північна Ірландія	0	1	1	0—3	1

Товариський матч. Австрія—Греція. 2:2. Шопп, 54, Гаас, 81 — Цартас, 48, з пенальті, Кафес, 52.

У НОМЕР

Квартет наших надій

Теніс. 4—6 квітня у Софії чоловіча збірна України проведе матч Кубка Девіса (друга група Євро-Африканської зони) проти збірної Болгарії.

— Це буде дуже складний матч, — відзначив у розмові з кореспондентом «Голосу України президент ФТУ **Герман Беньямінов. —** Болгарські тенісисти мають вищі рейтинги, ніж наші. І досвіду в них відповідно більше.

Але ми сподіваємося на нашу четвірку: Ореста Терещука (Донецьк), Андрія Дерновського (Дніпродзержинськ), Андрія Степанова (Сімферополь), Миколу Дячка (Алушта) та їх тренера-капітана, киянина Андрія Рибалка.

Перемога зведе нашу збірну в липні у Дніпропетровську з переможцем пари Сербія і Чорногорія—Кот д'Івуар. У разі поразки ми зіграємо з невдахою цього дуету (у ті самі терміни і в тому місці).

«Сокіл» задовольнився «бронзою»

Хокей. Чемпіонат СЄХЛ. Програвши у двох домашніх матчах білоруському «Гомелю» — 1:4 та 2:3, київський «Сокіл» став бронзовим призером. Його суперник — срібним, а чемпіоном — клуб «Керамін» (Мінськ).

На чемпіонаті світу серед юніорів (U-18) у групі В першого дивізіону збірна України після трьох стартових невдач виграла у команди Польщі — 6:0.

Турнір набуває авторитету

Спортивна гімнастика. Як відомо, 5—6 квітня у столичному Палаці спорту пройде другий міжнародний турнір «Кубок Стелли Захарової». Днями відбулася прес-конференція, присвячена цій події.

— На турнір запрошено сильних атлетів із 16 країн, що складають світову еліту, — розповіла олімпійська чемпіонка Стелла Захарова. — Назву хоча б Росію, Китай, Велику Британію, Канаду, Чехію. Наш турнір — один з етапів підготовки до чемпіонату світу-2003. На жаль, з певних причин цього разу до нас не прибуде команда США. Утім, у майбутньому ми не гнатимемося за кількістю країн-учасниць, а більше уваги приділятимемо якості. Тому на київський турнір буде не так уже й легко потрапити.

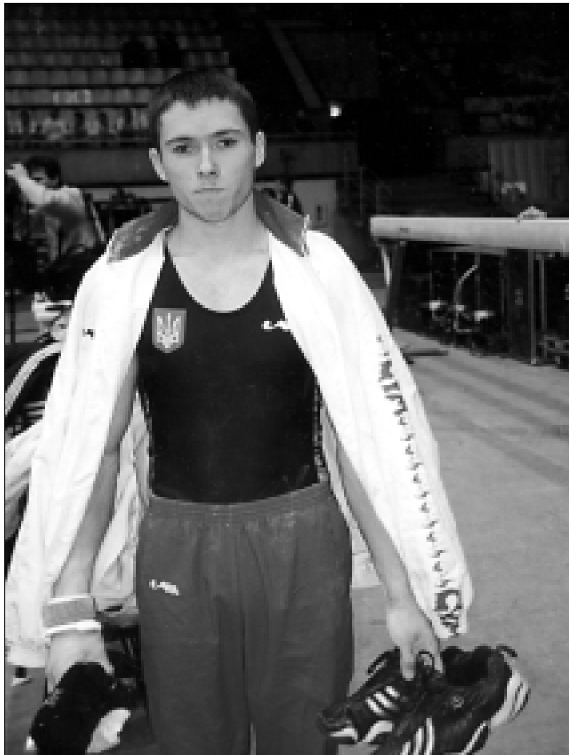
Про збірні України краще сказали б їхні наставники та президент національної федерації, олімпійський чемпіон Ігор Коробчинський. Але я знаю, що мають виступати Роман Зозуля, Олександр Береш, Аліна Козич, Мірабелла Ахуну...

— Проведення таких заходів потребує чималих фінансових затрат...

— За одинадцять місяців підготовки зіткнулися з низкою серйозних проблем. Легко почати, але набагато складніше продовжити. Організатори турніру — я і благодійний фонд «Спорт та діти». Ми і відшукали кошти, які дали нам можливість придбати в Бельгії новий гімнастичний килим, виконати всі роботи з підготовки. Нам допомогли Київська міська держадміністрація, Держкомспорт України, спонсори — UTEL, SAMSUNG ELECTRONIKS в Україні, «Софійська Брама», «EDEN», «Оболонь», «Casino SPLIT group», інформаційну підтримку надали «Голос України», деякі інші мас-медіа.

Отож приходьте до Палацу спорту (вхід вільний). На глядачів чекає чимало сюрпризів. Турнір стартує 5 квітня, початок о 13.30.

В. Б.

Фото автора.

На знімку: один з лідерів української команди Роман Зозуля.

СУСПІЛЬСТВО

Абетка банківського кредитування

У київському видавництві товариства «Знання» побачила світ книга А. Ковальчука «Банківський кредит: правові засоби повернення», яка, щойно з'явившись на полицях книгарень, відразу стала раритетом. Залишимо без відповіді питання про те, чому українська книга часто не знаходить свого покупця. Адже згадане видання з повною відповідальністю можна назвати винятком із загального правила. Чим це зумовлено?

Виховані радянськими підручниками з політекономії, звиклі до державного регулювання не лише економічної діяльності, а й кожного поруху людини, наші громадяни на початку 1990-х років поринули в бурхливу стихію ринкової економіки. При цьому розгубленими, посадженими «на шкільну лаву» нового життя виявилися і молоді фахівці, і сивочолі директори підприємств, і законодавці.

Навіть по дванадцяти роках незалежності та ринкових перетворень в Україні відчувається гостра потреба у навчальній літературі та практичних довідниках з економіки та господарського права. З'ясувалося, що використання іноземної перекладної літератури у наших досить специфічних умовах ускладнене і малоефективне. Водночас зовсім не відповідають сучасній ситуації книги, написані у радянський час. А виховання нової генерації економістів та практичні потреби функціонування господарства країни вимагають невідкладного заповнення численних прогалин у масиві сучасної фахової літератури.

Одним із секторів економіки України, що найінтенсивніше прогресує, є банківська діяльність. Банки стали промотором змін у господарстві, кредитуючи реконструкцію, модернізацію, перепрофілювання наявних підприємств, сприяючи заснуванню нових, надаючи їм необхідні обігові кошти тощо. Отже, банківський кредит став важливим інструментом недержавного стимулювання та саморегуляції економіки.

Користування таким незамінним інструментом потребує глибоких знань і від банківського працівника, і від керівника підприємства, юриста. Тому саме в цій сфері гостро відчувається брак спеціальної літератури.

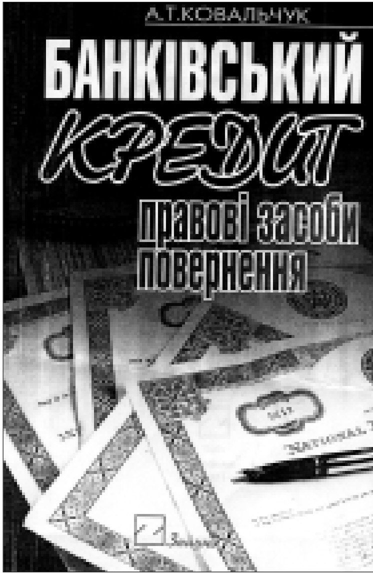
Книга А. Ковальчука здобула заслужене визнання читачів завдяки своїй функціональності, практичності викладеного матеріалу, опертю на сучасні українські реалії. Мета книги — зробити прозорішими та зрозумілішими механізми отримання банківського кредиту, користування ним, сприяти уникненню конфліктів підприємця та банківської установи під час повернення кредиту.

Значну увагу автор звернув на поняття фінансового ризику та методи захисту банку від них. Адже не таємниця, що неправильна оцінка ризиків, непродумана видача кредитів зумовили банкрутство відомих українських банків. У зв'язку з цим розглядаються види майнового та немайнового забезпечення кредитів юридичними особами, а також форми реалізації майнового забезпечення у разі неповернення коштів; інші механізми захисту банків від можливих втрат.

Книга докладно інструктує сторони потенційної кредитної угоди про їхні права та обов'язки, порядок її укладання, послідовність відповідних дій. А. Ковальчук аналізує усі види необхідних на різних етапах кредитних відносин документів та їх особливості.

Особливо цікавий для читача книги — практика, викладача, студента — матеріал, який висвітлює особливості іпотечного кредитування. Цей новий для нашої країни економічний та правовий інститут здатен істотно змінити відносини у сфері сільськогосподарського виробництва, сприяти нарощуванню експортного потенціалу держави, появі ефективного землевласника на селі, розвитку спеціалізованої діяльності та зростанню потужності банківських установ.

Так само цілковито новою сферою в економіці України є страхування кредитних угод. Автор книги розкриває це, з одного боку, як надійний інструмент захисту банківської установи від невиправданих кредитних ризиків, а з другого — як механізм забезпечення кредитування багатьох, насамперед новоутворених, юридичних осіб, не забезпечених достатнім майном.

Наостанок слід зазначити, що книга А. Ковальчука «Банківський кредит: правові засоби повернення» підсумувала економічний та правовий розвиток цілої сфери українського господарства, а багато в чому є прогностичною, спрямованою на зміни в банківській сфері, що мають бути здійснені незабаром і наблизять нас до цивілізованих ринкових відносин, сприятимуть прогресу і процвітанню держави. А найбільшим недоліком цієї потрібної і вчасної книги є її невеликий наклад...

Олександр КОПИЛЕНКО,
доктор юридичних наук,
професор,
академік Академії
правових наук України.
І. ЗУБ,
кандидат юридичних наук.

Зниження ризиків,
або Чого вчить закордонний досвід

Неплатоспроможні позичальники, як відомо, — головний біль багатьох банків в Україні. Тим часом у структурі кредитних ринків розвинутих країн активно діє така «шестерня», як система спеціалізованих кредитних бюро, що відіграють важливу роль у зниженні ризиків здійснюваних угод. Про те, як вони працюють там, в ексклюзивному інтерв'ю нашій газеті розповів голова правління Ощадбанку України ***Анатолій ШАПОВАЛОВ****, який давно вже цікавиться світовим досвідом захисту прав кредитора.*

— Анатолію Васильовичу, скажіть, навіщо потрібні кредитні бюро?

— Вони створюються для того, щоб кредитор міг одержати інформацію про стан платоспроможності позичальників, порушення ними платіжної дисципліни і на її підставі оцінити ступінь ризику майбутньої угоди. Закордонний досвід показує, що вирішити ці проблеми можливо тільки за допомогою кредитних бюро, створених для обміну відомостями про прохачів позик між кредиторами. Це, з одного боку, знижує ризики здійснюваних угод, а з другого — змушує всіх учасників ринку вкрай вимогливо ставитися до своєї кредитної історії, яка фактично є основою ділової репутації. Хто не знає, що для нас це одна з наболілих проблем? Кредитору в Україні завжди дуже важко визначитися, з ким він має справу, особливо в середньому і малому бізнесі.

— Що покладено в основу організації таких бюро?

— В основі організації і функціонування кредитних бюро закладена сучасна інформаційна система, що забезпечує збір, обробку і поширення інформаційних даних про юридичних і фізичних осіб — одержувачів кредитів. У багатьох країнах дійшли висновку, що ефективний розвиток економіки неможливий без інформаційної відкритості і прозорості. Кредитне бюро, де на кожного позичальника формується спеціальна картотека, забезпечує максимальну безпеку інформації, допуск до якої одержують тільки особи, що мають на те спеціальний дозвіл. Кожний допуск до бази даних обов'язково реєструється.

— Чи давно з'явився цей регулятор кредитного ринку?

— Сьогодні кредитні бюро в тій або іншій формі діють у багатьох державах світу. А вперше цей, як ви дуже точно сказали, регулятор кредитного ринку виник ще у 1860 році в Австрії. 1890 року кредитні бюро було створено у США і Швеції. Пізніше їх заснували у Фінляндії (1900), ПАР (1901), Канаді (1919), Німеччині (1927), Аргентині (1950), Великій Британії (1960), Японії (1965) та в інших країнах. І перелік цей я міг би продовжити.

— Хто, якщо брати до уваги світовий досвід, надає послуги з перевірки кредитоспроможності?

— Сьогодні можна говорити про різноманітні форми організації кредитних бюро. Так, скажімо, у США добре відомі три великі кредитні бюро — Equifax, Experian і Trans Union, які є приватними підприємствами, що функціонують для одержання прибутку від своїх інформаційних послуг. Їх обороти з надання так званих кредитних історій становили донедавна близько 1,5 млрд. дол. У більшості європейських країн і Японії кредитні бюро створюються у формі приватних компаній, що належать консорціуму кредиторів.

У Фінляндії і Бельгії такі бюро керуються або ліцензуються урядовими агентствами. Діюче в Німеччині кредитне бюро являє собою об'єднання восьми регіональних, у правовому й економічному відношенні самостійних товариств — Товариство захисту у справах загального забезпечення кредитів (SCHUFA). Розгалужена система дрібних місцевих кредитних бюро, що перебувають у приватних руках і безпосередньо працюють зі споживачами послуг з перевірки кредитоспроможності, діє в Канаді. Конкурентами її є великі приватні корпорації, які теж надають послуги з перевірки кредитоспроможності.

З 2000 року діє НП «Національне кредитне бюро» у Російській Федерації, засновники якого — Торгово-промислова палата Росії, Держкомстат і корпорація Dun § Brandstreet (мережа, що розвиває кредитні бюро в усьому світі). Крім або замість кредитних бюро в багатьох країнах є установи державної реєстрації кредитів — Public credit registers (PCR). Як бачимо, інститут кредитних історій досить швидко розвивається, і не останню роль у цьому відіграє ініціатива самих кредитних установ.

— Цікаво, пане Шаповалов, як формуються бази даних кредитних бюро?

— Щомісяця всі кредитори (банки, фінансові компанії, компанії-емітенти кредитних карт, інвестиційні компанії, торгові компанії, що надають комерційні кредити) направляють у кредитне бюро дані про стан кредитних рахунків своїх клієнтів. До бази даних кредитного бюро вводяться всі легальні повідомлення про кредитні операції, банкрутства, судові процеси, податкові пільги тощо; таку інформацію збирають або саме бюро, або підрядчики. Програмне забезпечення, яке використовується у кредитних бюро, дає змогу порівнювати кожну нову інформацію про клієнта з тією, що вже є в базі даних, і вносити до неї необхідні зміни. Так, у США робота кредитних бюро регулюється законом про достовірну оцінку кредитоспроможності, прийнятим 1971 року. Прошу звернути увагу, діяльність кредитних бюро практично у всіх країнах будується так, щоб вона не порушувала особистих прав і свобод громадян.

— А на яких умовах можна одержати там потрібну інформацію?

— Поширення інформації здійснюється за певну плату відповідно до запитів (телефонних, електронних тощо) кредитних установ, яким за лічені секунди надсилається відповідь з даними про потенційного клієнта. Кредитна установа може дати запит на значну кількість, і навіть на всіх своїх клієнтів. У цьому разі йдеться про замовлення цілого лота інформації, що, як правило, передається в запису на магнітних стрічках. Отримана інформація використовується всіма постачальниками кредитів — банками, фінансовими установами, кредитними товариствами тощо — під час прийняття рішень про надання кредиту тій чи іншій особі.

Зауважу при цьому, що обсяг інформації, якою обмінюються кредитори за допомогою мережі кредитних бюро, достатньо великий. Так, у Японії, Німеччині, США, Бельгії, Великій Британії, Бразилії кількість надаваних звітів, за оцінкою Олександра Карпова з асоціації ЕМА, перевищує чисельність населення. Щоправда, в деяких країнах (наприклад, в Індонезії, Китаї) поширення інформації про кредити, видані приватним особам, або заборонено, або обмежено. Головні причини цього — не тільки законодавчі обмеження, а і небажання кредитних установ із міркувань конкуренції поширювати позитивні дані про своїх клієнтів. Жорсткість правил надання даних зумовлена тим, що кредитні бюро, насамперед ті, які належать самим кредиторам, потенційно наражаються на конфлікт інтересів: кожний хоче одержувати повну і достовірну інформацію, не надаючи своїх даних.

— Хотів би попросити вас навести конкретний приклад, що підтверджує практичну користь для банків від створення бюро кредитних історій.

— Будь ласка. В газеті «Бізнес і банки» якось прочитав, що фірма Fair Isaak з інтервалом в один рік провела у США два дослідження понад 1 млн. довідок (доповідей) про фізичних осіб, виданих кредитним бюро Trans union. Кожну доповідь її експерти класифікували як «придатну» (позитивну) або як «негативну» (якщо протягом року фізична особа хоча б за однією кредитною лінією затримувала погашення кредиту на термін три місяці і більше). Відповідно стан кожної фізичної особи на дату обстеження оцінювався як «хороший» або «поганий». Результати проведеного фірмою Fair Isaak аналізу показали, що, якби кредитні установи задовольняли всі запити фізичних осіб на кредити, то 12,8 відсотка усіх кредитів протягом року були б «поганими», тобто погашалися б невчасно або не погашалися б зовсім. Якби кредитні установи брали до уваги тільки «позитивні» досьє, то вони задовольняли б 81 відсоток заявок на одержання кредитів. При цьому частка сумнівних кредитів становила б 4 відсотки. А якщо враховувати поряд із «позитивними» і «негативні» досьє, то частка поганих кредитів знизиться до 3,1 відсотка. Отже, під час прийняття рішень про кредитування фізичних осіб важливо спиратися на базу даних, що містить і позитивні, і негативні відомості про потенційних позичальників.

Хіба це не переконливий доказ корисності кредитних бюро? Крім того, їх діяльність не тільки значно знижує рівень кредитного ризику, а й зменшує частку резервів на можливі втрати по кредитах у загальному обсязі кредитування. Думаю, зрозуміло, що все це позитивно позначається і на ефективності кредитування, і на зростанні валового внутрішнього продукту.

— І останнє запитання, Анатолію Васильовичу. Як ви вважаєте, коли в Україні з'явиться своє кредитне бюро?

— Не знаю, але мені здається, що ситуація — небезвихідна. Незважаючи на всю специфічність українських умов, закордонний досвід розвитку кредитних бюро корисний для нашої країни. Що сьогодні перешкоджає створенню в нас таких структур? Насамперед — відсутність спеціального закону про кредитні бюро. Якщо названий закон буде розроблено і прийнято, в результаті чого це бюро у нас з'явиться, то кредитні ризики можуть бути значно знижені. Тут мої надії пов'язані з Національним банком України, котрий, як у Харкові нещодавно заявив голова НБУ Сергій Тігіпко, готовий узяти на себе функцію зі збору і збереження інформації про позичальників.

Зі свого боку скажу, що Ощадбанк України неодмінно візьме активну участь у формуванні нової структури. Хочеться сподіватися, ця ідея знайде підтримку в банківських колах, адже хто-хто, а банки давно вже хочуть одержати надійні джерела інформації про своїх позичальників. Гадаю, це стане також важливим дисциплінувальним механізмом і для самих одержувачів кредитів.

Записав
Юрій КИЛИМНИК.

ОГОЛОШЕННЯ

До уваги акціонерів ВАТ КБ «Надра»!

ВАТ КБ «Надра» повідомляє про проведення загальних зборів учасників , які відбудуться 15 травня 2003 року о 15 годині за адресою: м. Київ, вул. Артема,15 Реєстрація акціонерів з 14.00 до 14.45.

Порядок денний

1. Звіт про результати фінансово-господарської діяльності банку за 2002 рік.
2. Звіт ревізійної комісії про перевірку фінансово-господарської діяльності банку за 2002 рік.
3. Затвердження звіту зовнішнього аудитора про фінансово-господарську діяльність банку за 2002 рік.
4. Затвердження розподілу прибутку за результатами фінансово-господарської діяльності банку в 2002 році.
5. Затвердження основних напрямків діяльності та порядку розподілу прибутку банку на 2003 рік.

Господарським судом Хмельницької обл. (29000, м. Хмельницький, майдан Незалежності, 1) порушено провадження по справі № 8/51-Б про банкрутство ВАТ «Волочиський цукровий завод» (31200, Хмельницька обл., м. Волочиськ, вул. Заводська, 1, п/р 26008304212004 в Хмельницькому центральному від. «Промінвестбанку» в м. Хмельницький, МФО 315278, код 00373362).

Розпорядником майна призначено Ковальчук І. І. (ліцензія — Серія АА № 047982, видана 19.10.2001 р., м. Хмельницький, вул. Пушкіна, 9, кв. 25). Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації.

Господарський суд Вінницької області (21036, м. Вінниця, Хмельницьке шосе, 7) порушив справу № 10/85-03 про банкрутство СП «Літинський плодоовочеконсервний завод», 22300, Вінницька обл., смт. Літин, вул. Радянська, 14, код ЕДРПОУ 01729401, р/р 260047641 в АППБ «Аваль», м. Вінниця, МФО 302247.

Розпорядником майна призначено Мисника Евгенія Володимировича (ліцензія АА № 419244 від 21.10.2002 року, м. Вінниця, вул. О. Кобилянської, 5А/10, тел. 53-14-52).

Заяви кредиторів приймаються протягом одного місяця з моменту опублікування цього оголошення.

Господарським судом міста Києва (місто Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) 14 березня 2003 року порушено провадження у Справі № 10/237 про банкрутство Дочірнього підприємства «Торговий дім «Оріана», розташованого за адресою: м. Київ, вул. П. Усенко, 8, р/р 26001301001991 в АКБ «Мрія» (м. Київ), МФО 321767, ЗКПО 30679054. Арбітражний керуючий (розпорядником майна) призначено Оксанича В. Е. (ліцензія АА № 047897 видана Міністерством економіки та з питань Європейської інтеграції України від 19.10.01 р.)

Претензії кредиторів приймаються протягом місяця із дати цієї публікації за адресою: м. Київ, вул. П. Усенко,8.

Господарським судом Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) ухвалою від 12.03.2003 року порушено провадження по справі № 14/26 про визнання банкрутом відкритого акціонерного товариства «Кіровоградське будівельне-монтажне управління № 5» (м. Кіровоград, вул. 50 років Жовтня, 20, кв. 55, п/р 260053124 в ОД АППБ «Аваль», МФО 323538, код 13753190) та введена процедура розпорядження майном боржника.

Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Шепотинник Валентину Миколаївну (ліцензія АА № 250374 від 20.03.2002, адреса: 25006, м. Кіровоград, вул. Дзержинського, буд. 64-А, тел. (0522) 24-95-04).

До уваги акціонерів ЗАТ «Галант-Індустрі»

ЗАТ «Галант-Індустрі» повідомляє про Доповнення до порядку денного загальних зборів акціонерів, що відбудуться 10 квітня 2003 року о 14.00 за адресою: Київ, вул. Фрунзе, 39.

П.5 Про збільшення статутного фонду Товариства.

П.6 Про внесення змін до Статуту в зв'язку зі збільшенням статутного фонду Товариства та приведенням положень Статуту у відповідності до чинного законодавства.

Інформація до п.5 порядку денного:

1. Статутний фонд збільшується з метою розвитку та технічного переоснащення виробництва і поліпшення основних фондів Товариства у порядку, передбаченому Законами України «Про Цінні папери та фондову біржу» та «Про господарські товариства».

2. Розмір збільшення статутного фонду складає 106890,00 грн., Товариство випускає додатково 101800 штук простих іменних акцій номінальною вартістю 1,05 грн.

Акціонери Товариства мають переважне право на придбання акцій додаткового випуску у кількості, пропорційній їх чистці у статутному фонді. Підписка на акції не проводиться, порядок і термін розподілу акцій встановлюється загальними зборами. Збільшення статутного фонду не принесе збитків акціонерам.

3. Проект змін до Статуту в зв'язку зі збільшенням статутного фонду Товариства:

П.5.1 Статуту викласти в такій редакції:

«Статутний фонд Товариства становить 117579,00 грн., поділений на 111980 простих іменних акцій номінальною вартістю 1,05 грн.»

Правління.

Вниманию акционеров АО «Стома»

16 мая 2003 года в 15.00 в актовом зале АО «Стома» по адресу: г. Харьков, ул. Ньютона, 3 состоится общее собрание акционеров АО «Стома» (код ОКПО 00481318).

Повестка дня:

1. Отчет правления о результатах хозяйственной деятельности за 2002 год и перспективы развития на 2003 год.
2. Отчет наблюдательного совета АО «Стома».
3. Отчет ревизионной комиссии АО «Стома» и его утверждение.
4. Утверждение годового бухгалтерского отчета и распределение прибыли за 2002 год. Утверждение размера и начала срока выплаты дивидендов за 2002 год.
5. Утверждение независимого регистратора.
6. Внесение дополнений в Уста АО «Стома».
7. Разное.

Регистрация участников собрания будет проводиться 16.05.2003 г. с 13 до 13.45 по месту проведения собрания.

Участникам собрания необходимо иметь при себе:

— документ, удостоверяющий личность;

— доверенность на право участия в собрании, оформленную в установленном порядке (для представителей).

Справки по телефонам: 507-356; 507-324; 507-387.

Правление АО «Стома»

До відома громадськості

ТзОВ «Енергосплав», м. Рівне, вул. П. Могили, 25, тел/факс: (0362) 26-64-28, подало до Національної комісії регулювання енергетики заяву про видачу ліцензії на право здійснення підприємницької діяльності з постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом на території України.

Господарським судом Миколаївської області (54009, м. Миколаїв, вул. Адміральська,22) Постановою від 19.03.2003 р. порушено справу № 4/219 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Інтроскоп», код ЄДРПОУ 31493181, юридична адреса: Миколаївська обл., Березанський р-н, с. Коблево. Ліквідатором призначено Дуднікову Н. Г., ліцензія № 250052, серія АА від 19.11.2001 р., м. Миколаїв, вул. Адміральська, 29, кв. 19, тел. 35-90-61. Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з моменту публікації оголошення.

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 20.02.2003 р. по справі № Б-19/93-02 визнав банкрутом відкрите акціонерне товариство «Лозівський хлібозавод» (ЄДРПОУ 00384130, вул. Академіка Павлова, 2, м. Лозова, Харківська обл., 61600, р/р 26002114 в Лозівському від. АППБ «Аваль», МФО 350396) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатор Цимберов Дмитро Ілліч (ліц. АА № 047598 від 09.07.2001 р.).

Господарським судом Київської області (01033, м. Київ 33, вул. Жилянська, 58б) порушено справу № 123/26-2003 про банкрутство Богуславського міжгосподарського інкубаторно-птахівничого підприємство (Київська обл. м. Богуслав, 09700, вул. М. Грузинки, 19, код ЄДРПОУ 05503823, п/р № 260044543 в АППБ «Аваль», м. Обухів, МФО 321585). Розпорядником майна призначено Лецкана Вячеслава Львовича (ліцензія серії АА № 419239 від 21.10.02, м. Київ, вул. Довженка, 16в, кв. 42).

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд Дніпропетровської області Постановою від 07.11.02 визнав ТОВ «ВІКО-Південь» (код ЄДРПОУ 13440746, 49069, м. Дніпропетровськ, а/с 3925) банкрутом та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначений Шевцов Є. В. (ліцензія № 250313 АА), 49069, м. Дніпропетровськ, а/с 3925, тел. (0562) 392-362.

АТЗТ «Київнафтопродукт», (ідентифікаційний код 03482146), зареєстроване Бородянською районною державною адміністрацією Київської області (свідоцтво № 401 від 22 травня 1997 року), повідомляє про припинення своєї діяльності шляхом ліквідації, згідно Рішення Господарського суду Київської області № 206/9-02 від 09.07.2002 р.

Претензії приймаються протягом 2-х місяців з моменту опублікування оголошення за адресою: 04053, м. Київ, вул. Обсерваторна, 13/15.

Ліквідаційна комісія.

До уваги акціонерів!

16 травня 2003 р. відбудуться загальні збори акціонерів відкритого акціонерного товариства «Парафіївський цукровий завод».

Збори розпочнуться об 11 годині ранку в приміщенні профкому цукрового заводу за адресою: Чернігівська область, Ічнянський район, смт. Парафіївка.

Реєстрація учасників з 8 до 11 години ранку.

Порядок денний:

1. Про результати фінансово-господарської діяльності за 2002 р.;
2. Звіт ревізійної комісії;
3. Про утворення та використання прибутку за 2002 р.;
4. Вибори голови правління та членів правління.

Для участі в зборах акціонерам необхідно мати:

— документ, що засвідчує особу;

— тимчасове свідоцтво про володіння акціями;

— для представників акціонерів довіреність.

Правління ВАТ «Парафіївський цукровий завод».

ООО «Контакт-Плюс» сообщает о своей ликвидации, код ОКПО 20204680. Претензии принимаются в течение 2-х месяцев по адресу: ул. Бульвар Славы, 23.

ЧП «Венткомплект» сообщает о своей ликвидации, код ОКПО 31296571. Претензии принимаются в течение 2-х месяцев по адресу: ул. Академ. Лазаряна, 3.

«ООО Александр и К», код ОКПО 30115008, юридический адрес: г. Днепропетровск, пр. К. Маркса, 50, зарегистрированное исполкомом Бабушкинского районного Совета 11 июня 1999 г. извещает о своей ликвидации. Претензии принимаются в течение месяца.

ООО «ОМПЗ-2» (Код ЕГРПОУ 30046243) объявляет о своей ликвидации. Претензии принимаются в течение двух месяцев со дня публикации по телефону: 0482 56-31-72.

ПП «Виробничий перевантажувальний комплекс «БРУКЛІН—КИЇВ»,

ідентифікаційний код 30197902, зареєстроване Жовтневою районною державною адміністрацією м. Одеси від 15 грудня 1999 року свідоцтво № 0405683610010253, перереєстроване Дніпровською районною у місті Києві державною адміністрацією від 18 квітня 2002 року, № 07152, повідомляє про свою ліквідацію, згідно рішення господарського суду від 14 березня 2003 року, № 21/261.

До уваги акціонерів ЗАТ «Концерн Комплекс»

Правління ЗАТ «Концерн Комплекс» повідомляє, що відповідно до Статуту товариства, 22 травня 2003 р. відбудуться загальні збори акціонерів товариства.

Порядок денний:

1. Про вступ в якості учасника до ЗАТ «Комплекс Агромарс».
2. Затвердження змін та доповнень до установчих документів.
3. Затвердження угод, укладених головою правління.
4. Інше.

Початок зборів 22 травня 2003 р. о 10.00 години.

Місце проведення зборів: м. Київ, вул. Пожарського, 3.

Контактні телефони: 573-47-46, 573-46-42.

Кременчуцька об'єднана Державна податкова інспекція Полтавської області повідомляє що господарським судом Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) порушено справу про банкрутство (справа № 7/9) ПП «Фірма «Рада» (м. Кременчук, вул. 101 квартал б. 3, к. 170, код ЄДРПОУ 13942241, р/р 26007292/980 в Кременчуцькому відділенні АКБ «МТ-банк», МФО 26007292/980).

Розпорядником майна призначено Бончак Степана Антоновича, ліцензія № 250145 від 05.12.2001 р., адреса для кореспонденції: 39602, м. Кременчук, вул. 50 років СРСР, буд. 17, к. 5.

Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом тридцяти днів з моменту опублікування оголошення.

Кременчуцька об'єднана Державна податкова інспекція Полтавської області повідомляє, що Господарським судом Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) порушено справу про банкрутство (справа № 7/13) КСП ім. Ватутіна (с. Пришиб, Кременчуцького району, код ЄДРПОУ 00845849).

Розпорядником майна призначено Заїченка О. С., ліцензія № 250351 від 20.02.2002 р., адреса для кореспонденції: (39602, м. Кременчук, вул. Жадова, буд. 12, офіс 16).

Заяви кредиторів та санаторів приймаються протягом тридцяти днів з моменту опублікування оголошення.

Хозяйственным судом Донецкой области (83048, г. Донецк, ул. Артема, 157) 11.02.2003 г. возбуждено дело № 32/23 Б о банкротстве частного предприятия фирмы «Антанат» (86120, Донецкая область, г. Макеевка, ул. Сергея Лазо, д. 77, кв. 72, р/с 26008000237001 в АКБ «Надра» г. Макеевки, МФО 335355, ОКПО 31335526). 11.02. 2003 г. введен мораторий на удовлетворение требований кредиторов.

Розпорядителем имущества назначена арбитражный управляющий Щербина-Горфинкель С. Ф., лицензия № 250442.

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Сумська філія Агентства з питань банкрутства реалізує на відкритих торгах у формі аукціону майно банкрута: Цілісний майновий комплекс «Роменського міжгосподарського комбікормового заводу». Початкова ціна продажу 600 000 гривень.

Майно розташовано за адресою: Сумська обл., м. Ромни, вул. Київська, 111.

ЦМК розташований на земельній ділянці 4,4 га, до його складу входять основні виробничі, допоміжні, складські приміщення та обладнання. Маються приміщення за зберігання зерна 20 тис. т., добова норма випуску комбікормових сумішей 70 т.

Гарантійний внесок 5 % від початкової ціни продажу об'єкта. Реєстраційний внесок 17 гривень. Гарантійний та реєстраційний внесок вноситься на р/р 260006150 в СОД АППБ «Аваль», МФО 337483 код 26254873, отримувач Сумська філія агентства з питань банкрутства.

Заяви приймаються на протязі 27 днів від дати виходу оголошення, аукціон буде проведено на 30 день від дати виходу оголошення.

Для ознайомлення з майном та довідками по аукціону звертатись за адресою: м. Суми, вул. Кірова, 25, кім. 906, т/ф (0542) 218-869.

Інформація про третій випуск акцій відкритого акціонерного товариства "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат"

1. Характеристика емітента.
1.1. Повне та скорочене найменування.
Повне найменування - Відкрите акціонерне товариство "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" (надалі Товариство). Код 00190911
Скорочене найменування - ВАТ "МГЗК".
1.2. Місцезнаходження, номери телефону та факсу.
Місцезнаходження - Україна, Дніпропетровська область, місто Марганець, вулиця Радянська, 62.
Номер телефону - (05665) 2-22-02.
Номер факсу - (05665) 2-30-31.
1.3. Дата державної реєстрації акціонерного Товариства та орган, що здійснив його реєстрацію.
ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" перетворено Наказом Регіонального відділення фонду державного майна України у Дніпропетровській області за № 12/138 - АС від 22 грудня 1995 року "Про перетворення державного підприємства "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" у відкрите акціонерне товариство" і зареєстровано Марганецьким міськвиконкомом 12 січня 1996 року розпорядженням № 25-р. Свідоцтво про реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності № 00190911.
1.4. Предмет та цілі діяльності.
Основною метою діяльності Емітента є отримання прибутку на вкладений капітал для задоволення соціально-економічних інтересів учасників Емітента та членів трудового колективу Емітента, які не є його учасниками.
Предметом діяльності Емітента є видобуток, збагачення, переробка та реалізація марганцевої руди та концентратів, видобуток та реалізація інших корисних копалин (глин, кварцового піску, суглинків, вапняків), виробництво та реалізація сульфату марганцю.
1.5. Розмір статутного фонду.
Статутний фонд Товариства становить 162 469 200 (сто шістдесят два мільйона чотириста шістдесят дев'ять тисяч двісті) гривень 00 копійок. Фактично сплачений статутний фонд становить 162 469 200 (сто шістдесят два мільйона чотириста шістдесят дев'ять тисяч двісті) гривень 00 копійок.
1.6.Чисельність штатних працівників.
Загальна кількість працюючих станом на 31 грудня 2002 року становить 7493 чоловік.
1.7. Чисельність акціонерів.
Чисельність акціонерів станом на 31 грудня 2002 року становить 15107 (п'ятнадцять тисяч сто сім) осіб.

2. Дані про посадових осіб емітента, а саме Голову та членів виконавчого ор-гану, Голову та членів ради (Спостережної ради) Товариства, Голову Ревізійної комісії та головного бухгалтера.

Посада, яку особа займає на основному місці роботи	Прізвище, ім'я та по батькові	Рік народження	Освіта	Кваліфікація	Виробничий стаж (в роках)	Стаж роботи на даній посаді, (в роках)
В.О.Голови Правління	Кузьменко Володимир Олексійович	1946	вища	інженер	39	0,5
Заступник Голови Правління	Загоруйко Анатолій Михайлович	1953	вища	горний інженер	30	1
Заступник Голови Правління	Калуцький Миколай Іванович	1953	вища	інженер механік	29	4
Заступник Голови Правління	Качко Валерій Васильович	1950	вища	інженер	33	1
Заступник Голови Правління	Оленченко Володимир Станіславович	1964	вища	історик	19	0,5
Заступник Голови Правління	Федан Тамара Володимирівна	1946	вища	економіст	39	4
Голова Спостережної ради	Кузьміна Тетяна Ромуальдівна	1966	вища	економіст	19	1
Член Спостережної ради	Плетенець Олексій Сергійович	1963	вища	економіст менеджер банка	23	1
Член Спостережної ради	Скрябін Ігор Владиславович	1964	вища	інженер - механік	21	1
Член Спостережної ради	Леонов Сергій Володимирович	1972	вища	економіст	9	4
Член Спостережної ради	Дерішев В'ячеслав Володимирович	1968	вища	економіст	11	4
Член Спостережної ради	Кіперман Михайло Юрійович	1975	середньо - технічне	товаровед	8	1
Член Спостережної ради	Буряк Анатолій Іванович	1952	вища	Інженер-електро-механік	36	4
Голова Ревізійної комісії	Чмона Любов Іванівна	1966	вища	економіст	18	4
Головний бухгалтер	Добренкова Лідія Григорівна	1958	вища	економіст	28	4

Даних про основне місце роботи Голови та Членів Спостережної Ради, Голови Ревізійної комісії у Емітента немає.

3. Відомості про середньомісячну заробітну плату членів виконавчого органу Товариства.

№ п/п	Посада	Прізвище та ініціали	Середньомісячна заробітна плата, грн. 2001 р.	2002 р.
1	2	3	4	5
1.	В.О. Голови Правління	Кузьменко Володимир Олексійович	-	5385,00
2.	Заступник Голови Правління	Загоруйко Анатолій Михайлович	2654,52	3525,00
3.	Заступник Голови Правління	Калуцький Миколай Іванович	2654,52	3525,00
4.	Заступник Голови Правління	Федан Тамара Володимирівна	2858,88	3525,00
5.	Заступник Голови Правління	Оленченко Володимир Станіславович	-	3525,00
6.	Заступник Голови Правління	Качко Валерій Васильович	-	3675,00
7.	Головний бухгалтер	Добренкова Лідія Григорівна	3304,63	3675,00

4. Перелік ліцензій (Дозволів) емітента на провадження певних видів діяльності.

№ п/п	Назва ліцензії	Серія, №	Дата видачі ліцензії	Орган, що видав ліцензію	Дата закінчення дії ліцензії
1	Митно-брокерська	1040А	11/11/96	Митний комітет	11/11/03
2	Підготовка та перепідго-товка ГРОЗ та ін.	048402	01/07/00	Статуправління	01/07/03
3	Контроль за об'ємом СМ ремонтних робіт	02296 ДП	27/12/99	Статуправління	27/12/03

5. Відомості про участь емітента в холдингових компаніях, концернах, асоціаціях тощо).
Емітент не приймає участь в холдингових компаніях, концернах, організаціях, асоціаціях та інших групах підприємств.

6. Відомості про юридичних осіб, у яких емітент володіє більш ніж 10% статутного фонду (активів), у тому числі про дочірні підприємства, філії та представництва Емітента.
Емітент має 2 дочірніх підприємства: ДП "Агропромторг" та ДП "Телерадіокомпанія МГОК - TV ". Філій та представництв емітент не має.

7. Опис діяльності емітента.
7.1. Обсяг основних видів продукції, послуг або робіт, що здійснює Емітент.

Показник		1999 рік	2000 рік	2001 рік	2002 рік
Марганцевий концентрат,	тис. т	577,0	917,1	1003,2	1046,85
Марганцевий агломерат,	тис. т	-	-	-	-
Залізорудний агломерат,	тис. т	-	-	-	-
Завалка марганцевої руди,	тис. т	1290,0	1988,5	2266,8	2352,0
Розкривні роботи,	тис. м3	2014,0	5507,8	6161,7	6474,0

7.2. Ринки збуту та особливості розвитку галузі, у якій здійснює діяльність Емітент.
Основні ринки збуту Емітента розташовані в Україні.
Особливості розвитку галузі, у якій здійснює діяльність емітент складаються з: розробки нових ділянок родовищ з високою якістю руди; реконструкції збагачувальних фабрик з метою підвищення якості сировини; випуск нових видів продукції.
7.3.Обсяги та напрямки інвестиційної діяльності Емітента.
Інвестиційну діяльність Емітент не впроваджує.
7.4. Політика щодо досліджень та розробок.
Наукові дослідження та розробки у Товаристві не здійснюються.

8. Можливі фактори ризику в діяльності емітента.
В діловій діяльності можливі наступні фактори ризику:
* нестабільність економічної ситуації;
* нестабільність законодавства України;
* стихійні лиха та інші форс-мажорні обставини.

9. Перспективи діяльності емітента на поточний та наступний роки.
На 2003 рік передбачено збільшення об'єму видобутку руди на 3,8 %, виробництво марганцевого концентрату на 4,4 %. У технічне переоснащення щорічно планується вкладати до 3,6 млн. грн., що більше, ніж у 2002 році. Збереження чисельності на рівні 7493 чол., збільшення заробітної плати з 564 грн. у 2002 році до 670 грн. у 2003 році, збереження об'єктів соцкультпобуту у повному обсязі.
На 2004 рік емітент передбачає вкладання коштів у технічне переоснащення, проведення заходів по підвищенню техніки безпеки на особливо небезпечних ділянках виробництва.

10. Проміжна фінансова звітність.
Проміжною фінансовою звітністю за звітний період, що передував кварталу, у якому подаються документи для реєстрації інформації про випуск акцій, являється річна звітність.

11. Річна фінансова звітність
11.1. Баланс на 31.12.2002 року.

Актив	Код ряд.	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	64,00	400,7
первісна вартість	011	370,00	738,5
Знос	012	306,00	337,8
Незавершене будівництво	020	28 845,00	23 432,5
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	261 778,00	262 528,4
первісна вартість	031	751 509,00	767 281,2
Знос	032	489 731,00	504 752,8
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	-	-
інші фінансові інвестиції	045	2 683,00	2 682,8
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	-	-
Відстрочені податкові активи	060	7186,00	
Інші необоротні активи	070	-	
Усього за розділом I	**080**	**300556,00**	**289 044,4**
II. Оборотні активи			
Запаси			
виробничі запаси	100	15 361,00	20 181,1
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	-	-
незавершене виробництво	120	4 079,00	2 384,9
готова продукція	130	9 522,00	18 365,4
Товари	140	12 083,00	542,4
Векселі одержані	150	47 975,00	
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	49096,00	75 096,00
первісна вартість	161	51 896,00	78 845,00
резерв сумнівних боргів	162	2800,00	3 749,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	48 488,00	32 971,3
за виданими авансами	180	104 042,00	122 385,3
з нарахованих доходів	190	-	-
із внутрішніх розрахунків	200	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	1 224,00	87 532,5
Поточні фінансові інвестиції	220	-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	31,00	1 084,8
в іноземній валюті	240	-	2 120,2
Інші оборотні активи	250	16 800,00	699,2
Усього за розділом II	**260**	308 701,00	363 363,1
III. Витрати майбутніх періодів	**270**	19,00	25,4
Баланс	**280**	609 276,00	652 432,9

Пасив	Код ряд.	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	54 156,00	162 469,2
Пайовий капітал	310	-	-
Додатковий вкладений капітал	320	-	-
Інший додатковий капітал	330	265 873,00	265 727,00
Резервний капітал	340	-	1 732,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	33 145,00	70 036,8
Неоплачений капітал	360	-	-
Вилучений капітал	370	-	-
Усього за розділом I	**380**	353 174,00	499 965,00
II. Забезпечення наступних витрат і платежів		**-**	**-**
Забезпечення виплат персоналу	400	-	-
Інші забезпечення	410	-	-
Цільове фінансування	420	37 280,00	40 671,4
Усього за розділом II	**430**	37 280,00	40 671,4
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	-	-
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	-	-
Відстрочені податкові зобов'язання	460	-	11 629,7
Інші довгострокові зобов'язання	470	1 018,00	700,00
Усього за розділом III	**480**	1 018,00	12 329,7
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	71 320,00	21,8
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	159,00	-
Векселі видані	520	4 760,00	1 973,3
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	33 811,00	61 670,80
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	77 077,00	2 839,2
з бюджетом	550	986,00	992,6
з позабюджетних платежів	560		-
зі страхування	570	854,00	1 129,5
з оплати праці	580	777,00	2 469,6
з учасниками	590	-	-
із внутрішніх розрахунків	600	-	-
Інші поточні зобов'язання	610	25 746,00	26324,4
Усього за розділом IV	**620**	215 490,00	97421,2
V. Доходи майбутніх періодів	**630**	2 314,00	2 045,6
Баланс	**640**	609 276,00	652 432,9

11.2. Звіт про фінансові результати за 2002 рік.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ.

Стаття	Код ряд.	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	877 789,8	638 120,00
Податок на додану вартість	015	139 456,8	56 854,00
Акцизний збір	020	-	-
	025	-	-
Інші вирахування з доходу	030	4 895,2	4 802,00
Чистий доход (виручка) від реалізації проду-			

кції (товарів, робіт, послуг)	035	733 437,8	576 464,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	639 788,1	542 927,00
Валовий:			
прибуток	050	93 649,7	33 537,00
збиток	055	-	-
Інші операційні доходи	060	140 655,6	36 765,00
Адміністративні витрати	070	13 292,4	9 043,00
Витрати на збут	080	4 739,4	9 026,00
Інші операційні витрати	090	154 354,6	26 773,00
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	61 918,9	25 460,00
збиток	105	-	-
Доход від участі у капіталі	110	-	-
Інші фінансові доходи	120	-	4,00
Інші доходи	130	48 965,8	1 808,00
Фінансові витрати	140	1 231,2	339,00
Втрати від участі в капіталі	150	-	-
Інші витрати	160	52214,00	1 539,00
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	57 439,5	25 394,00
збиток	175	-	-
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	18 815,7	-7 186,00
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	38 623,8	32 580,00
збиток	195	-	-
Надзвичайні:			
доходи	200	-	-
витрати	205	-	-
Податки з надзвичайного прибутку	210	-	-
Чистий:			
прибуток	220	38 623,8	32 580,00
збиток	225		-

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ.

Стаття	Код ряд.	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні затрати	230	61 374,00	60 374,00
Витрати на оплату праці	240	49 007,7	34 926,00
Відрахування на соціальні заходи	250	19 141,7	13 492,00
Амортизація	260	24 039,5	22 352,00
Інші операційні витрати	270	26 845,3	42 688,00
Разом	280	180 408,2	173 832,00

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ.

Стаття	Код ряд.	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300	529 990 851,00	216 625 600
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	529 990 851,00	216 625 600
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320	0,00073	0,00015
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330	0,00073	0,00015
Дивіденди на одну просту акцію	340	-	-

12. Дані про випуск акцій.

12.1. Дата і номер рішення (протоколу) про випуск акцій - протокол № 9 від 14.03.2003 року.

12.2. Найменування органу, який прийняв рішення про третій випуск акцій - *Рішення про третій випуск акцій було прийнято загальними зборами акціонерів Емітента. Кількість голосів, які голосували за прийняття рішення про третій випуск акцій, складає 587 062 843 голосів, що складає 99.994875 % від загальної кількості голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах акціонерів. Для участі у загальних зборах були зареєстровані акціонери та їх представники із кількістю голосів 587 092 931, що складає 90.3391 % від загальної кількості голосів акціонерів.*

12.3. Загальна номінальна вартість акцій, на які планується здійснити підписку - 81 234 600 (вісімдесят один мільйон двісті тридцять чотири тисячі шістсот) гривень 00 копійок.

12.4. Мета використання фінансових ресурсів, залучених від випуску - 100 % за-лучення інвестиційних коштів будуть використані для поповнення обігових коштів, а та-кож для подальшого технічного та соціального розвитку Емітента.

12.5. Зобов`язання Емітента щодо невикористання коштів, залучених від випуску акцій для покриття збитків Товариства.

Емітент зобов`язується не використовувати кошти, залучені від випуску акцій для по-криття збитків Товариства.

12.6. Кількість акцій по типах та категоріях.

Емітент випускає 324 938 400 (триста двадцять чотири мільйони дев'ятсот тридцять вісім тисяч чотириста) штук простих іменних акцій. Акції на пред'явника та привілейо-вані акції не випускаються.

12.7.Форма випуску акцій.

Акції випускаються в документарній формі.

12.8 Перелік засновників, із зазначенням кількості, типу і категорій акцій, якими вони володіють.

Єдиним засновником Емітента є держава в особі Фонду державного майна України. Закріплений за державою пакет в розмірі 25% статутного фонду + 1 акція було передано в управління державній акціонерній компанії "Українські поліметали". За станом на 14.03.2003 р. акції ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" знаходяться у власності фізичних та юридичних осіб. У державній власності акцій немає.

12.9 Права, що надаються власникам простих іменних акцій.

Власники простих іменних акцій мають право:

* безпосередньо або через своїх представників брати участь у Загальних зборах акціонерів;
* обирати та бути обраним до органів управління Товариства;
* брати участь у розподілу прибутку Товариства та одержувати його частку (дивіденди);
* використовувати переважне право на придбання акцій нових випусків;
* отримати частину майна у разі ліквідації Товариства;
* одержувати інформацію про діяльність Товариства;
* вільно розпоряджатися акціями, що їм належать, в порядку встановленому чинним законодавством України.

Привілейовані акції не випускаються.

12.10 Номінальна вартість акцій.

Номінальна вартість однієї акції становить 0 (нуль) гривень 25 копійок.

12.11 Серії та порядкові номери акцій.

Випускаються акції серії - "А". Порядкові номери з "649 876 801" по "974 815 201".

12.12 Адреси місць, дати початку та закінчення проведення першого етапу підписки на акції.

Підписка здійснюється в два етапи та триває 19 (дев'ятнадцять) календарних днів. Перший етап підписки на акції третього випуску ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" проводиться за адресою: Україна, 49094, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна Перемоги, 32, кім. 504, тел. (0562) 36-07-86, телефакс (0562) 36-07-85. Перший етап триває 15 (п'ятнадцять) календарних днів, починається з 11.04.2003 року та закінчується 25.04.2003 року включно.

12.13 Адреси місць, дати початку та закінчення проведення другого етапу підписки на акції.

Другий етап підписки на акції третього випуску ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" проводиться за адресою: Україна, 49094, м. Дніпропетровськ, вул. Набережна Перемоги, 32, кім. 504, тел. (0562) 36-07-86, телефакс (0562) 36-07-85. Другий етап підписки починається на наступний день після закінчення першого етапу та триває 4 (чотири) календарних дні, починається 26.04.2003 року та припиняється 29.04.2003 року включно.

12.14 Запланований курс продажу акцій.

Планується продаж акцій за ціною не нижче номінальної, що становить 0 (нуль) гривень 25 копійок за одну акцію. Ціна на акції, на другому етапі підписки, буде встановлюватись шляхом попиту та пропозицій за договірною ціною, згідно рішення Правління, але не нижче 0 (нуль) гривень 25 копійок за одну акцію. Оплата за акції може здійснюватись як у національній валюті України, так і в іноземній валюті, згідно умов договору про підписку на акції третього випуску Емітента.

12.15 Відомості щодо ринкової вартості акцій.

Відомості щодо ринкової вартості акцій ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" на біржах та на позабіржовому ринку відсутні.

12.16 Докладний опис порядку підписки на акції та їх оплати.

Підписка на акції Товариства здійснюється у два етапи:

- на першому етапі реалізується переважне право акціонерів на придбання акцій, що випускаються додатково, у кількості, пропорційній їх частці у статутному фонді на дату прийняття рішення про випуск акцій;

- на другому етапі реалізується право інших інвесторів на придбання акцій, що випускаються додатково, та існуючих акціонерів у кількості, що перевищує кількість акцій, на яку акціонер реалізував своє переважне право. При цьому на другому етапі переважним правом на придбання акцій, що випускаються додатково, користуються акціонери Емітента.

Кількість акцій, яку бажає придбати акціонер під час реалізації ним свого переважного права, в разі якщо вона не є цілим числом, округляється до цілого числа в бік зменшення.

Підписка триває 19 (дев'ятнадцять) календарних днів. Перший етап триває 15 (п'ятнадцять) календарних днів, починається з 11.04.2003 року та закінчується 25.04.2003 року включно. Другий етап підписки починається на наступний день після закінчення першого етапу та триває 4 (чотири) календарних дні, починається 26.04.2003 року та припиняється 29.04.2003 року включно. З дня, наступного за днем закінчення першого етапу підписки, на вимогу акціонера або іншого інвестора Емітент повинен надати інформацію про кількість акцій, на які здійснена підписка на першому етапі.

Особи, які бажають підписатися на акції третього випуску акцій Емітента протягом відповідного етапу підписки (на якому вони мають право придбати акції), подають заяву у довільній формі, але з обов'язковим зазначенням прізвища, ім`я та по батькові - для фізичних осіб або назви та коду за ЄДРПОУ - для юридичних осіб, кількості акцій, на яку особа бажає підписатися.

Заява від фізичної особи підписується особисто або уповноваженим представником фізичної особи. У разі подання заяви представником акціонера, до заяви додаються документи, що підтверджують повноваження такого представника відповідно до чинного законодавства. Заява від юридичної особи підписується керівником або уповноваженою ним особою та завіряється печаткою.

Заяви про підписку на акції реєструються в обліковому журналі відповідно до черговості їх надходження.

Для кожного етапу підписки подається окрема заява.

Заява про підписку на акції на тому чи іншому етапі підписки повинна бути подана в терміни проведення відповідного етапу підписки. Заяви, які надійшли до Емітента не в межах проведення того чи іншого етапу підписки Емітентом не розглядаються та в обліковому журналі не реєструються.

Заяви, що надійшли від інвесторів, які не є акціонерами, до початку другого етапу підписки, не розглядаються.

Факт подання заяви вважається бажанням з боку акціонера (або іншого інвестора) придбати акції, а факт прийняття Емітентом заяви, реєстрації її в журналі та укладання договору є підтвердженням підписки на акції цим акціонером (інвестором).

Акції оплачуються виключно грошовими коштами.

Особи, які висловили бажання придбати акції, укладають Договір з Емітентом, згідно з яким вони зобов'язані внести готівкою в касу Емітента (тільки для фізичних осіб) або на поточний рахунок ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат", код ЄДРПОУ 00190911, № 26008132701001 у ПриватБанку, код МФО 305299, або на валютний рахунок ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат", код ЄДРПОУ 00190911, № 26007132701002 у ПриватБанку, код МФО 305299, оплату у розмірі 100% вартості акцій, на які вони підписалися. Оплата здійснюється у строки, обумовлені Договором з Емітентом але не пізніше дати закінчення відповідного етапу підписки на акції третього випуску. Після цього особи, які уклали Договір з Емітентом про підписку на ак-ції третього випуску Емітента та оплатили відповідно до договору 100% вартості акцій, отримують на підтвердження внеску тимчасове свідоцтво.

Договір купівлі-продажу акцій укладається окремо для кожного етапу підписки.

У випадку порушення особою, що бажає придбати акції термінів оплати акцій, Емітент має право реалізувати акції, на які вона підписалась іншим особам.

У разі неможливості проведення підписки на акції третьої емісії у строки, що вказані в рішенні про випуск акцій, та інформації про третю емісію акцій, Правлінню надаються повноваження вносити зміни до інформації про випуск акцій третьої емісії, що стосуються початку підписки та строків проведення підписки.

Після затвердження на загальних зборах акціонерів результатів підписки на акції третього випуску, державної реєстрації змін до статуту, пов'язаних зі збільшенням статутного фонду, реєстрації випуску акцій та внесення відповідних даних про осіб, які підписалися на акції третього випуску, до реєстру власників іменних цінних паперів Емітента, цим особам видається сертифікат акцій, що підтверджує їх право власності на акції Емітента. Цей сертифікат надається не пізніше ніж через 6 місяців після реєстрації третього випуску акцій Емітента у Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку України *і тільки у випадку повної оплати акцій.*

12.17 Порядок реалізації акціонерами свого переважного права на придання акцій третього випуску ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат".

Усі акціонери Емітента мають рівне переважне право на придбання акцій, що випускаються додатково, у кількості пропорційній їх частці у статутному фонді на дату прийняття рішення про випуск акцій.

На першому етапі підписки реалізується переважне право акціонерів на придбання акцій додаткової емісії у кількості, пропорційній їх частці у статутному фонді на момент прийняття рішення про емісію акцій.

На другому етапі - реалізується право інших інвесторів та існуючих акціонерів у кількості, що перевищує кількість акцій, на яку акціонер реалізував своє переважне право. При цьому, на другому етапі переважним правом на придбання акцій, що випускаються додатково, користуються акціонери Емітента.

Для реалізації свого переважного права на придбання акцій, що випускаються додатково протягом встановленого для цього терміну подається заява і здійснюється оплата акцій відповідно до умов випуску.

Під час реалізації акціонерами свого переважного права Емітент не може обмежувати використання грошових коштів, як форми оплати акцій третього випуску.

12.18 Дії, що проводяться в разі перевищення (недосягнення) рівня запланованої підписки на акції або дострокового її закінчення.

У випадку перевищення запланованого рівня підписки на акції, розмір підписки підлягає затвердженню загальними зборами акціонерів.

Дострокове закінчення підписки не передбачається.

У випадку недосягнення рівня підписки, розмір підписки встановлюється на рівні фактичного внеску та підлягає затвердженню загальними зборами акціонерів.

12.19 Найменування торговця цінними паперами.

Договір з торговцем цінними паперами на розміщення акцій третього випуску Емітентом не укладається. Послугами торговця ЦП Емітент користуватись не буде.

12.20 Терміни, порядок та адреси місць виплати дивідендів за підсумками року.

Дивіденди по акціях виплачуються один раз на рік за підсумками календарного року з 01 квітня по 31 грудня в порядку, передбаченому Статутом Товариства, за рахунок прибутку, що залишається в його розпорядженні після сплати встановлених законодав-ством податків, інших платежів у бюджет та процентів за банківський кредит. Дивіденди в залежності від даних, які наведені в анкеті акціонера сплачуються:

* особисто акціонеру, або уповноваженій ним особі через касу Товариства;
* поштовим переказом;
* на особистий рахунок акціонера, наведений в анкеті акціонера.

Право на одержання дивідендів мають особи, які є акціонерами на початок терміну виплати дивідендів.

Дивіденди акціонерам сплачуються пропорційно кількості належних їм акцій один раз на рік після закінчення календарного року та затвердження річного балансу. Не отримані у встановлений термін дивіденди депонуються на спеціальному рахунку ВАТ "Марганецкий гірничо-збагачувальний комбінат" у Закритому акціонерному товаристві комерційному банку "ПриватБанк".

Адреса виплати дивідендів: Україна, Дніпропетровська область, місто Марганець, вулиця Радянська, 62, (05665) 2-22-02.

13. Перелік і результати попередніх випусків цінних паперів Товариства.

1. Перший випуск цінних паперів проведено з метою формування Статутного фонду Товариства. Розміщено 216 625 600 (двісті шістнадцять мільйонів шістсот двадцять п'ять тисяч шістсот) штук простих іменних акцій номінальною вартістю 0 (нуль) гривень 25 копійок на загальну номінальну вартість 54 156 400 (п'ятдесят чотири мільйона сто п'ятдесят шість тисяч чотириста) гривень 00 копійок. Акції випущені в документарній формі.

Акції на пред'явника, привілейовані акції, процентні та безпроцентні облігації не випускалися.

Перший випуск акцій зареєстровано фінансовим управлінням Дніпропетровської обласної державної адміністрації Міністерства фінансів України (реєстраційний номер свідоцтва про реєстрацію випуску цінних паперів № 71/1/96 від 14 травня 1996 року).

В зв'язку з визначенням форми випуску акцій Дніпропетровським територіальним управлінням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку України проведено перереєстрацію свідоцтва про реєстрацію випуску акцій (реєстраційний номер 336/04/1/98 від 03 грудня 1998 року).

2. Другий випуск цінних паперів проведено з метою залучення інвестиційних коштів для поповнення оборотних фондів Товариства. Розміщено 433 251 200 (чотириста тридцять три мільйони двісті п'ятдесят одна тисяча двісті) штук простих іменних акцій номінальною вартістю 0 (нуль) гривень 25 копійок на загальну номінальну вартість 108 312 800 (сто вісім мільйонів триста дванадцять тисяч вісімсот) гривень 00 копійок. Акції випущені в документарній формі.

Акції на пред'явника, привілейовані акції, процентні та безпроцентні облігації не випускалися.

Другий випуск акцій зареєстровано Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку України (реєстраційний номер свідоцтва про реєстрацію випуску цінних паперів № 163/1/ 02 від 12 квітня 2002 року).

14 Кількість акцій, що перебувають у власності членів виконавчого органу та перелік осіб, частки яких у статутному фонді перевищує 5%.

14.1. Кількість акцій, що знаходяться у власності членів виконавчого органу Товариства (станом на 14 березня 2003 року).

№ п/п	Посада або назва компанії	Прізвище, ім'я, по батькові	Кількість штук акцій	Процент у статутному фонді
1.	В.О. Голови Правління	Кузьменко Володимир Олексійович	-	-
2.	Заступник Голови Правління	Загоруйко Анатолій Михайлович	760	0,0004
3.	Заступник Голови Правління	Калуцький Миколай Іванович	-	-
4.	Заступник Голови Правління	Оленченко Володимир Станіславович	-	-
5.	Заступник Голови Правління	Федан Тамара Володимирівна	2160	0,001
6.	Заступник Голови Правління	Качко Валерій Васильович	2520	0,0012
7.	Головний бухгалтер	Добренкова Лідія Григорівна	2000	0,0009
	Всього:		7440	0,0035

14.2. Перелік осіб, частки яких у статутному фонді Товариства перевищують 5% (станом на 14 березня 2003 року).

№ п/п	Назва компанії	Кількість штук акцій	Процент у статутному фонді
1	Кравет Трейдінг Лімітед	62 202 494	9,5714
2	Мантара Холдінгз Лімітед	62 202 494	9,5714
3	Тарамос ентерпрайзес Лімітед	62 202 494	9,5714
4	Корпен Холдінгз Ко	62 202 494	9,5714
5	Кентерко Лімітед	53 967 170	8,3042
6	Верблад Трейдерз Енд Консалтс ЛТД	62 202 494	9,5714
7	Ксаларо Лімітед	62 202 494	9,5714
8	Блумберг Індастріз ЛЛС	53 939 775	8,3000

15. Відомості про реєстратора:

Реєстратором ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" являється Товариство з обмеженою відповідальністю "Славутич-Реєстратор", код в ЄДРПОУ - 14360570. Місцезнаходження реєстратора - Україна, 49094, місто Дніпропетровськ, вулиця Набережна Перемоги, будинок 32, кімната 504, телефон (0562) 36-07-86, теле-факс (0562) 36-07-85. Ліцензія АА № 558165 від 19.11.02 р.

16. Дані про відповідальних за інформацію про випуск акцій осіб.

1. Відкрите акціонерне товариство "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат" - резидент. Місцезнаходження - Україна, Дніпропетровська область, місто Марганець, вулиця Радянська, 62, (05665) 2-22-02.

2. Товариство з обмеженою відповідальністю аудиторська фірма "КАУПЕРВУД" - резидент. Місцезнаходження - Україна, 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 15а, 5 поверх, тел. (0562) 47-83-98, (0562) факс 47-16-36, свідоцтво про внесення в Реєстр суб'єктів аудиторської діяльності № 0031 видане Рішенням Аудиторської палати України № 98 від 26.01.2001 р., код ЄДРПОУ 20219083.

17. Дані щодо бірж або позабіржових торгівельно-інформаційних систем, на яких продавались або продаються цінні папери Товариства.

Акції раніше продавались на торгівельній системі:

№ п/п	Країна	Назва	Місцезнаходження
1.	Україна	"Перша фондова торгівельна система" (ПФТС)	м. Київ, вулиця Щорса, 31, 5-й поверх

18. Дані щодо осіб, відповідальних за проведення аудиту Товариства.

Товариство з обмеженою відповідальністю аудиторська фірма "КАУПЕРВУД" - резидент. Місцезнаходження - 49044, Україна, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 15а, 5 поверх, (0562) 47-83-98, (0562) факс 47-16-36, свідоцтво про внесення в Реєстр суб'єктів аудиторської діяльності № 0031 видане Рішенням Аудиторської палати України № 98 від 26.01.2001 р., код ЄДРПОУ 20219083.

Я, Кузьменко Володимир Олексійович, В.О. Голови Правління відкритого акціонерного Товариства "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат", засвідчую достовірність відомостей, які наведені в інформації про третій випуск акцій ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат".

______________ (Кузьменко В.О.)

Я, Галасюк Валерій Вікторович, Генеральний директор товариства з обмеженою відповідальністю аудиторської фірми "КАУПЕРВУД", засвідчую, що показники Балансу та Звіту про фінансові результати, які наведені в інформації про другий випуск акцій ВАТ "Марганецький гірничо-збагачувальний комбінат", відповідають показникам фінансової звітності, яка підтверджена нашим аудиторським висновком від 25 лютого 2003 року.

______________(Галасюк В.В.)

Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Чарівниця з древньої Звенигори

МОДА

Того вечора у світлиці Палацу мистецтв «Український дім» владарювала національна мода. Заслужений художник України, голова Черкаського обласного осередку Спілки майстрів народного мистецтва України Олександра Теліженко демонструвала тут свою колекцію самобутніх рушників, гобеленів, національного стилізованого вбрання. Мисткиня довела не лише зручність, природність, привабливість народного одягу. Вона сказала у мистецтві моди своє слово.

Яскраві вишивки кольорів калини і барвінку, глоду і льону, маку й любистку гармонійно поєдналися в сучасних лініях сорочок і блузок, спідниць і суконь. Черкаський театр мод презентував киянам жіночі вовняні пальта, українські театральні костюми, сукні з колекції «Скіфія».

Доповнили магію рукотворного дійства народні пісні у виконанні чернігівського кобзаря і лірника Василя Нечепи та черкаського дуету Діани та Василя Матющенків. Артисти були вбрані в стилізовані строї від «Арти», науково-творчого підприємства, яким керує знана черкаська мисткиня.

Лідія ТИТАРЕНКО.

На знімку: під час показу робіт заслуженого художника України Олександри Теліженко. Черкащанки готові конкурувати на подіумі з парижанками.

ЦЬОГО ДНЯ

28 БЕРЕЗНЯ

■ 1708 р. Петро Перший запровадив гражданський шрифт замість церковнослов'янського. ■ 1709 р. Народився Олексій Розумовський, державний діяч Російської імперії. Сприяв відновленню гетьманства в Україні. ■ 1918 р. У Канаді створено Товариство об'єднаних українців. ■ 1928 р. В СРСР прийнято рішення про закріплення вільних земель у Приамур'ї для заселення трудящими-євреями. ■ 1933 р. Не стало письменника Осипа Турянського. ■ 1943 р. Розпочалося створення Державного літературно-художнього музею Т. Шевченка.

Раз та гаразд

ЧАС НОТ

Концерти камерної та органної музики надзвичайно рідкісні на сцені Національного академічного театру опери та балету України ім. Т. Шевченка. Їх проведення висвітлює всі грані творчого потенціалу театру, свідчить про величезні можливості його художнього колективу.

Цього року художнім керівником та диригентом концерту було призначено заслуженого діяча мистецтв України, лауреата міжнародних конкурсів Германа Макаренка. Саме він запропонував програму, в першому відділенні якої виконувалися три концерти Генделя для органу з оркестром (солістка Тетяна Орлова), друге складалося з творів французьких композиторів (фрагменти з «Готичної сюїти» Леона Бьольмана для органу соло, концерт для органу, оркестру та литавр Франциса Паленка). Приємним та несподіваним сюрпризом для слухачів стала оперна музика Адольфа Шарля Адана, відомого передусім як автора балетів «Жізель» та «Корсар». На концерті у Національній опері вперше в Києві було виконано його увертюру до опери «Якби я був королем».

Борщ із відомих інгредієнтів

НОВИЙ ПРОЕКТ

Нещодавно в київському клубі «Бабуїн» відбулася презентація дебютного синглу групи «Борщ». Перше сольне меню колективу глядач продегустував на «ура», вимагаючи добавки. Аншлаг передбачено. «Борщ» — сайт-проект нинішнього басиста «ВВ» Олександра Піпи, колишнього гітариста тієї самої групи Юрія Здоренка і дійсного барабанщика ТНМК Віталія Корженка. Тож концерт привернув увагу і фанів «ВВ» загалом, і шанувальників Піпи і Здоренка зокрема. Було виконано двадцять пісень.

Сам сингл з'явився у продажу за кілька днів до його презентації. Записані в ньому вісім пісень цілком можуть скласти справжній диск. А поки що у планах музикантів — зйомки кліпу на бойовик «Audio/Video» в такій самій чорно-білій мінімалістській стилістиці, як і оформлення альбому.

ШОУ—БІЗНЕС

Не поспішайте з рекламою

Більш як за місяць до планованого на 3 квітня приїзду Валерія Леонтьєва до Ужгорода мало не всі паркани центру міста було обліплено афішами. Цю інформацію взяли до відома не тільки шанувальники й шанувальниці співака, а й зловмисники. Вони зуміли проникнути до робочого кабінету організаторки гастролей усіх заїжджих зірок, голови творчої спілки «Мельпомена», й поцупили із сейфа понад 16 тисяч гривень, уже виручених від продажу квитків. А разом з ними прихопили й солідну суму особистих заощаджень.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Ужгород.

У ліжку з Іриною Білик

У КАДРІ Й ЗА КАДРОМ

Українська поп-діва Ірина Білик та «озимий» співак Кузьма (соліст групи «Скрябін») зустрілися в... ліжку. Саме воно і стало знімальним майданчиком їх спільного відео на пісню «Мовчати». При цьому Білик уперше заспівала дуетом. Ця пісня начебто приснилася Кузьмі уві сні. Як стверджує сам автор, з Іриною вони знайомі так давно, що за цей час нагромадилася величезна кількість невисловлених почуттів, про які можна просто помовчати.

Невдовзі інтимні сцени у виконанні Кузьми та Білик можна буде побачити на всіх музичних каналах. Пікантності ситуації додає те, що стилістом кліпу став постановник нового шоу співачки, хореограф і керівник балету «Арт-Класик» Діма Коляденко. Саме йому останнім часом приписують роман з Білик. Єдиний, кого не було помічено на знімальному майданчику, який був у квартирі самої співачки, то це батька її дитини. Подейкують, саме Коляденко став причиною того, що він пішов із сім'ї. Сама співачка з цього приводу коментарів не дає, тяжко зітхає і каже, що нині в її житті настав дуже складний період.

ТЕЛЕ

З бадьорим ранком!

Фото Сергія КУЗНЕЦОВА (Укрінформ).

Що спільне в Ані Лорак з качечкою, конем і Джорджем Клуні, чий поцілунок може вивести зірку з рівноваги; експлозивний комплекс ранкової гімнастики від естрадної співачки — все це глядачі телеканалу «Інтер» дізнаються і побачать у суботньому випуску програми «З бадьорим ранком!».

Екзамен на профпридатність

Незабаром в ефірі каналу «1+1» відбудеться черговий екзамен на профпридатність. Цього разу публічно визначатимуть найрозумнішого вчителя. Британський проект «Найрозумніший» уже апробовано на телеканалах Європи. Так, англійці грали з представниками комунальної влади, німці зробили програму зі священнослужителями різних конфесій. І все для того, щоб визначити інтелектуальний рівень людей, на чиї плечі спирається держава. Хай це окремі особистості, визнані найрозумнішими після ретельного тестування, та вони встановлюють планку для своїх колег з обох боків екрана. Те, що відбувається у грі (згідно з жанром) «Найрозумніший», зорієнтовано не на забавку, а на з'ясування того, що є важливе для суспільства.

Олег БАЙДА.

На батьківщині Святослава Ріхтера

У Житомирській філармонії відбулось урочисте відкриття Міжнародного фестивалю майстрів мистецтв, присвяченого пам'яті Святослава Ріхтера. Ця музична акція зібрала багатьох видатних виконавців, лауреатів міжнародних конкурсів з України, близького та далекого зарубіжжя. Фестиваль на батьківщині великого маестро проходить уже вп'яте. Водночас проходить Міжнародний конкурс юних виконавців імені Святослава Ріхтера. Рік Російської Федерації в Україні додав нових граней фестивалю: міністерства культури двох країн ініціювали проведення Міжнародного форуму імені Святослава Ріхтера.

Олексій КАВУН.

Житомир.

Людина з вулиці Банкової

ЮВІЛЕЙ

Поетові Олесю Лупію — 65. Він родом із Нової Кам'янки на Львівщині. Спершу мріяв лікувати людей, навіть навчався в Луцькому медучилищі. Проте поезія перемогла: у 19 років він уже дебютував збіркою «Вінки юності». Сьогодні в його багажі безліч книжок поезії і прози для дітей і дорослих. Недавно пройшов на екранах фільм «Данило — князь Галицький» за його сценарієм. Це був 1987 рік. Тоді ж читач ознайомився з філософською ліричністю поетичної збірки Лупія «Довголіття бджоли» та роздумливою неспішністю роману «Чоловіки не відчувають болю». Лупій, як багато його ровесників-поетів, не став бійцем політичних барикад. Мабуть, давня мрія про медицину диктує йому стиль життя, готовність прийти на допомогу. Отже, не барикади — а довголітня робота у видавництві, останнім часом — кабінет секретаря Спілки письменників на Банковій, 2. А тим часом сповнений тихого ліризму голос мудрого Лупія добре знайомий читачеві. Щастя і добра вам, Олесю Васильовичу!

Аттила СОЛОМ'ЯНСЬКИЙ.

Сила мистецтва

У Німеччині 24-річна дівчина несподівано опритомніла після семирічної коми, коли рідні привезли її на концерт Брайана Адамса. Пісні кумира зробили справжнє диво, вважає мати молодої німкені. Адамс, мабуть, і гадки не має про цілющі властивості свого співу.

Голос України
ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Іван ІЛЛЯШ.

Редколегія:
Леонід **БРОВЧЕНКО,**
Анатолій **ГОРЛОВ,**
Сергій **ДЕМСЬКИЙ,**
Віталій **ЖЕЖЕРА,**
Іван **ІЛЛЯШ,**
Світлана **ПИСАРЕНКО,**
Віталій **СУДДЯ.**

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

(р) Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання— КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311057. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44;
телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: http://uamedia.visti.net/golos